

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

B.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

actum doloris eliceret, & manè accederet ad Confessionem sine alio dolore, confessio ex hoc capite esset valida. *p. 5. tr. 1. 4. resol. 67.*

An dolor
debeat elici
ante Con-
fessionem?

12. Quoad secundum, Coninch de Sacram. disp. 4. dub. 6. num. 4. concl. 2. putat, dolorem dedere tempore præcedere Confessionem, & si quis Confessionem faceret sine dolore, quamvis postea ante absolutionem doleret, non consequi absolutionem. Sed Hurtado de Sacram. disp. 6. disp. 20. & Bonac. de Sacram. disp. 5. quest. 3. punct. 2. num. 18. hanc opinionem rejiciunt, docentque sufficere, si dolor ante absolutionem eliciatur. *p. 3. tr. 4. resol. 134. & part. 4. tr. 4. resol. 193. §. Notandum secundum.*

Ut sine dolore sufficiens detur Confessio valida?

13. Probabilissima est sententia Henriquez lib. 5. c. 11. n. 1. & aliorum contra Layman lib. 5. tr. 6. c. 9. n. 2. & alios, quod dari possit Confessio valida, sed in formis, ex defectu doloris, sicut dicemus infra dari posse defectu examinis v. Confessio, n. 52. & erit, quando quis ex mortali negligentia, vel ignorantia quadam culpabili, dolorem sufficientem adhibeat. *p. 3. tr. 4. resol. 64.*

autem necessarium simpliciter: vel in re, vel in voto, quando in re haberi non potest. Ex hac igitur necessitate oritur in homine adulto obligatio Baptismum suscipiendi, & in aliis illum ministrandi. †

2. Adultus tenetur præcepto divino recipere Baptismum, cum commodè potest, hoc idem dicendum est de infantibus Christianorum, & parentes non debent dilatare ultra mensum ad baptizandum pueros, vel paulò post propter solemnitatem Baptismi; supra hoc vide superius numer. 5. par. 9. tract. 6. resol. 1. Constantinum Imperatorem constat initio suæ conversionis fuisse baptizatum & non in fine suæ vitæ contra Cajetanum, *ibid. §. Sed merito.* Adultus cæcus, surdus, & mutus à natura non potest baptizari in ætate adulta, sed debet expectari eorum voluntas, cum sint capaces assensus, & dissensus, & si à cura parentum infantes baptizati non sunt, possunt compelli in ætate adulta etiam morte, si actiones Christianorum gesserunt, aliter minime, *ibid. §. Sed pro Coronide.* Pueros expositos in foro Ecclesiæ cum scheda in collo alligata attestante esse baptizatos, si non est cum sigillo, vel manu cognita subscripta, vel sine scriptura baptizandos esse dico sub conditione, & hoc etiam de baptizatis ab hæreticis dicendum est, *pag. 9. tract. 6. res. 35.* At si monstrum cum duobus capitibus, & duobus dor- sis esset baptizandum, & aperte constaret duas habere animas separatim baptizari debet, si verò dubitatur de duabus, sub conditione baptizandum est, unde peccaret mortaliter, si unus plures sine necessitate baptizarent baptizando contra usum, & modum consuetum, & si sit in peccato mortali solemniter baptizans sine necessitate peccat mortaliter *ibid. res. 30.* sic etiam si quis à pluribus baptizatus est cum hac forma. (Nos te baptizamus) debet denuò sub conditione iterum baptizari, *ibid. resol. 31.* Unde peccaret mortaliter Sacerdos baptizans sine necessitate cum aqua non benedicta, *ibid. res. 34.*

Adultus cum commodè potest, debet baptismum recipere.

Christiani non debent ultra mensum dilatare pueros baptizari. Constantinum, stat initio suæ conversionis esse baptizatum.

BAPTISMVS.

Baptismus quid?

1. † Baptismus est unum ex septem Ecclesiæ Sacramentis, omnium primum, & janua Sacramentorum. Definitur à Magistro, Ablutio corporis exterius facta, sub præscripta verborum forma. Septem in Baptismo consideranda sunt. Obligatio illum suscipiendi, aut conferendi, materia, forma, minister, patrini, suscipiens, & effectus. De quibus mox suo ordine, præterquam de patrinis, de quibus sub V. Patrinus. † Vide etiam Pontifex.

BAPTISMI NECESSITAS.

Et quale Sacramentum?

1. † Baptismus est Sacramentum necessitatis, ita quod, de lege ordinaria, qui non est baptizatus, non possit introire in Regnum Dei. Est

Adulti Christianorum, si actiones Christianas gesserint, sunt compellendi ad baptismum. Expositi cum scheda, sine ea debent baptizari cum conditione. Baptizans plures sine necessitate peccat mortaliter. Baptizatus à pluribus cum conditione iterum debet baptizari. Nec

Sacerdos baptizans si ve aqua benedicta absque necessitate peccat mortaliter.

Baptizari tenetur adultus cum vitæ discrimine si causa fidei exigat. Per se verò non tenetur, etiam si Baptismi commoditas deserviat.

Sed neque tenetur quis in tali casu ob periculum vitæ Baptismum deservere.

Parentes coguntur tenentur, ut eorum infantes baptizentur quamprimum.

Nec potest hoc Sacramentum ministrari in domibus, exceptis Principibus aliis non subiectis; alii verò DD. volunt quod Principes titulo eminentes possint hoc facere, *ibid. ref. 38.*

3. Itaque adultus, causa fidei id exigente, tenetur baptizari cum vitæ discrimine. Quia bonum fidei est majus, quam vitæ unius, vel plurium hominum. Quod etiam dic in similibus casibus, in quibus præceptum Baptismi obligat per accidens, *part. 5. tract. 9. resol. 9.* circa medium. Nam, per se loquendo, nemo tenetur cum vitæ periculo Baptismum recipere, unde, si quis adulto minaretur mortem, si baptizetur, posset Baptismum omittere, si ve credatur postea futura commoditas baptizandi, si ve de futura certò sciatur. Et ita omnes ferè DD. tenent apud Suarez *disp. 31. sect. 3.* Probatum autem, quia ad salutem sufficit votum Baptismi, cum contritione peccatorum actualium, & ex alia parte amor vitæ est maximus, maximaque illam conservandi obligatio, *part. 3. tract. 6. resol. 48. §. Quintò, & part. 5. tract. 3. resol. 9. initio.*

4. Porro quamvis non teneatur cum vitæ discrimine quis baptizari; potest tamen, & non tenetur Baptismum, nè vitam amittat, ommittere, si certò sciat de futuram Baptismi copiam. Nam permittere occidi, non est sibi mortem inferre, ac proinde non est intrinsecè malum, ut aliquando honestari non possit ex gravi causa occurrente. Est autem gravis causa Baptismi susceptio; quia, quamvis ejus defectum supplere possit contritio; tamen justificatio per Baptismum est facilior, & contritio, præsertim in noviter credentibus, incerta. Ita Granada de Sacrament. *controv. 4. tractat. 4. disp. 2. num. 8. part. 5. tractat. 3. resolut. 6. vers. verum tamen.*

5. Parentes tenentur suos filios infantes quamprimum baptizare. Ita omnes DD. Sed illud quamprimum Henricus lib. 2. cap. 4. num. 3. & alii explicant arbitrio boni viri, attentis circumstantiis, & Ecclesiarum consuetudine. Sotus verò in 4. disp. 5. quest. unic. artic. 3. intra

duodecim dies post partum, quando illos possunt in Ecclesiam ferre, & mergere. Sed in Synodo Panormitana. *part. 2. cap. 1. num. 2.* imposita est excommunicatio baptizare negligentibus ante novum diem, *part. 3. tractat. 3. resolut. 8.*

6. Si puer esset ita delicatus, ut crederetur, Baptismum fore causam mortis illius; & alioqui Baptismus differri posset sine periculo, tunc non solum posset sed deberet differri. Si verò periculum sit in mora, quia infans est moribundus, tunc quidem nec baptizari debet aqua venenata, per projectionem in puteum, vel flumen, & modos similes: quia directe occidere innocentem est intrinsecè malum, quod nunquam faciendum est ob aliquod bonum. Debet autem modo ordinario baptizari, magna adhibita diligentia, tam in aquæ qualitate, quam in modo abluendi, ut vitæ infans omnimodè prospiciatur: esto deinde magna mortis acceleratio futura sit. Ratio est, quia infans ex Baptismo nanciscitur summum bonum vitæ æternæ, cui postponi potest vita temporalis, seu aliqua ejus pars indirectè; & si infans esset sui compos, ita fieri postularer, unde nulla ipsi irrogatur injuria. Ita Granada in 3. *part. contro. 4. tractat. 4. disputat. 4. nu. 6.* Moscosus *tract. 2. cap. 1. num. 5.* & alii contra Sotum in 4. *distinct. 3. quest. unic. resol. 8.* Ex quo sequitur, sic baptizantem non fieri irregularem; si mors acceleretur. Ita Zambranus de Bapt. *cap. 1. dub. 2. num. 76. part. 5. tractat. 3. resol. 8. part. 10. tractat. 16. resolut. 20.* & si quis videat puerum projectum in puteum, ipse proferat formam baptismi, utraque sententia est probabilis, quod baptismus teneat. Dian. & alii *ibid. §.* Nota verò. & si mulier damnata ad mortem, & est periculum moriendi unà cum prole, posse servato juris ordine prius secari, si spes est, ut fœtus baptizari valeat, Escobar, & alii *ibid. in fine.* & debet ministrare baptismum infanti (si tamen daretur hic casus.) & ex ablutione illi mors sequeretur.) Valquez & alii *ibid. §.* Sed ut verum fatear.

Et hic P. normi intra novem dies.

Nisi pueri vita in Baptismo periclitaretur.

Nam tunc deberet differri si absque illo puer non sit decessurus. Si verò periculum sit in mora, debet baptizari adhibita magna cautela.

Tenet baptismus.

Si spes est, potest secari.

*Secundum per
profectionem
in flumen*

7. Adde, quod Ochagavia de Sacram. tractat. unic. quest. 7. num. 2. putat, etiam primo modo baptizari posse puerum moribundum, nimirum per merfionem in puteum vel flumen, quod ad valorem Baptismi sufficere dicemus, cum de materia Baptismi. Quia parum pro nihilo reputatur unde illa parva, & penè insensibilis acceleratio mortis nihil pendenda est. Idemque docet de catechumeno adulto: quia Baptismus redderet illum de salute securum, cum alioqui contritio sit difficilis. Ita ille, qui illud de infante dicit esse commune apud Doctores. Sed adversus illum insurgit Præpositus in 3. parte quest. 66. art. 8. dub. 1. num. 83. & alii. Quia nemini licet privata auctoritate aliquem occidere citrà sui defensionem, etiamsi inde alteri aliquod bonum proveniat: non enim sunt facienda mala, ut evadant bona, part. 5. tract. 3. resolut. 14. §. Sed difficultas.

*Quid dicentur
de pueris
in ventre
matris cum
moritur?*

8. Sed, an liceat secare mulierem prægravidam mox morituram, ut filius mox etiam moriturus baptizetur? Respondeo primò, secundum communem apud Coninch ubi infra: non debere illam consentire, se adhuc vivam secari, ut baptizetur puer, quia hæc esset directa ipsius occisio. Respondeo secundò: in casu, quo mulier prægnans damnatur ad mortem, ex iure civili expectari solet partus. Ita Moscosus tractat. 2. cap. 2. num. 2. In periculo ergo mortis ex morbo, quando Medici dicunt, matrem non posse amplius vivere, respondeo tertio, Comit. lib. 1. quest. 14. num. 2. & Ochagaviam de Sacrament. tractat. unic. quest. 4. num. 6. non permittere, quod secetur; Coninch verò de Sacrament. com. 1. quest. 68. art. 11. num. 92. & Moscolium ubi supra. permittere, si est spes, quod puer extrahatur vivus, part. 2. tract. 15. resolut. 44. & part. 5. tr. 3. resolut. 13.

*Expositi baptizari debent sub conditione.
Quia præ-*

9. Expositi infantes, qui reperiuntur ad portas Ecclesiæ, vel Hospitalis sine scripto, & sunt ita tenelli, ut indicentur paucorum dierum, baptizari debent sub conditione. Est enim magna

præsumptio, quod non sint baptizati: quia impudicæ mulieres totæ sunt regendo sceleri, & de salute spirituali infantis nihil curant. Ita Tannerus in 3. part. disputat. 4. quest. 2. dub. 4. num. 113. contra Henriquez lib. 2. cap. 31. num. 1. Quod etiam faciendum existimo cum Villalobos tom. 1. tractat. 5. diff. 7. num. 4 si puer ex colore, & magnitudine videretur infans unius mensis. Nam hæc indicia fallunt, quia quandoque infantes ad eò magni nascuntur, ut ante mensem nati videantur.

*Sumuntur
non baptizati.*

Sed quid dicendum, si infans schedularum Baptismi collo appensam habeat? Adhuc sub conditione Baptizandum esse, docet Marchantius tr. 2. de Baptis. cap. 2. quest. 4. Quia testimonium schedulæ non est certum, & in dubio inclinandum est in favorem infantis, nec fit injuria Sacramento, cum apponatur eòditio. Adde, quod schedula significat Baptisimum collatum à muliercula, quæ præcipue in tenebris & sollicitatione, prudenter creditur aliquem errorem in essentialibus commisisse. Sed contrarium tenendum est cum Ochagavia de Sacram. Bapt. quest. 11. num. 8. & Hurtado de Sacram. Bapt. disp. 1. diff. 12. nam, cù adest schedula, est moraliter certum, quod infans sit baptizatus. Nisi inveniatur in nemore, & dubitetur, utrum parentibus fidelibus an infidelibus natus sit. Nam tunc schedula esset suspecta fidei, part. 3. Addit. 2. resolut. 6. & part. 5. tract. 13. resolut. 85. part. 1. tractat. 16. resolut. 87.

*Minimè vero, si habent schedulam collo appensam.
Nisi dubium sit de fide parentum.*

10. Filii infidelium in articulo mortis baptizari possunt, & debent in vitis parentibus. Nam tunc censentur extra potestatem parentum; quod enim parum distat, nihil distare videtur. Et præterea abest periculum apostasiæ, & deceptionis. Ita Hurtad. de Sacram. Bapt. disp. 3. diff. 3. & alii, part. 5. tractat. 3. resolut. 10. part. 1. tractat. 7. resolut. 67. §. excipite. Addit Vatquez. in 3. part. tract. 3. disp. 155. cap. 7. hanc obligationem charitatis incumbere fidelibus astantibus sub poena peccati mortalis. Sed Lorca in 2. 2. quest. 10. art. 12. disput. 37. nu. 22. id negat: quia, dum

Filii infidelium in articulo mortis baptizari debent. In vitis parentibus.

Sub poena peccati mortalis.

dum infans poteſt à parentibus ſubveni-
ri, non eſt in extrema neceſſitate, ac pro-
inde non tenentur alii de illius ſalute ſo-
liciti eſſe, præſertim diligentia extraor-
dinaria, qualis eſt in baptizando puero
occulte & invito parentibus. Sed hæc
ſententia Lorca à multis viris doctis
falſa exiſtimatur, *part. 3. tractat. 4. reſo-
lut. 1.*

*Filii infide-
lium, qui ſunt
mancipia
Chriſtiano-
rum, poſſunt
baptizari à
Domino et-
iam invito
parentibus.*

11. Filii verò infidelium, qui ſunt mā-
cipia Chriſtianorum, an poſſint extra
mortis periculum baptizari invito pa-
rentibus? Negat Caiet. *in 3. part. queſt.
68. artic. 10.* & pauci alii. Sed affir-
mative reſpondendum eſt cum Caſſenſi
*in curſ. Theolog. tom. 2. tractat. 27. diſp. 1.
ſect. 5. num. 47.* Poteſt itaque Dominus
hujusmodi filios ſuorum mancipiorum
baptizare, eoſque ab educatione, & con-
ſortio parentum abſtrahere, ob manife-
ſtum periculum Apoſtaſiæ quando ad
adultam ætatem pervenerint. *part. 7.
tract. 7. reſol. 67.*

*Neque hoc
eſt.
Vel contra
iniſtiam.
Vel contra
Religionem*

12. Neque dicendum cum Suarez *in
3. part. diſp. 25. ſect. 5.* hoc eſſe illicitum,
& contra religionem. Nam, ut do-
cet Vaſquez. *diſp. 155.* hoc non eſt contra
juſtitiã, cum enim Dominus habeat
poteſtatem ſuum mancipium guber-
nandi, nullam parenti inferat injuriam
baptiſmum illo invito procurando.
Nec etiam peccat contra reverentiam
baptiſmo debitam, quia poteſt diligen-
ter curare, ne proles ſeducatur à paren-
te, cum acceſſerit uſus rationis, vel pro-
lem, vel parentem vendendo vel aliter
occurrento malo impendenti. Quod
ſi aliquis in particulari non poſſit ſuf-
ficienter periculis occurrere, nullo mo-
do debet prolem baptizare, invito pa-
rente infideli, *part. 7. tract. 7. reſol. 68.*

*Immo etiam
probabilius
ad id obli-
gantur.*

13. Petes an Domini, qui poſſunt fi-
lios ſuorum mancipiorum illis invi-
tis baptizare, ad id obligentur? Negat
Suarez *cit. ſect. 6.* Affirmat Vaſquez
item *cit. cap. 7.* quæ ſententia per ſe
loquendo eſt probabilior. Et argumenta
Suar. non tam videntur probare Domi-
num non teneri procurare Baptiſmum
quando poteſt licite, quam non poſſe
procurare ſine peccato, in circumſtantis

ab eo poſitis, ut facile patebit ea conſi-
deranti. *ibid. reſol. 69.*

14. Puerum moribundum, cui non
poteſt per alium ſubveniri, & vitæ æter-
næ aditus apeririſ, ſecundum Ochaga-
viam *tractat. unic. de Bapt. queſt. 7. num. 3.*
tenetur Sacerdos baptizare cum pericu-
lo, vel etiam certitudine mortis. Et qui-
dem, ſi eſt Parochus ex juſtitia, ſi alius,
ex charitate. Quia ſalus ſpiritualis il-
lius pueri præferenda eſt vitæ corpo-
rali ipſius. Imò etiam, ſi puer non
certò, ſed probabiliter ſit ſine Bapti-
ſmate moriturus. Non ita de adulto,
qui poteſt juſtificari per contritionem.
Niſi eſſet in ſebus fidei rudis, nam tunc
deberet cum inſtruelle, ut ad contritio-
nem ſe diſponat, ſi Baptiſmum ſuſcipere
non poſſet, & hoc cum periculo propriæ
vitæ.

*Et ſi pariter
non ſunt in-
viti, etiam
cum pericu-
lo propriæ
vitæ ſecun-
dum aliquos.*

Sed contra hanc ſententiam inſurgit
Sancius *ſelect. diſp. 10. numer. 9.* loquens
tam quidem procedere de Parocho,
qui factus eſt non omittre curam ani-
mæ proximi, etiam cum periculo pro-
priæ vitæ; & hoc ratione decimarum
aliorumve emolumentorum, quæ perci-
pit. Alios verò teneri non conſtitere
poſitive ad necem ſpiritualement proximi
pro conſervanda vitæ propria, minime
verò illam impedire cum tanto diſpen-
dio. At ſententiam Ochagaviæ tenuit
Bannez *in 2. 2. qu. 26. art. & tenet etiam
Ledelma tom. 2. tract. 4. cap. 4. conclus. 15.
part. 5. tract. 1. reſol. 16.*

*Sed Sancius
id concedit
ſolum in
Parocho.*

BAPTISMI MATERIA.

14. **M**ateria Baptiſmi eſt duplex.
Remota, & proxima. Illa eſt,
aqua: hæc, ablutio. †

*Baptiſmi
materia dux
plex.
Remota, &
proxima.
Remota eſt
aqua elemē-
tari.
Non aqua,
aut ſuccus
herbarum,
& ſorum.*

15. Aqua, ut ſit materia Baptiſmi, de-
bet eſſe elementaris. Unde nulla ali-
qua aut ſuccus ex herbis, floribus, radi-
cibus, frondibus, aliſque miſtis perfe-
ctus, & diſtillatus poteſt eſſe materia
Baptiſmi; quia ſubſtantialiter diſſert
ab aqua elementari; ut in ſpecie de aqua
rolacea docet D. Thom. *3. part. queſt. 86.
artic. 4. ad 5.* ejuſque expoſitores; di-
cuntur enim aquæ æquivocè, non uni-
vocè,

vocè. Et ita docet Coninch *de Sacram.* *quæst. 66. artic. 4. dub. 1. num. 23.* cum univerſa Doctorum turba, *part. 5. tom. 3. reſolut. 2.*

Sufficit aqua ex fale reſoluta.

16. Est tamen ſufficiens materia Baptismi aqua ex fale reſoluta, quia ſal efficitur ex aqua falſa. Ita Fernandez *part. 3. cap. 4. §. 4. num. 5.* & Tab. *v. Baptism. 4. num. 8.* Quamvis Coninch ubi *ſupr. n. 22.* exiſtimet, aquam ex fale eſſe diverſæ ſpeciei ab elementari, *part. 3. tractat. 4. reſol. 5. §. Quaritur ſecundò.* Est item ſufficiens aqua, quæ colligitur ex vaporibus denſatis, cum ex olla emergentes, in teſtaceo tegumento reperiuntur. Nam vapores ſunt eſſentialiter aqua. Item, quæ hyeme fluit ex parietibus & lapidibus; eſt enim aqua genita ex aëre humido. Ita Fernandez *part. 3. cap. 10. §. num. 3. ibid.* in fine. Non autem, quæ fluit, ex vite, vel arboribus, quia id non eſt aqua, ſed ſuccus. *Ibid. §. Quaritur tertio.*

Et, qua colligitur ex vaporibus denſata.

Qua, ſicut ex parietibus, & lapidibus.

Qua, ſicut ex vitibus, vel arboribus.

Sufficit item aqua ex glacie, nive, & rore.

Ipsa verò glacies, & c. nondum reſoluta non eſt ſufficiens, quia non poteſt abluere. Sed quid ſi in ipſa applicatione reſolvatur.

Varie opinionones probabiliter.

In caſu neceſſitatis Baptismus conferri poteſt in aqua dubia ſub conditione, poſtea reſol.

17. †. Item aqua ex glacie, nive, aut rore reſoluta. †. Quamdiu autem reſoluta non ſunt, non ſunt materia ſufficiens, quia non ſunt apta proximè ad abluendum. Sed quid ſi in ipſa applicatione nix reſolvatur? Reſpondet Tannerus *tom. 2. diſput. 4. quaſt. 1. dub. 2. num. 44.* quod, ſi reſolvatur in manibus baptizantis ante abluionem, eſt ſufficiens; ſi verò in corpore baptizati, non eſt ſufficiens, quia tunc baptizans non propriè abluere; ſed potius ille ſe ipſo abluere: ablutio verò tam ut activa, quam ut paſſiva eſt materia Baptismi, quod etiam docet Vaſquez *in 3. part. tom. 2. diſp. 141. cap. 2.* & alii. Sed Suarez *in 3. part. tom. 3. diſp. 20. ſect. 2.* docuit materiam proximam Baptismi ſitam eſſe in ablutioe ut paſſiva, non ut activa: in qua ſententia nix liquefacta in corpore baptizandi eſſet materia ſufficiens. Utraque hæc opinio eſt probabilis. *part. 5. tractat. 3. reſol. 3.*

18. Quando autem eſt dubium, num aqua ſit naturalis, ut contingit de lixivio, jure carniſum, &c. poteſt cum illa conferri Baptismus in caſu neceſſitatis, ſub conditione ſi eſt ſufficiens; repetendus poſtea, ſi ceſſet neceſſitas, in materia certa ſub conditione, ſi non eſt baptizatus.

Ita Granado *in 3. part. controverſ. 4. tractat. 1. diſputat. 3. dub. 2.* quod à fortiori procedit, quando circa materiam Baptismi ſunt opinionones probabiles, *part. 5. tract. 3. reſol. 1.*

19. Unde Putcanus *in 3. part. quaſt. 66. art. 4. dub. 1. num. 5.* docuit, in caſu neceſſitatis baptizati poſſe ſub conditione in aqua roſacea, quia hæc videtur habere cum aqua naturali majorem affinitatem, quam aqua aliorum fontium. Quod etiam docet Chamerota *tom. 2. de Baptif. cap. 2. dub. 2.* quia eſt quorundam opinio, quod ex herbis, & floribus elici poſſit per alembicum aqua vera elementaris, quamvis admiſta. Idemque docet Putcanus *loc. cit.* de nive, rore & glacie nondum reſolutis, quia Major non requirit in Baptismo abluionem, ſed ſolum, quod aqua attingat baptizatum. Sed ego in utroque hoc caſu contrariam ſententiam teneo, quæ eſt communis.

20. Exiſtimo tamen cum Joanne de Lugo *de Sacram. diſp. 8. ſect. 8. num. 140.* in extrema neceſſitate baptizari poſſe cum liquore dubio, ſi non poteſt examinari num ſit aqua, vel aliud. Quia præceptum de non baptizando abſque tali materia oritur ex reverentia Sacramenti, cui præponderat ſumma indigentia proximi, *part. 5. tractat. 3. reſol. 2.*

21. †. Materia proxima Baptismi eſt ablutio. Quidquid dicat Maior, ſufficere contactum aquæ cum baptizando: eſt enim opus, ut aqua diffluat per corpus baptizandi. Sufficit autem immerſio abſque emeſſione; unde ſi puer projiceretur in puteum, eſſet verus Baptismus: nam ſola immerſio eſt vera ablutio, quia per eam aqua ita movetur ſupra ſuperficiem corporis, ut, ſi ſordidum eſſet, verè illud emundaret. Ita Vaſq. *in 3. part. tract. 2. diſput. 145. cap. 3.* & alii. Eſſet autem talis Baptismus illicitus, ut ſupra diximus, *part. 5. tractat. 3. reſol. 14.* Sufficit item aſperſio, & infulſio, nam utraque hæc eſt ablutio, quæ verbis formæ ſignificatur. Et quidem infulſione utuntur ut plurimum Eccleſiæ, aſperſione autem creduntur Apoſtoli baptizari, quando una die quinque millia hominum baptizaverunt.

Sufficit etiã aſperſio, & infulſio.

zarunt. Ita Hurtadus de Bapt. disp. 1. diff. 2. part. 5. et. 3. resol. 19.

Imò etiam infusio pars proportionalis, & indeterminata.

22. Ablutio autem secundum Paludanum in 4. distinct. 3. quast. 3. debet esse determinata, & finita: unde, si finita forma, adhuc continetur ablutio non habetur Sacramentum. Nam, cum ministro incumbat determinare materiam, non censetur illam determinasse, nisi cum cessat abluere. Sed ego teneo cum Ochagavia tractat. unic. de Bapt. quast. 4. numer. 9. quod Baptismus habeatur per quaecumque partem abluionis, etiam si adhuc non sit finita, si finita sit forma, quia quaecumque pars abluionis est ablutio, cum sit homogenea. Nec stat in potestate ministri Sacramentalem significationem, quæ postea sufficienti materia constat, differre, part. 5. tract. 3. resol. 17.

Quia pars abluionis est ablutio.

Sufficit etiam ungere baptizandum digito merso in aquam

23. Constat etiam sufficiens ablutio ad Baptismum necessaria, si baptizandus inungatur digito in aquam merso; Nam pars minima aquæ sufficit, etiam una gutta; dummodo per aliquam corporis partem diffluat. Quia hoc sufficit, ut homo absolute dicatur ablutus, vel unctus aqua. Ita Comitulus lib. 1. quast. 12. Maratius tom. 3. de Bapt. disp. 2. sect. 4. & alii. Et quamvis contrarium doceant Granadus in 3. par. contr. 4. tract. 1. disp. 4. numer. 12. & alii, concedunt tamen, in casu necessitatis ita administrandum esse; quia, cum nolera opinio sit probabilis, nulla irrogatur injuria Sacramento, part. 3. tractat. 4. resol. 5. & part. 5. tr. 3. resol. 5.

In quacumque corpore, etiam in capillo, aut ungue.

24. Validus est Baptismus, quaecumque pars corporis abluatur; imò, etiam si sit excrementum, ut capilli, & ungues: non quia hæc vivant, sed quia reputantur ut partes hominis, & abluens capillos, vel ungues, dicatur abluere corpus, & corpus absolute dicatur unctum. Ita Sotus in 4. distinct. 3. quast. unic. art. 7. §. 3. tom. 2. in 3. part. disp. 14. Quod quamvis Villalobos tom. 1. tract. 5. diff. 4. numer. 2. & alii negent: concedendum est nihilominus, in extrema necessitate Baptismum sic conferendum cum conditione; quia melius est, puto moribundum

Summa Diana.

do adhibere medium salutis incertum, quod fortasse proderit, quam nullum. Ita Præpositus in 3. part. q. 66. ar. 8. dub. 3. n. 90. part. 5. tract. 3. resol. 4.

25. Quod etiam notat Marchantius tract. 2. de Bapt. cap. 1. quast. 1. cas. 2. cum aliqua probabilitate dici posse de umbilico, per quem infans sugit à matre alimentum, & illi conjungitur, quia non minus dici potest infans abluere per umbilicum seu per aliquod sui, quam per capillos; nam etiam per illum aqua ad corpus infantis ceteri potest pertingere, quamvis, quia excrementum, præscindatur à corpore. Id quod ipse dicendum puto cum Præposito ubi supra, de pelle, quam Medicæ secundam appellant; quia pellis illa reputatur veluti pars pueri, & veluti ejus cutis, quia lota, puer dicitur lotus. Quod etiam docet Ochagavia tract. unic. de Bapt. q. 4. numer. 3. part. 5. tract. 1. resol. 4. & 112.

Imò etiam in umbilico.

Aut secundum Diana.

26. Et hæc omnia dicta sint pro casu necessitatis, & de collatione Baptismi valida, aut licita in necessitate, qui tamen postea iterari debet sub conditione. Nam, cum quis tenetur Sacramentum suscipere, & suscipit dubium, graviter peccat. Quod etiam procedit de eo, qui manet in dubio; quia, dum non est moraliter certus de Baptismo, alia Sacramenta sacrilegè recipit. Et quamvis probabile sit, talem Baptismum esse validum: non est tamen probabile, recipi posse in materia, aut forma dubia, saltem extrâ necessitatem. Ita Præpositus in 3. part. quast. 66. art. 9. dub. 2. numer. 101. contra Hurtadum de Bapt. disput. 1. diff. 12. part. 5. tractat. 5. resol. 11.

Sed in his omnibus casibus Baptismus non recipi debet sub conditione.

27. Extrâ verò necessitatem servandus est modus abluionis in unaquaque Ecclesia præscriptus & usitatus. Ita Ochagavia de Baptism. quast. 5. numer. 8. qui non approbat sententiam Possivini de offic. Cur. cap. 16. numer. 6. quod abluere quocumque modo, scilicet per immersionem, infusionem, seu asperersionem secluso contemptu, non sit mortale. Servanda etiam est consuetudo certarum Ecclesiarum, baptizandi per immersionem.

Cum verò potest servandus est modus abluionis in singulis Ecclesiis usitatus. Etiam per immersionem.

H mersio-

merfionem. Ita Layman *lib. 5. tract. 2. cap. 4. n. 4. part. 3. resolut. 19. vers. in praxi.*

BAPTISMI FORMA.

Baptismi
forma. Ego
te baptizo.
&c. Et qui
dem (te.) &
(baptizo)
sunt es-
sentia.
Non autem
(ego) Sapius
iterare illud
(in nomine.)

Non facit
Baptismum
invalidum.

Req. omisso
(in)

Vel (6)

28. † **B**aptismi forma in Ecclesia Latina hæc est, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Sed ex his particulis vox *Ego* non est de essentia, quia includitur in voce *baptizo*. Te est de essentia quia forma explicare debet subjectum. Item particula *baptizo*, vel æquivalens, ad determinandum actum applicationis aquæ ad corpus baptizati, quæ posset etiam fieri ad refrigerationem, medicinam, &c. † Si particula *in nomine* replicetur ad unamquamque Personam divinam, dicendo, *in nomine Patris, in nomine Filii, &c.* Bonacina *de Sacram. disput. 2. quest. 2. punct. 4. num. 5.* docuit, invalidum fore Baptismum. Quia non exprimitur unitas essentia divina, sicut eadem ratione, invalidum fore Baptismum collatum *in nominibus Patris, & Filii, &c.* vel *Col Padre, col Figliuolo, &c.* Sed contrarium teno cum Suarez *tom. 2. disput. 21. sect. 3.* Quia replicatio illa *in nomine*, non ponit plura nomina, sicutly *in nominibus*: quemadmodum nomen *Deus* potest sapius iterari sine pluralitate, non autem *Dii*, quia hoc significat Naturarum pluralitatem, non autem illud. *part. 2. tract. 17. resolut. 15.* Particula *in* non est de essentia. Unde Baptismus collatus *nomine Patris, &c.* est validus; quia sensus non violatur, sed tollitur Hebraismus, ut fieret dicendo, *cano cithara, pro cano in cithara.* Ita Henriquez *lib. 2. cap. 8. numer. 6.* contra Comitolum *lib. 1. quest. 9. num. 3.* Contra quem dicendum etiam cum Bonacina *de Sacram. disput. 2. quest. 2. punct. 4. num. 16.* omittentem particulam *in* secluso contemptu, non peccare mortaliter. Idem dic de particula *&*; quia absque illa significatur tota Trinitas. Quod etiam procedit si omittatur una cum particula *in*. Ita Pitigianus *4. part. dict. 3. quest. 2. artic. 2.* contra Regin. *tom. 2. lib. 24. cap. 1. numer. 30. part. 2.*

titul. 15. resolut. 47. Forma Chaldaeorum in Baptismo baptizatus est *in nomine Patris, &c.* omnino est valida contra Nazarium. Similiter valida est forma Dalmatina, *Ego te Christizo in nomine Patris, &c.* sicut valida est forma unius personæ Trinitatis, vel Christi, dummodo implicite intelligatur in invocatione sanctissimæ Trinitatis. Diana & alii *part. 10. tractat. 16. resolut. 92.* forma verò Græcorum debet esse hæc, *Baptizetur, & non baptizatur*: tamen utraque est vera forma. Valq. *ibid. resolut. 97.* & necesse est exprimere personam baptizati quomodo aique dicatur, Ledesma, & alii, *ibid. §. Sed circa.*

Putans probabiliter, se non fuisse baptizatum, non potest suscipere Sacramentum ordinis ad damnum alterius, aliàs verò potest. Dicastil. omnes filii Judæorum Saracenorum, &c. & etiam Christianorum reperti cum scheda ad collum sunt sub conditione rebaptizandi. Quintanad. *ibid. tractat. 16. resolut. 93. §.* Notandum. Episcopus, Sacerdos, qui dubit eorum baptismi, tenentur omnes ordines sub conditione recipere. Quintanad. ab ordinatis verò à tali Episcopo Sacerdotium est repetendum in sententia omnium Doctorum; sic de Confessario, debent omnes Confessiones repeti. *ibidem. §. Verum.*

De rebaptizante puerum inventum cum scheda ad collum appensa, vide *num. 9. §. Sed quid.* & non incurrit poenam irregularitatis.

29. Addens formæ Baptismi nomen B. Virginis, vel omnium Sanctorum, secundum Graffum *part. 2. lib. 1. cap. 3. numer. 24.* non baptizaret. Sed distinguendum puto cum Bonacina *de Sacrament. disput. 2. quest. 2. punct. 4. num. 16.* & si tale nomen addens, intendat in nomine B. Virginis, &c. baptizare, non baptizaret; quia talis sensus est contrarius fidei; si verò solum intendat intercessionem illius ad conservationem gratia baptismalis, &c. baptizaret. Nam quamvis illud *in nomine* significet auctoritatem, & consequenter verba illa simul sumpta contineant errorem contrarium formæ;

Forma Chaldaeorum valida est.

Et in una persona SS. Trinitatis, qua implicite includuntur. Baptizetur.

Necesse est exprimere personam baptizati.

Probabiliter non baptizatus non potest ordinari.

Omnes ordines sub conditione recipi sunt recipiendi.

Ordinatus saltem sacerdotium est repetendum. Confessiones omnes. Non incurrit in poenam irregularitatis.

Sicut nec ad vere formæ nomē B. Virginis vel aliorum Sanctorum in intercessionem.

formæ; ut tamen ex intentione ministri hic & nunc proferuntur, verba præcedentia tale nomen habent suam perfectam significationem, & effectum, quem nomen subsequens non potest tollere, *part. 2. tr. 15. resol. 48.*

Forma Baptismi proferenda simul cum ablutione.

Si verò paulò ante, vel post proferantur, Baptismus non erit invalidus.

Quod generaliter procedit in omnibus Sacramentis.

Baptismus in necessitate conferri potest in forma dubia. Et in quacunque lingua.

30. † Forma proferri debet simul cum adhibetur ablutio, ut verum sit dicere: *Ego te abluo* † Adeo ut Scotus in 4. dist. 6. quest. 2. artic. 2. existimaverit, quòd, si proferatur paulò post, Baptismus sit invalidus. Sed contrarium cum Henriquez lib. 1. cap. 9. numer. 10. tenendum est; sufficere nimirum, quòd paulò ante, vel post ablutionem proferatur, dummodò accedat intentio significandi eo modo, quem moralis, & humana loquendi, & agendi consuetudo requirit. Nam eodem pacto, qui poculum manibus accipit, ori statim applicaturus, ut bibat, dicere moraliter potest & solet, *ego bibo*. Quæ doctrina applicanda quoque Sacramentis Ordinis, Confirmationis, & Extremæ Unionis. Nec enim verisimile est, Christum, qui sensitivis hominibus sensibilia instituit Sacramenta, eorum administrationem metaphysico rigori adstringere voluisse: Imò Heredia de Sacrament. in gen. part. 6. dub. 2. num. 8. docuit, inter ablutionem, & prolationem formæ intercedere posse unum *Pater noster*. Sed hæc sententia non videtur admittenda: quia nimis laxa. *part. 3. tract. 4. resol. 6.*

31. Cum puer est in periculo mortis, & nemo est, qui sciat formam Baptismi certam, baptizari potest cum forma dubia. Ita Ochagavia de Sacrament. quest. 5. num. 17. part. 5. tract. 3. resol. 4. in fine. Nec refert, quòd usurpetur forma Latina: Nam etiam Sacerdos baptizare potest in lingua vernacula sine mortalitate. Ita Nugnus in 3. part. tom. 1. quest. 60. art. 8. diff. 3. part. 2. tract. 15. resol. 46. in fine.

BAPTISMI SUBIECTVM.

Baptismi subiectum

32. † Subiectum capax Baptismi est homo nondum baptizatus. Ho-

mo inquam, vel homines. † Nam in casu necessitatis, & urgente mortis periculo, possunt baptizari plures simul unica formæ prolatione in numero plurali, dicendo, *Ego vos baptizo*: quia sic nihil deest ad valorem Sacramenti, & cum fiat in necessitate, non fit illi injuria. Ita D. Thomas 3. part. quest. 66. artic. 5. ad 4. Sed advertit Hurtadus de Bapt. disp. 2. diff. 7. ex communi in tali casu non fore unum, sed plures Baptismos: quia illa forma: *Ego vos baptizo*, æquivaler his: *ego te baptizo, & ego te baptizo*, &c. & sic est virtualiter plures, *part. 5. tract. 3. resol. 27.*

homo, vel homines.

33. Dixi: *nondum baptizatus*. Nam, si semel baptizatus scienter iterum baptizaretur, fieret irregularis ex delicto can. eos, quos de consecr. d. 4. Fieret etiam irregularis, qui scienter aliquem rebaptizaret, ex cap. 2. de Apost. & incurreret pœnam mortis, ex l. 2. C. ne sanclum baptisma iteretur. Sed pœnam irregularitatis existimo non incurri à rebaptizante scienter sub conditione. Nam hic absolute non rebaptizat. Ita Nagnus in 3. part. quest. 66. artic. 9. conclus. 6. & alii part. 3. tract. 4. resol. 9. Sed Præpositus in 3. part. quest. 66. artic. 9. dub. 3. num. 1034 tenet, si rebaptizantem, si sciat priorem baptismum fuisse validum, & rebaptismum illicitum, & conditionem apponat in fraudem legis, non solum fieri irregularem, sed etiam pœna mortis affici posse, quia ex una parte conditio, cum apponatur solum ad vitandam pœnam, censeri potest tanquam non opposita: & ex alia exterior actio videtur fieri animo hæretico, & ex iudicio, quod Baptismus validus repeti possit. *part. 3. Addit. secund. resol. 10.*

Nondum baptizatus: nam semel baptizatus si iterum baptizaretur, fieret irregularis.

Sicut rebaptizans, qui ulterius incurreret pœnam mortis. Si rebaptizans absolute, non autem, si sub conditione. Sed contra primum tenet Præpositus.

34. Baptizare autem sub conditione non baptizatum, est peccatum: quia contra usum Ecclesiæ, ponentis solum conditionem in dubio. Sed veniale, quia materia injuriæ est levis. Ita Vilalobos tom. 1. tract. 3. diff. 7. numer. 2. part. 3. Addit. secund. resol. 6. §. Non reciteam.

Baptizare autem sub conditione nondum baptizatum est peccatum veniale.

35. † Itaque, si dubium sit, an quis sit ba-

aditio e-
m. liberi
bet in du
bio de val-
ditate prioris
Baptismi.
Vel de illius
collatione.
Vi, si infans
captus sit ab
infidelibus,
& dubitetur
an sit baptis-
zatus.

Quamvis
infideles fir-
ment, illum
rapuisse in
aetate in qua
resum de
betur bap-
tizatus.

Baptizari
potest infans
in utero ma-
tris.

Si potest ab
alio aliquo
modo.

fit baptizatus, vel an baptizatus sit vali-
de, & hoc probabile, baptizari debet
sub conditione. Ita de primo decerni-
tur in cap. de quibus, de Bapt. & docet
D. Thomas. 3. part. quest. 66. artic. 9. ad
4. Bizozeros de Sacrament. part. 2. cap. 7.
num. 18. & alii. Unde, si casus contingat,
quod infans captus sit ab infidelibus, &
dubitetur, num fuerit baptizatus, re-
demptus postea, baptizari debet sub
conditione: quamvis infideles ipsi te-
stentur, se illum rapuisse in ea aetate,
in qua certum foret, esse baptizatum,
ex cap. parvulos, de consecr. dist. 4. Nam
testimonium infidelium est suspectum,
ut potest qui credi possunt id dicere in in-
juriam Baptismi, & baptizandi. Ita
Nugus In 3. part. tract. 1. quest. 66. artic.
9. conclus. 2. Unde ad tollendam dubita-
tionem, quod aliquis sit baptizatus,
opus est testificatione testis fide digni
affirmantis de visu. Ita Ledesma tract. 1.
de Bapt. cap. 5. diff. 2. & alii, part. 3. Addit.
secund. resol. 10. Eadem ratione dictum
est supra num. 8. infantem expositum
cum scheda Baptismi in loco, ubi du-
bium est, an parentibus infidelibus na-
tus sit, baptizandum esse sub conditio-
ne. Vide ibi.

36. Baptizandus non est infans in u-
tero matris secundum Ochagaviam tr.
unic. de Bapt. quest. 4. num. 5. quia in cap.
qui in matris, de consecr. dist. 4. dicitur,
non posse renasci secundum Deum,
qui non est natus secundum Adam. Sed
ego dicendum puto cum Præposito,
in 3. part. quest. 66. artic. 8. dub. 3 num.
61. quod, si aliquo pacto minister pos-
sit in puerum existentem in utero a-
quam immittere, potest sic baptizari.
Nam infans in eo statu est homo distin-
ctus à matre, sufficienter natus ex
nihilò, contraxitque peccatum origi-
nale. Unde in casu necessitatis, posset
hoc modo baptizari. Ad argumentum
supra factum respondetur, ut quis dica-
tur per Baptismum renasci, sufficere, si
ita natus sit, ut ex non homine factus
sit homo. Nam de cætero, neque, qui ex-
ciditur ex utero matris mortuæ, pro-
priè nascitur, & nihilominus baptizari

potest part. 2. tr. 15. res. 43 & part. 5. tr. 3.
resol. 12.

37. Nota hic, quod Præpositus ibid. Et si urgeat
quamvis doceat, non licere, matrem
vivam excindere, ut proles baptize-
tur; quia non licet directè aliquem oc-
cidere, ut bono spirituali ejusdem, vel
alterius consulatur; posse tamen pu-
tat, existentem in utero modo supradic-
to baptizari, si non est spes probabilis
quod vivus nasci possit, & possit nihilo-
minus aqua ad illum abluendum per-
tingere: esto ex hoc prævideatur securi-
ra mors matris, quæ in hoc tenetur con-
sentire; quia tenemur cum nostræ vitæ
discrimine succurrere saluti proximi,
quando moraliter certum est, nos posse,
& cum aliis periturum. Sed hunc casum
raro evenire posse, part. 5. tr. 3. resol. 12. §.
Non desinam.

38. Ad ultus, ut baptizetur, tres
conditiones habere debet: intentio-
nem suscipiendi Baptismum, fidem, &
dolorem de peccatis actualibus. Et qui-
dem intentio est aded necessaria, ut si
nec actualiter, nec virtualiter adsit,
Baptismus sit nullus. Fides verò & do-
lor non requiruntur ad caracterem, sed
ad gratiam baptismalem. Unde infide-
les accedentes ad fidem, instrui de-
bent, & probari per aliquot menses ante
Baptismum, ut dicitur, de cons. d. 4. cap.
ante Baptismum. Si tamen urgeat neces-
sitas naufragii, &c. ex quales sint in pe-
riculo mortis, tunc exposita utcumque
fide, si rebus illis assentiantur, baptizari
debent. Ita Sancius sele. dispur. 44. nu.
41. part. 5. tract. 3. resol. 20.

39. Sufficit autem ad Baptismum in-
tentio suscipientis virtualis. Unde,
qui baptismum petit, baptizari potest
dormiens, vel amens, si constet, ante
somnia vel amentiam voluntatem
non mutasse. Ita determinavit Innocent.
III. in cap. maiores de Baptism. & sumi-
tur ex Concilio Carthag. III. can. 34.
& Amus, can. 12. Et ratio est, quia præ-
cedens voluntas non retractata sufficit,
ut Baptismus dicatur voluntarius. Ita
Barbosa collect. tom. 1. lib. 3. titul. 4. cap. 3.
num. 16. Quod si dicas, Baptismum col-
latum

Et si urgeat
necessitas
baptizandæ
est docet
Præpositus,
etiam cum
periculo
matris

Tres condi-
tiones in ba-
ptizando re-
quiruntur.
Intentio,
Fides, & do-
lor peccato-
rum actualium
si est
adultus.
Qui proinde
instrui de-
bet, & pro-
bari per ali-
quot menses.
Si mori non
imminent.

Intentio an-
tem facta est
virtualis.
Unde bap-
tizari potest
amens, &
dormiens,
qui bap-
tismum peti-
tat.

lātum à dormiente, vel amente, qui ante somnum, vel amentiam habuit intentionem baptizandi, esse invalidum; ergo etiam collatum dormienti vel amenti, &c. Respondet Cabrera in 3. part. quest. 68. artic. 7. aliquos Theologos negare antecedens; quia sufficit intentio virtualis ministri, præsertim si ex illa actio baptizandi sequatur. Quam responsionem ipse probabilem iudicat, & falsitatis non facile convinci posse. Sed, ad argumentum negari potest consequentia, quia major intentio requiritur in ministro, quam in suscipiente Baptismum.

Et in periculo mortis animam debet.

Igitur furiosi, & amentes, vel alio patulo usu rationis privati, in articulo mortis baptizandi sunt, si antea Baptismum petiisse constet, credendo, eam voluntatem perseverasse. Ita Henriquez lib. 2. cap. 24. numer. 4. & Sanc. select. disputat. 44. num. 42. Qui addit, furiosum resistentem Baptismo, ligari posse, ut baptizetur, part. 3. tract. 4. resol. 12. & part. 5. tract. 3. resol. 23.

Petisse autem constabit ex dicto unius testis etiam Paganis,

40. Quomodo autem constabit, quod infidelis moribundus Baptismum petierit, ut ei conferri possit? Respondeo cum Sancio select. disp. 44. num. 39. sufficienter constare eo dicto unius testis, etiam si sit Paganus. Quod potiori ratione tenentur fateri DD. cum quibus infra dicemus, moribundum absolvi posse, si unicus testis affirmet, signa doloris manifestasse. Nam in Baptismo actus doloris non sunt materia Sacramenti, sicut in Confessione, part. 5. tract. 3. resol. 21. Addit Sancius ibid. numer. 40. baptizandum esse sub conditione infidelem, de quo audientes dubitant, num testis verum dicat, vel an revera asseruerit, moribundam postulasse Baptismum, Cui adde Henriquez lib. 2. cap. 23. n. 4. docentem, quod, si in dubio sit conjectura, quod moribundus petierit Baptismum, baptizari debet sub conditione, part. 5. tr. 3. resol. 22.

Et secundum Sancium, etiam si de facto ejus testificatio non sit satis certa,

41. † Intentionem infantis suppleant parentes, quibus filiorum cura, & custodia ante usum rationis commissa est. † Unde infantes infidelium etiam vassalo-

In infans, cuius intentionem supplet pater, &c.

rum, aut etiam mancipiorum, non possunt ipsis invitis extra mortis periculum baptizari. Ita D. Thomas 3. p. q. 68. art. 10. Azorius tom. 2. lib. 7. cap. 25. q. 10. & alii. Sed Suarez in 3. p. tom. 2. disp. 25. sect. 4. docet, filios infidelium servorum vendi posse, & sic separatos à parentibus baptizari, etiam si in hunc Anem alienentur. Et probat primum, quia dominus alicujus rei potest illam ad libitum vendere & alienare. Secundum verò, quia sic alienati non sunt amplius sub cura parentum, sed, dominorum. Imò Turrianus in 2. 2. tom. 1. disp. 54. dub. 2. ait, baptizari posse etiam sub cura parentum, si res secundum se consideretur, p. 2. tract. 25. ref. 45. & Layman lib. 5. tr. 5. cap. 6. num. 12. etiam si perversionis periculum timeatur. Nam, quod attinet ad jus paternum, illud amittitur propter pravam usum, heque enim jus naturale paternum concedere potest, ut nemo emendare curet in filio id, in quo pater errat, neque 25. divinum id concessisse constat, ut ait Vasquez in 3. par. tract. 3. disp. 155. cap. 4. num. 50. p. 2. tract. 15. ref. 45. §. Ad argumentum. Quid verò attinet ad periculum, illud non esse adeò propinquum, quum præveniri possit per mortem infantis ante usum rationis, aut Catholicis instructionibus sublevari, vel tandem ignorantia difficulter vincibiliter retardari, part. 3. tract. 4. ref. 7. Sed rectè docet Coninch, secluso mortis periculo, non licere, baptizare filios infidelium sub eorum cura, ipsis invitis, part. 5. tract. 3. resol. 10. † Quamvis p. 3. tract. 4. resol. 7. sententia Laymann visa sibi fuerit satis probabilis, & part. 2. tract. 5. resol. 7. sententia Vasquez amplexus sit. † Certum autem est, in articulo mortis baptizari posse, & del. re, ut supra diximus num. 9. Quid si hujusmodi infantes post septennium petant Baptismum, & dubitetur, sint necne rationis compotes, poteruntne invitis parentibus baptizari? Affirmat Azorius part. 1. lib. 8. cap. 25. quest. 11. Negat Tabiena verbo Baptismus 7. quest. 10. & Joannes Antonius Novarius in Summa Bullar. part. 2. tit. de Baptis. num. 6. & 7. qui putat in dubio faciendam esse

Quibus, do-
inde invitis,
baptizari
non possunt.
Sed vide,
quid doceat
Suarez.

Et Turrianus.

esse interpretationem in favorem fidei, *part. 7. tract. 11. resol. 40.*

Dolor in adultu sufficit, quod sit attritio.

42. Quod verò attinet ad dolorem: sufficit in adultis ad Baptismum attritio cognita, quæ sufficit in Sacramento Pœnitentiæ. Ita Cabrera *de Sacrament. quasi. 69. art. 8. disput. 2. §. 5. & 10.* & alii contra Victoriam *sum. num. 258* cujus sententiam Nugnus *in 3. part. tom. 2. q. 69. art. 9. dub. 2.* improbabilem vocat. Sed non est audiendus Pitigianus *in 4. dist. 4. quest. 4. art. 3. conclus. 3.* dicens, hanc attritionem non debere esse supernaturalem, sed sufficere naturalem ex quocumque motivo. Nam attritio naturalis non habet proportionem cum gratia qua est ordinis supernaturalis. *p. 3. tr. 4. res. 13.*

Dummodo sit supernaturalis.

Qua quidè attritio una cum fide si dubium sit an extet in aliquo, ut in omnio. & si vero accidentè cum alio ad Baptismum, distigens est adhibendam examen.

43. † Et hæc dicta sint de conditionibus requisitis in suscipiente Baptismum. † Quæ dubium sit, an in aliquo adulto reperiantur, ut contingeret in muto & surdo à nativitate, qui in terris infidelium se miseret cum aliis ad suscipiendum Baptismum; talem ait Lopez *p. 1. c. 12.* non esse baptizandum, nisi exterioribus signis se intelligere significaret, talia remedia esse ad salutem animæ ab uno Deo cœli & terræ instituta, ac etiam fidem de Deo habere & dolorem de peccatis, Episcopo hæc cum aliis viris doctis investigante. Nam ex una parte fides, & dolor de peccatis sunt dispositiones necessariae ad Baptismum, & ex alia talis videtur has dispositiones habere non posse, cum non possit doceri. Sed ego existimo cum Moscolo *tract. 2. cap. 5. num. 7.* quod, si Episcopus longè distaret, posset Parochus cum aliis viris doctis talem examinare, & baptizare. Certum autem est, quod, si absque examine baptizaretur, Baptismus esset validus. *p. 1. tr. 6. res. 1.*

Baptismus differendus pro adultis.

44. Tenetur adultus divino præcepto recipere baptismum, cum commodè potest. Baptismus enim institutus est, veluti initium vitæ spiritualis, ideòque ad articulum mortis ejus obligatio non est restringenda. Serra verò *in 3. p. D. Thom. q. 68. art. 3.* putat adultis, nisi periculum mortis immincat, non esse ju-

re divino determinatum tempus, ultra quod si baptismum differant, peccent mortaliter: teneri tamen sub mortali baptismum non differre ulque ad mortem, *p. 9. tr. 6. res. 2.*

45. In adulta ætate baptizari non possunt surdi, cæci, & muti quos parentes non baptizarunt infantes, dum de supradictorum voluntate non constat. Ochag. Quia cum sint consensus, & disensus capaces, debet eorum voluntas expectari. *ibid. vers. Sed pro coronide.* Infantes incuria parentum non baptizati, si nolint jam adulti baptizari, ad id compelli possunt. Sorus *in 4. dist. 5. q. unica, art. 9.* At verò usum ecclesiæ id non habere, nec expedire, docet. *Ibid. vers. secundum dubium.*

Surdi, cæci, muti, adulti, absque eorum consensu non baptizandi. Adulti an in viti baptizandi.

46. Unus potest simul plures baptizare, si plures abluat, & formam omnes comprehendentem proferat. S. Thom. *in 3. p. q. 66. a. 4. ad 4.* & ibi Araujo, Serra, & alii. Sed hoc non absque urgente necessitate: alias peccaret mortaliter. Ego sic cum Scotis *in 4. dist. 6. q. 3. §. Respondeo* & Vasquez *in 3. p. tom. 3. disp. 148. cap. 7. num. 50.* Quia administrare Sacramentum contra usum & modum consuetum secundum se est materia gravis. *p. 9. tr. 6. res. 30.* Plures simul baptizans non unum conficit Sacramentum, sed plura. *ibid. vers. Notandum.*

Unus an plures passim baptizare.

Qui verò plures simul baptizat existens in peccato mortali, unum solum committit, non tot, quot personas baptizat. *Ibid. vers. sed an ita baptizans.*

Plures simul baptizans plura conficit Sacramenta, unum solum committit peccatum. Filii & nepotes Regum, & Principum possunt baptizari domi.

47. Filii & nepotes Regum, & Principum domi possunt absque peccato baptizari adhuc seclusa necessitate. Quod privilegium extendit Quintanad. ad filios Ducum, Marchionum, Comitum, imò & ad filios Viceregum, Oratorum Regum vel Pontificum, aliosque plures, de quo latè *part. 9. tract. 6. res. 38.*

48. Si necesse fuerit baptizare puerum in extrema parte comæ, vel in secunda, reiterandus est baptismus sub conditione. Mart. de S. Joseph. & alii. *part. 10. tr. 16. res. 18.*

Reiterandus est baptismus in coma.

49. Validum esse baptismum infantis qui

Validus Baqui

pifimus in-
fantis in pu-
erum proje-
cti.

qui in puteum projiceretur affirmans communiter Doctores. An verò liceat illum projicere, dum aliter baptizari nequeat, & jam jam moriturus sit, dubitatur hinc, inde. *part. 10. tractat. 16. resol. 20.* Et tamen certum puero proxime morituro baptismum ministrari posse, ex cujus administratione cognoscatur mortem accelerandam esse puero. Tum quia mors non per se, sed per accidens contingeretur: tum quia tam leve detrimentum pro salute aeterna contemnendum est. Vasq. Coninch. Laym. Pilao.

Valeat Bap-
tismus puero
aqua deciden-
te & recto
exposito.

50. Probabile putat Leand. *part. no. de Sacrament. tractat. 2. disput. 2. quest. 30.* valere baptismum, si quis proferat verba, & puer ab alio projiciatur. At ego contrarium verum puto cum Dicastillo. Valebit tamen baptismus, si quis exponat infantem aquae decidendi è recto, & verba proferat. *ibid.*

Secari quis
mulier ad
mortem dam-
nata, ut fo-
tus baptize-
tur.

51. Notant Anton. Escobar. in *Theolog. Moral. tractat. 7. exam. 2. cap. 4. numer. 13.* ex Coninch. & Suarez Mulierem, quae damnatur ad mortem, & est periculum, ne ex aliquo morbo una cum prole moriatur, secari posse, si sit spes, ut foetus baptizari valeat. *ibidem.*

Forma bap-
tizandi
Chaldaeorum,
& Graecorum.

52. Forma baptizandi Chaldaeorum an valida *part. 10. tract. 16. resol. 92. per totam.* Item & qualis forma apud Graecos *ibid. resol. 93.* Horum probabilius est esse talem. *Baptizetur servus Christi,* quam haec *Baptizatur servus Christi.* Illorum: *Baptizatus est in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti,* quam velut probabilem astruere conatur Paulus Nazarius *tract. 8. opusc. 3. cas. 3. fol. 341.* Sed non est recedendum à communi formula ab Ecclesia tradita.

An bap-
tizandus sub
conditione
infans expo-
situs.

53. Baptizandum non esse sub conditione infantem expositum, si ad collum testimonium sui baptismi appensum haberet in schedula jam olim docti. Nunc verò dico satis probabilem esse eam sententiam quae asserit sub conditione iterum esse baptizandum. Vide inter alios, quos cito *part. 10. tract. 16. resol. 87. vers. Sed contrariam.*

54. Parochus rebaptizans sub conditione, etiam stante sententia vera, quod talis infans rebaptizandus non sit, non incurrit irregularitatem. *ibid. ver. vidisti ad med.*

Parochus
rebaptizans
sub conditio-
ne, non in-
curret irre-
gularitatem

BAPTISMI MINISTER.

45. **M**inister ad Baptismi valorem sufficiens est homo ratio nis compos, distinctus supposito à Baptizando. Unde tempore necessitatis quaecumque persona, etiam Paganus, baptizare potest, dummodo habeat intentionem faciendi, quod facit Ecclesia. Quoniam erò obstetrix multos infantes in ipso partu periclitantes baptizat.

Baptismi
Minister in
necessitate
est quilibet
homo, etiam
Paganus.

46. Valde pia est sententia D. Antonini *part. 2. cap. 15. §. 4.* & aliorum, quod obstetrix teneatur scire formam Baptismi, saltem in lingua vernacula; estque ut ait Suarez *in 3. part. tom. 3. disputat. 21. sect. 5.* consulenda. At contraria pius Suarez est etiam probabilis: nam quamvis lex charitatis jubeat; ut posita necessitate pueri, quilibet illum baptizare teneatur, si potest, non tamen jubet, ut unusquisque sit paratus, & instructus ad dandum Baptismum, si fortasse inveniatur proximum in tali necessitate. Posse igitur obstetricem nescire formam Baptismi: quia rarissime eveniet ut, urgente necessitate, nemo adsit, vel expectari possit praeter obstetricem, qui infantem baptizare possit. *part. 2. tract. 15. resol. 47.*

Nemo tamē
teneret esse
paratus, &
scire formam
Baptismi
pro casibus,
qui possunt
occurrere,
Idque proba-
bile est etiam
de obstetricibus.

47. Advertit autem Sylvius *in 3. part. q. 66. artic. 9. dub. 2.* cum contingit infantem baptizari ab obstetrice, posse iterum baptizari sub conditione. Quia dubium est, ne, vel subito necessitatis casu turbata aliter fecerit, vel dixerit, quam refert, aut semel & iterum deprehensa, quod bene baptizavit, deinceps malitiose erret, & nihilominus asserat, se more solito baptizasse. Ita ille, qui adducit auctoritatem Synodi Iprensis, & Pastoralis Mechlinensis. Sed, quidquid sit de partibus Germaniae, ubi

Qua cum in
nostris par-
tibus bap-
tizat, earum
ubi

Baptismus
regulariter
iterari non
debet.

Sed. Antum
suppleri de-
bet sole-
mnitates om-
missa.
Etiam exor-
cismus, tum
certa cano-
lica.

In casu ne-
cessitatis ser-
vandum est
ordo inter
ministros
Baptismi non
ex officio, ut
præsentem vi-
ro non bap-
tizet, &c.
Sed, si infe-
rior bap-
tizet præ-
sente superiore,
etiam Dia-
cono, non
peccaret
mortaliter.

ubi sapius obstetrices sunt fortilegæ; hæc Sylvii doctrina in nostris regionibus non admittitur. Sed obstetrices diligenter examinantur à viris doctis, interrogando de verbis formæ, de quantitate aquæ & qualitate, & de parte corporis, in qua baptizavit infantem, & nullo compergo errore, suppletur in Ecclesia solemnitates ommissa. *part. 5. tract. 13. resol. 86.*

48. Debere autem solemnitates ommissas in privato Baptismo, suppleri postea in Ecclesia, constat ex usu Ecclesiæ, & colligitur ex *cap. 1. de Sacrament. non iter.* Quod etiam, de exorcismis intelligendum esse docet Richardus in *4. dist. 6. art. 6. quest. 1.* & habetur in Pastoralis Romano, cum ea tamen cautela, ut exorcizans intendat majorem repulsam diaboli, & cum gratiam precatur, non primam gratiam, sed augmentum gratiæ, impetrare intendat. Unde non est audiendus Comitulus *lib. 1. quest. 12.* dicens, esse sacrilegium, puerum privatim baptizatum postea exorcizare. Quando verò ceremoniæ Baptismi omittuntur occasione pestis, suppletur etiam postea debent post pestilentiam. Ita Layman *lib. 5. tractat. 2. cap. 8. n. 9.* Sed Possevinus *de officio cur. cap. 6. num. 23.* docet non esse peccatum mortale, ommissas ceremonias in Ecclesia non supplere, sed eluso contemptu, *part. 5. tr. 3. ref. 6.*

49. Quamvis autem omnis sit sufficiens minister hujus Sacramenti, & in necessitate possit licite baptizare; est tamen servandus ordo inter adstantes, ut major præferatur minori: unde præsentem viro, non debet baptizare foemina, præsentem Ecclesiastico, non debet laicus, &c. Et quidem Vasquez in *3. part. tract. 3. disput. 147. cap. 5.* & alii putant, hunc ordinem invertere, esse peccatum mortale: quia est de jure divino, & est materia gravis quod magis aptus præferatur minus apto; nam ob id in extrema necessitate conceditur omnibus hujus Sacramenti licitum ministerium. Hurradus verò *de Baptism. disput. 2. difficult. 3.* docet, non esse mortale, invertere hunc ordinem inter inferiores Diacono, ut

baptizare laicum præsentem Subdiacono: esse verò mortale, quod Subdiacono vel inferior baptizet, præsentem Diacono: quia hic jure divino aliis sibi inferioribus præferatur, & ex vi sui Ordinis est aptior. Sed ipse libenter adhæreo opinioni Granadi in *3. part. contr. 4. tract. 2. disput. 2.* & aliorum, quod non sit mortale, & inferior præsentem superiore, etiam Diacono, baptizet; quia, cum nemo istorum sit minister ex officio, quod unus potius, quam alter baptizet, non est gravis inordinatio. *part. 3. tract. 4. & part. 5. tract. 3. resol. 18.*

50. Sacerdos verò, etiam excommunicatus, præferri debet cuilibet non Sacerdoti: quando enim pluribus conceditur facultas, servandum est inter ipsos jus commune, *l. assiluis, C. qui potiores, qui pignore habeantur*: ergo in extrema necessitate, quando omnibus facultas baptizandi conceditur, sive excommunicati sint; sive non, præferendus est Sacerdos, cui soli de jure communi competit munus baptizandi, ratione suæ consecrationis. Ita Cornejo in *3. part. tractat. 5. §. 1. dub. 2. quest. 4.* contra Suarez *de cens. disput. 11. sect. 1. num. 11. part. 5. tractat. 9. resol. 87.*

51. Peccaret item graviter pater, qui in casu necessitatis baptizaret filium, præsentibus aliis, qui id facere possent. Sed non privaretur jure petendi debitum: quia hæc pœna in nullo textu invenitur imposita. Ita Coninch *de Sacrament. disput. 34. dub. 8. num. 69.* contra Villalobos, *tom. 1. tractat. 13. diff. 51. num. 1.* Qui tamen advertit, cum tali dispensare posse Episcopum, Commissarium Cruciatæ, & Confessarios Regularium deputatos *part. 3. tract. 4. resol. 3.*

52. Is verò, à quo in illo casu petitur Baptismus, non sit multum serupulosus in expectando magis idoneo: sed, si dubitet an opportunè veniet, baptizet ipse; sicut etiam, si dubitet, an sit periculum mortis; vel non: si verò pro rei qualitate & tempore non possit rem examinare, mittat alium ad vocandum ministrum idoneum, ipse verò non recedat, ut, si necessitas urgeat baptizet. Ita Zambranus

Sacerdos verò præferri alii debet, etiam si sit excommunicatus.

Pater, quò præsentibus alii baptizaret filium non amitteret jus ad debitum.

Vocatus in necessitate ad Baptizandum non sit multum serupulosus in expectando magis idoneo cum periculo baptizandi.

brauus de Baptism. cap. 1. dub. 15. numer. 5. part. 5. tract. 3. resol. 8. §. Cavendum. Adde, quod docuit Valentia tom. 4. disput. 4. quest. 2. punct. 1. laicum, qui, praesente & non renuente Sacerdote, baptizaret, secluso contemptu, non peccaret mortaliter. part. 3. tract. 4. resol. 4. §. Non desinas. Baptizet verò idiota vulgari potius, quam Latino sermone, ne erret, nisi sibi constet, se Latine bene proferre. Ita sup. cit. Zambranus. ubi sup. part. 5. tract. 3. resol. 18.

Minister Baptismi non potest esse, nisi unus.

53. In quocumque autem casu Baptismi minister debet esse unus. Unde si Sacerdos, vel alius, non posset domum intrare ad abluendum, vel non haberet manus, non conferret Baptismum valide, proferendo formam, alio abluente. Ita docet D. Thomas 3. part. quest. 67. artic. 6. & DD. communiter. Probatur autem, quia, ut formam veram significet, qui illam proferat, debet etiam abluere: alioqui enim, si unus abluat, & alius verba proferat, falsum erit dicere, *ego te abluo*, falsum etiam erit dicere, *te abluimus*, quia non uterque ablueret, neque uterque verba proferret, si alter esset mutus. Confirmatur, quia communi omnium calculo invalidus iudicatur Baptismus collatus à tribus, quorum unus ablueret, & alii duo verba alternatim proferrent, v. g. unus, *ego te baptizo*, alter, *in nomine Patris*, &c. quia ille, qui proficitur aliquem baptizare, proficitur illum baptizare in nomine S. Trinitatis. Ergo, eodem modo censendus est invalidus collatus à duobus, uno abluente, altero verba proferente, quia, qui dicit se abluere, debet ipse abluere, &c. Sed his non obstantibus, Cajetanus in 3. part. loco cit. Hurtadus de Sacrament. disput. 2. diff. 6. Chapeauilla de modo ministr. Sacrament. temp. pestis quest. 20. & alii docent, in casu necessitatis licere, hoc modo Baptismum conferre sub conditione, *si ita conferri potest*, & iterum, elapso periculo, baptizare sub alia conditione, *si non es baptizatus*. Quia in tali necessitate melius est suscipere Baptismum dubium, & aliquo modo probabilem quam omnino nullum. Quod si dicas, in iure Ca-

Summa Diana.

nonico deelarari irritum Ordinem collatum ab Episcopo simul & Presbytero, illo imponente manus, hoc benedicente: Respondent, esse disparem rationem; quia Presbyter in nullo casu est sufficiens minister Ordinis, Baptismi verò in necessitate quilibet potest esse minister, & ideo ille non potest cum Episcopo componere unum ministrum, mutus verò, & orbatus manibus possunt. part. 3. tract. 4. resol. 11. & part. 5. tr. 3. resol. 26. & tr. 6. resol. 2.

54. Et hæc dicta sunt de ministro necessitatis ad valorem Baptismi. Nam extra necessitatem minister Baptismi officio est solus Parochus, vel alius Sacerdos, & etiam Diaconus ex commissione Parochi vel Episcopi. Et quidem Diaconus ex commissione Parochi potest baptizare solemniter. Imò Suarez in 3. part. tom. 3. disput. 23. sect. 3. putat, Diaconum posse solemniter baptizare in casu necessitatis absque commissione. Sed hanc opinionem refellit Copinch de Sacrament. quest. 67. artic. 56. dub. 3. num. 27. ex cap. diaconus. ubi laicè innuitur, Diaconum sine commissione Sacerdotis non aliter baptizare posse, quam laicos. Et ratio videtur esse, quia Diacono propriè convenit inservire Sacerdoti, atque ita quæcunque facit ut Diaconus, debet facere ut inserviens Sacerdoti, non autem suo iure; igitur non potest solemniter baptizare sine commissione; quia id faceret suo iure. Ita Coninch, qui suam sententiam vocat tantum probabiliorem, unde videtur, sententiam Suarez probabilem existimare. Sed contra illum nominatim insurgit Hurtadus de Sacrament. Bapt. disput. 2. diff. 4. part. 5. tract. 3. resol. 28.

Baptismi minister extra necessitatem est Parochus; vel de eius commissione simplex Sacerdos, vel Diaconus. Qui in necessitate potest secundum Suarez baptizare solemniter sine commissione. Sed contra tenet Coninch.

55. Monacho in can. placuit 216. quest. 1. præcipitur ne baptizet. Et quidem Rodriguez 99. Reg. tract. 1. quest. 31. art. 2. ait, prohiberi, ne baptizet sine licentia Ordinarii. Glossa autem in can. pervenit. 18. quest. 2. existimat id licere, Granadus verò in 3. part. contr. 4. tract. 2. disput. 1. num. 4. putat, id non præcipi sub mortali, & Monachum aliquando baptizare posse sine veniali. part. 5. tract. 13. ref. 18. 56. Re-

Monacho veritum est baptizare. Cujus rei vis de aliquas expositiones.

Sed aliqui in necessitate docent, conferendum esse à duobus, uno muto abluente, & alio manibus orbato proferente verba sub conditione, si ita conferri potest. Et respondet ad quoddam argumentum.

*Minister
licite bap-
tizari debet ef-
se in gratia.*

*Quod non
est necessa-
rium in mi-
nistro neces-
sarius, etiam
Sacerdote.*

56. Requiritur autem in Ministro Baptismi, quod sit in gratia. Sed hoc intelligendum solum est de ministro Ecclesiae. Nam in casu necessitatis laicus, vel clericus non peccat mortaliter, baptizans in peccato mortali; quia non tenetur se conformare sanctitati Christi & Ecclesiae, cum non se gerat ut ejus minister. Imò hoc non solum est verum de laico, qui nullam gratiam accepit, ut Sacramenta conferret: sed etiam de Sacerdote; quia, quamvis sit minister ex officio; in casu tamen necessitatis non baptizat ut minister ex officio, sed ut minister necessitatis, sicut laicus, absque solemnitate: unde caracter sacerdotalis concurrat ad illud ministerium per accidens. Ita Graadus in 3. part. controu. 3. tractat. 5. disputat. 5. num. 6. & alii contra Vasquez in 3. part. disputat. 136. cap. 3. num. 30. part. 3. tractat. 9. resolut. 10. Et part. 5. tractat. 3. resolut. 24. † Sed de Sacerdote in part. 3. citat. hanc sententiam putauit solum probabilem. †

*Et Sacerdos
baptizans cum
excommuni-
catione
minori nullo
modo peccat.*

57. At extra casum necessitatis peccat mortaliter Sacerdos, non solum si baptizat in peccato mortali, sed etiam secundum Vasquez in 3. part. tom. 4. de excommunic. dub. 4. numer. 4. si cum excommunicatione, quamvis minori, ex cap. si celebret de cler. excommunic. & ex irreuerentia, quae irrogatur Sacramento, conferendo illud cum tali indignitate. Sed Faber in 4. dist. 25. quest. 2. disputat. 4. cap. 2. numer. 22. putat, Sacerdotem baptizantem eum excommunicatione minori extra necessitatem, peccare solum venialiter. Et ego probabilius iudico cum Suarez disput. 24. sect. 2. num. 12. & Praeposito in 3. part. quest. 2. dub. 3. num. 16. nullo modo peccare. Quia excommunicatio minor non prohibet administrationem, sed tantum susceptionem Sacramentorum ad cap. si celebret. Respondet Suarez, ibi loqui de ministrante, & simul suscipiente Sacramenta. part. 5. tractat. 9. resolut. 3. Et 45. † licet in part. 3. tractat. 4. resolut. 56. docuerit aliquod peccatum ad alie. †

57. † Præter rectam dispositionem, quæ requiritur ad baptizandum licite, requiritur in ministro Baptismi intentio faciendi, quod Christus instituit, & præcepit, quodque intendit Ecclesia. Et hoc non solum ab baptizandum licite, sed ad baptizandum valide: nam Baptismus collatus absque intentione ministri, est nullus quoad caracterem & quoad gratiam. † Sed Bartholomæus ab Angelis de Sacrament. in com. dial. 1. §. 31. putat cum multis aliis peruersam intentionem ministri, intendentis occulte homine irridere, suppleri à Deo, non quidem quoad caracterem, sed quoad gratiam quia Deus facienti, quod in se est, non deficit in necessariis, nec suam virtutem alligavit Sacramentis. Et citat D. Thomam in 4. dist. 24. quest. 1. artic. 2. quest. 3. & alios. Hanc opinionem sequitur Valentia tom. 4. disputat. 3. quest. 5. punct. 3. docens defectum intentionis ministri in parvulis suppleri à Deo per privilegium, in adultis vero per fidem & devotionem suscipientis, Deo etiam peculiariter concurrente. Sed contraria sententia cum Sylvio in 3. part. quest. 68. artic. 2. ad 4. & aliis tenenda est. Quia, quod Deus hunc defectum suppleat, non fundatur in aliqua promissione, aut ratione: & alioqui de fide est, intentionem ministri esse necessariam. Hanc sententiam ita veram existimat Cabrera de Sacrament. quest. 64. artic. 8. disputat. 1. §. 6. num. 65, ut contrariam refellat, tanquam erroneam, & temerariam, part. 3. tract. 4. resolut. 17.

*Ad Bap-
tizandum va-
lide requiri-
tur in mini-
stro intentio
faciendi,
quod inten-
dit Ecclesiam.*

*Quam intē-
tionē in mi-
nistro iniquo
dicunt ali-
qui, suppleri
à Deo quoad
gratiam.*

Sed gratia.

58. Hinc probabilissimum esse, ait Laymann lib. 2. tract. 3. cap. 3. num. 3. obstricticem vel Parochum, qui ex defectu intentionis invalide baptizavit, nec aliter potest huic malo occurrere, quam prodendo se Magistratui, ultimū supplicium subiturus, specularivè loquendo, teneri se prodere; quia salus corporis ex lege charitatis postponenda est salutis plurium animarum. Imò hanc obligationem videri ex justitia, quia ille illos innocentes in salutis suæ discrimina per summā injuriam cōjecit.

*Vnde qui ex
peruersa in-
tentione mul-
tos baptizavit
si in valde
teneatur se-
cundum Lay-
mann prodere
se magi-
stratui etiā
morre ple-
nendus.
Sed hanc do-
ctrinam ali-
quanto magis
rigat.*

Sed

Sed huic discursum fortasse non adeo certum esse, ut in dubium revocari non possit, cum illi homines per contritionem salvari possunt. At, quidquid sit de hoc, si mulier, vel Sacerdos, nescit se ad hoc obligatum, & Confessarius putat, se nōciturum potius, quā profuturum, non debere illum in re non omnino evidenti monere. Imō, si edoctum ab hoc heroico facto plenē abhorrentem conspiciat, non debere illum multum urgere, & in desperationem abigere. *part. 3. tractat. 5. resol. 50. §. Sed ponam. Vide etiam Ochagaviam de Sacrament. tractat. 2. quest. 41. num. 6. part. 5. tractat. 13. resol. 55.*

commissa: sive sint sacrilega contra Baptismum, sive nō. Minime verō commissa post susceptum Baptismum; nam hæc remittuntur per pœnitentiam in ordine ad claves: unde quamdiu non explentur in Confessione, ad illa delenda, & baptismalem gratiam consequendam, requiritur contritio. Ita Cabrera de Sacrament. quest. 69. artic. 10. disputat. 2. §. 2. & sequent. Ipla verō fictio, si est secundi generis, deletur etiam per Baptismum cum sola attritione, quæ est sufficiens dispositio ad illius effectum; si verō est primi generis †, ex mente Cabrera † exigit contritionem, aut Sacramentum Confessionis in re *part. 3. tract. 3. resol. 14.*

Postquam vivit in Baptismi tollitur omnia peccata ante Baptismum, vel in ipso Baptismo commissa. Non autem post illud. Quæ de ipsa fictione.

BAPTISMI EFFECTVS.

Baptismi effectus sunt gratia, remissio pœnæ, Character, & ablatio irregularitatis præter bigamiam. Sed ad gratium requiritur dispositio. Unde, qui baptizatur sine non recipit gratiam, nisi recedente fictione.

59. † Effectus Baptismi sunt multi. Præcipui, gratia, quæ in infantibus expellit peccatum originale, & in adultis etiam actuale; Remissio pœnæ pro peccatis debita; Character, conferens potestatem suscipiendi reliqua Sacramenta. Ablatio irregularitatis omnis ante Baptismum contractæ, præter bigamiam.

60. Si autem quis fidē, seu absque debita dispositione, Baptismum suscipit, non recipit gratiam, nisi postea recedente fictione: † Porro fictio est duplex. Prior est, quia quis sine dolore Baptismum suscipit, cum peccato mortali, volens, & sciens, aut vincibiliter ignorans, ita suscipere, & hæc est propria fictio, cum qua Baptismum suscipiens committit novum peccatum sacrilegii. Secunda est, qua quis ad Baptismum accedit cum complacentia peccati mortalis: sed excusatur à novo sacrilegio ex ignorantia invincibili, aut quia putat, non esse necessariam aliam dispositionem præter fidem, & intentionem, aut, quia putat, se esse attritum, cum revera non sit. Quæcumque autem sit fictio, illa recedente, remittuntur per Baptismum non solum omnia peccata ante Baptismum, sed etiam in ipsa Baptismi susceptione

BARONES QUOAD PROTECTIONEM, & Clientelam.

1. Multa curiosa circa Barones, & alios subditos alicujus Principis se subjacentes protectioni aliorum Dominorum, vel Principum, multaque adducuntur doctissimi opinioniones pro parte affirmativa, non minores sunt pro negativa. Et pro affirmante alleunt nonnulli, quod quando subditi propter negligentiam suorum Principum in eorum defensione, possunt ob justam causam patrocinium aliorum implorare. *Facch. leg. 23. & quod metus causa.* & in tali casu debent cavere ne præjudicium propriis Dominis inferant: Circa appositionem Stigmatum Regis Hispaniæ, &c. Ante portas Palatii Cardinalium, & Baronum appositio non officit Cardinalibus, vel Baronis Romanis, quia hæc non constituit protectionem, de qua loquitur, sed est quædam extrinseca demonstratio, se esse benevolos huic; vel illo Regi; reliqua vide. *part. 10. et. 7. per totas suas resolutiones.*

Ob justam causam qui à proprio Domino sunt prædicti possunt se alio submittere.

Appositio non officit cum non sit protectio sed extrinseca demonstratio.

B E L L V M.

1. Principes habentes utriq; jus probabile ad successionē alicuj; regni non

Regnum non potest armis non

præcipari
absque sen-
tentia judi-
cum.

non possunt illud armis occupare, nisi habeant sententiam Judicū assignatorū ab utrisque, vel ab alio supremo Rege, vel à Juris peritis, aut Theologis, & si tales suspecti sint, eligantur alii alterius Regni: sed de hoc lege totam resolutionem, *part. 9. tract. 3. resol. 69.*

Miles subdi-
tus non de-
bet in dolo
inquirere de
justitia belli.

2. Si miles sit dicitur sit, quoties ipsi non constat de injustitia belli potest obedire Principi, quia tunc præsumere debet de justitia belli, nec de illa tenetur inquirere; dum est dubia negativè; si habeat dubium positivum, & præbabilem putat opinionem utriusque partis, quam velle potest amplecti, si rationes ita suadeant in justitiam, ne appareat contraria pars probabilis tenetur amplius veritatem disquirere, ne periculum subeat injustè pugnandi. *ibidem. resol. 63.* de amicis verò à quibus Rex petit auxilium pro bello eadem est ratio, ut deponant dubium, si illis constat de bonitate Regis, & Ministrorum; aliter non tenentur illam adjuvare, *ibidem. 8. Verum obiter.*

Sic de amicis
à quibus pe-
titur auxi-
lium in dolo
debet
deponere
dub.

Parta victo-
ria non pos-
sunt occidi
Clerici nisi
sint contra
Prælatū Ec-
clesiæ.

3. Occidere, & spoliare Clericos in conflictu belli, potest contraria pars, non autem parta victoria, cum Princeps non est Judex Clericorum, extra conflictum actuale, dummodò bellum non sit contra Prælatum Ecclesiæ, quia tunc possunt Clerici parta victoria exspoliari, in pœnam Præsidis Ecclesiastici; de Confessariis, & Prædicatoribus non est eadem ratio. *ibid. tract. 9. resol. 9.*

Clerici pro-
hibentur
bellare.

4. Solo jure positivo Clerici prohibentur bellare, &c. At hoc non intelligitur de Clerico in minoribus constituto, dum privilegio fori gaudeat. Gaudens privilegio fori, sicut & Beneficiarius, constitutus in minoribus, & Monachus peccabunt quidem, sed non mortaliter. Idem prohibitum est Episcopis. Poterit tamen sum. Pontifex in hoc jure dispensare, cum positivum sit, ut omnes tenent contra Garciam. Si verò bellum sit justum; non incurunt irregularitatem, qui in exercitu milites excitant ad pugnandum; modò

Poterit dispo-
sare Ponti-
fex.

non excitent specialiter, & expressè ad occasionem. Ita Bonacin. Valent. Suarez, Corrou. *ibidem. tractat. 2. resol. 7.* Debent autem spoliis gaudere Clerici, qui bello assistunt iuvandi militibus gratia spiritualiter. Sic Laym. & Duast. apud me. *ibid.*

Clerici bello
assistentes,
debent spo-
liis gaudere.
Quando pos-
sunt pugna-
re absque
Pontificis
licentia.

5. Concedunt tamen Doctores posse pugnare supradictos sine Pontificia licentia, occidere, mutilare, &c. quin incurrant irregularitatem, quoties bellum necessarium est ad defensionem propriæ vitæ, vel patriæ, vel boni communis. Sic Lugo, in *resp. moral. lib. 5. dubio 4.* & alii apud me *ibidem. resol. 5.*

BENEFICIARIUS.

1. **E**X solo jure Ecclesiastico positivo teneri Beneficiarium ad expendendum superflua in usus pios, habent Sorus, Lessius, Sanchez, Baunius, Machad. Escobaz, & Trullench: De his *part. 10. resol. 35. ver. Resolutio.* Imò & Lorca, neque præceptum Ecclesiasticum videtur admittere circa hæc. Legatur ipse. Juxta hanc sententiam poterit sum. Pontifex in tali præcepto dispensare, & consuetudine introduci poterit, ne in usus pios possit Clericus bona sua adhuc Ecclesiastica expendere, quod introductum in Clericis Galliæ & Hispaniæ, ut id licitè facere possint testatur Baun. in *Theol. mor. tractat. 3. lib. 2. tractat. 9. quæst. 4.*

Quo jure
teneatur
Beneficia-
rius ad ex-
pendendum
superflua in
pios usus.

Poterit Sum-
mus Ponti-
fex dispensa-
re.

2. At ego semper docui ex jure naturali semper teneri Clericum id præstare, quia bona Ecclesiastica sunt bona Christo consecrata, & idè natura sua petunt non aliter quàm piè infumi. Et hæc est sententia communis DD. *ibid. ver. Verum.*

Jure natura-
li semper
teneatur Cle-
ricus id
præstare.

3. Contra Henric. Canis. assero consuetudine (ubi talis est, ut in Gallia & Hispania) fieri testamentum Beneficiarii validum, non tamen licitum. Sic Dicast. laudans & citans] pro hac sentent. Less. Molin. Regin. Sanch. & tenet

Beneficiarii
testamentū
consuetudi-
ne fit validū
non tamen
licitum.

& teneat Trullench. in Decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 18. dub. 5. num. 7. Ratio est, quia Beneficarii sunt Domini bonorum perceptorum ex beneficio. part. 2. o. tract. 15. resol. 10.

Vide, verb. Beneficium, Clericus, Hor & Canonica.

BENEFICIUM.

Beneficium quid? Et quotuplex.

1. Beneficium est jus percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis, Clerico propter divinum officium competens. Quot sint beneficium species, qui possit illud conferre, an, & quando liceat habere plura, vide apud Toletum. instrument. 5. cap. 76. & alios. †

In dubio censendum est simplex.

2. Solum adverte circa species beneficium, quod in dubio, an aliquod beneficium sit simplex, an verò curatum, censeatur debet simplex; quia multae conditiones requiruntur, ut beneficium sit curatum, quae proinde non praesumuntur, nisi probentur. Ita, Gutierrez allegat. 8. numer. 5. part. 4. tractat. 3. resolutio. 74. Quoad collationem autem beneficium.

Ab beneficia parochialia Episcopus adhibere debet examinatores.

3. Statuit Tridentinum sess. 24. cap. 18. Et Episcopus in Synodo sex examinatores eligat, qui Synodo satisfaciât, & ab ea probentur. Cum verò contigerit, Ecclesiam parochialem vacare, cum tribus ex dictis examinatores unum eligat ex concurrentibus, vel praesentatis, &c. † Declaravit autem Sacra Congregatio Interpretum, hujusmodi examinatores necessariò eligendos esse Magistros, seu Doctores, aut Licentiatos in Theologia, aut iure Canonico, si extant, alioquin alios Clericos, qui videantur magis idonei, part. 3. tract. 5. resol. 64. §. Notandum.

Qui debent esse Doctores Theologi, aut iuris, consulti si adsint.

Et singulis annis in Synodo deputari. Eorum autem officium durat ad novam Synodum.

4. Debet autem Synodus quotannis celebrari, & in ea examinatores deputari: si verò non celebretur, semel deputati munus suum exercere debent, donec nova Synodus celebretur. Ita Leo part. 2. cap. 3. num. 25. Si autem elapso anno, aliquis examinatorum intereat, officium omnium expirat. Vide Barbofam

de potestat. Episcop. art. 3. allegat. 60 nu. 48. ibidem. §. Nota etiam.

5. Quod si tempore, quo fieri debet provisio, examinatores synodales non adsint, ait Homobonus part. 1. tract. 2. c. 3. quasi. 30. in fine: Possit Episcopum alios examinatores deputare absque Synodi celebratione. Nam disceptatio Tridentina cum in hoc casu praecise adimpleri non possit, cessare debet. Et adducit duas decisiones Rotae Romanae. Sed, si examinatores mortui, vel absentes reperiantur elapso anno a synodi celebratione; probabilior est contraria sententia Lotherii de re beneficiaria, tom. 1. lib. 2. quaestio. 31. num. 71. Nam cum singulis annis teneatur Episcopus synodum celebrare, succedente vacatione, debet statim synodum indicere, & in prima sessione examinatores deputare, alias ei imputabitur, quod non adimplevit formam Tridentini. Et idem ait Venerus lib. 3. cap. 25. num. 12. beneficium sic collatum posse ab alio impetrari, quia ex decreto Tridentini, & ex Bulla Pii V. in Bullario 32. provisio ad Sedem Apostolicam devolvitur. Ad decisiones Rotae responderit Lotherius, eas procedere, quando hic casus contingeret infra annum a celebratione synodi; nam Episcopus nullo jure tenetur congregare Concilium saepius, quam singulis annis. Observet autem in tali casu formam Decreti Clement. VIII. quam affert Massobrius, prax. hab. concur. requis. 12. dub. 3. num. 2. Ibid. post initium.

Nisi post annum synodus non celebrata aliquis illorum intereat. Quo casu, si contingat concursus, non possit Episcopus alios examinatores deputare sine nova synodo.

Sicut factum est, post mortem, vel absentiam, contingeret infra annum.

6. Si Episcopus in concursu beneficium adhiberet, una cum tribus examinatores synodalibus alios non synodales ad majorem cautelam; collatio esset nulla, & sic declaratum fuit a Sacra Congregatione, & a Sacra Rota Romana decum apud Massobrium prax. hab. concur. requis. 13. dub. 1. num. 2. quem vide. Contrarium tamen docet Homobonus, part. 1. tract. 2. cap. 3. quasi. 30. part. 3. tract. 5. resolut. 65.

Beneficium collatio in valida, si una cum examinatores synodalibus adhibetur supernumerarius.

7. Examinatores verò tenentur, non solum indicare dignos, sed inter illos etiam digniorem, secundum Medinam summ. cap. 14. §. 32. reg. 4. & alios: non obstant.

Examinatores tenentur Episcopo significare digniorem.

obstante, quod Episcopus id non inquirat, vel etiam scire nolit. Sed contrariam sententiam docent Massobrius *prax. de concurr. regu. 4. dub. 3. num. 2.* & alii, nisi id Episcopus scire vellet, ut suam conscientiam instrueret, & eligeret digniorem, *part. 3. tr. 5. resol. 111.*

Nam hic eligendus ad beneficia

8. An ad beneficia possit eligi dignus prætermisso digniori? Negat Vasquez *de benefice. cap. 2. §. 2. dub. 8. numer. 78.* Nam ex D. Thoma 2. 2. *quest. 63.* hæc est personarum acceptio. *Rebellius de oblig. iustit. part. 1. lib. 2. quest. 4. num. 12.* Et distinguit, & mortale esse, eligere minus dignum ad Cardinalatum, Decanatum, vel Canonicatum, & alia curata vel simplicia magni momenti, ad alia simplicia parvi momenti, esse solum veniale, ex parvitate materia. Aliter distinguit Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tractat. 3. cap. 15. numer. 179.* & in beneficiis simplicibus minoris momenti, esse veniale omittit digniorem semel, aut iterum, secus, verò si sæpè. Itaque secus in Reginaldum parvitas materiae desumenda est ex injuria, quæ fit Ecclesiis, quæ in uno, vel alio actu hujusmodi parva est. Valentia apud Turrianum infra, parvam materiam putat esse parvum excessum dignitatis unius ad alterum, qui illo prætermisso eligitur. Sed hoc falsum putat Turrianus *in 2. 2. com. 2. disput. 22. dub. 1. numer. 2.* nam materia præcepti non est excessus dignitatis, sed electio dignioris ad beneficium, quod est materia gravis. Ego verò distinguendum puto cum Navarro *de restitut. lib. 2. cap. 2. numer. 172.* de beneficiis simplicibus, curatis, & in his peccatum mortale esse relinquere digniorem, in illis verò minimè. Prima pars est communis & expressa Innocent. III. *cap. unico de beneficiis*, ac D. Thomæ 2. 2. *quest. 63. artic. 2. ad 3.* Quidquid dicat Fillucius *tom. 3. tractat. 41. cap. 4. num. 181.* hoc procedere tantum in Episcopatibus, & Pedrozza, esse solum veniale, *part. 2. tractat. 15. resol. 20. §.* Sed licet, Excusabit tamen parvitas materiae, quam probabile est pensandam esse, non solum ex parvitate beneficii, quæ

Secundum Turrianum ubi supra raro continget, sed etiam contra ipsum, ex parvo excessu dignitatis in digniore, qui omittitur *part. 5. tractat. 5. resol. 13.* Secunda verò pars probatur, tum, quia Tridentinum id videtur tacite innuere, de beneficiis curata semper dicit conferenda esse dignioribus, & de simplicibus nihil dicit. Tum, quia Summus Pontifex talia beneficia confert dignis absque concursu. Tum, quia hæc non videntur ex natura rei esse bona communia, & decerrantibus, debita, sed Prælati commissa, ut conferantur dignis, qui licet non sint meliores, non tamen otiose, & cum scandalo vivant. Et tandem, si hæc opinio non esset vera, ait Gurtierrez *99. can. lib. 2. cap. 11. num. 12.* omnes Prælates fore in statu damnationis, *part. 2. tract. 15. resol. 38.*

Non quidem simplicia: sed curata.

9. Quodcumque verò beneficium, si conferatur per concursum digno, prætermisso digniore, non solum est peccatum mortale, sed etiam adest onus restitutionis: nam, non solum est peccatum contra justitiam distributivam, sed etiam contra commutativam, ortam ex illo quasi contractu, proveniente expositione edicti. Ita Molina *de primogenit. lib. 2. cap. 2. §. nu. 59. p. 11. tr. 4. res. 35.* contra Garziam *de benefice. part. 7. cap. 16.* oppositum probabiliter docentem. Et Azvedus *conf. 9. p. 30.* ait, talem electionem in foro externo esse nullam, & subreptivam, *part. 4. tract. 4. resol. 210.* Et antea in *part. 3. tract. 5. resol. 110. §. Notandum.*

(Nisi simplicia conferatur per concursum. Et hoc sub onere restitutionis.)

10. Unde examinatores non possunt aliquem ex concurrentibus præmonere de punctis, de quibus eos interrogabunt, nam hæc præmonitio cederet in damnum aliorum. Ita Rodriquez *summ. tom. 1. cap. 54. nu. 1.* Non tamen in aliis examinibus v.g. ad Episcopatum, ad confessionem, &c. si alioqui examinandi sint idonei, sed verēcundi, v.g. &c. Ita Peyrinus *privil. minim. tom. 3. c. 1. in const. Sixti IV. n. 25. p. 5. tr. 14. res. 86.*

Vnde examinatores non possunt aliquem ex concurrentibus præmonere de punctis.

11. Lessius *lib. 2. cap. 34. dub. 14. num. 64.* putat, in collatione liberè facta à Papa vel Rege, præferendum etiam digniorem. Quia hi non sunt domini be-

Probabile est, Papam, & Reges in collationibus liberis

neficiis

non tenetur
preferre di-
gniore.

beneficium, sed æconomi. Quæ opinio, si esset vera magnum pondus haberent Papa, & Reges. Igitur probabilis est sententia Reginaldi tom. 2. lib. 3. cap. 14. num. 197. quò tales satisfaciunt suo muneri, si eligant dignos, quamvis digniores prætermittant, part. 2. tractat. 15. resol. 48. 8. Tamen, part. 9. tr. 7. res. 7.

Et laicum
patronum
præsentare
posse minus
dignum.

12. Item probabile est, laicū patronum beneficii, qui non sit primus fundator, non teneri præsentare digniorem, etiam quoad beneficia curata. Nam Tridentinum sess. 24. cap. 28. mandat præsentatos à Patrono laico examinandos, & approbandos esse ab examinadoribus synodalibus. Unde cum non præter Patronum, ad præsentandum digniorem, neque nos arctare debemus. Ita Riccius part. 3. decis. 306. num. 4. Contra Vasquez de benef. cap. 2. §. 2. dub. 5. num. 78. Igitur, quod dicunt communitate DD. Eligentem indignum privari potestate eligendi pro illa vice, ex cap. cum in cunctis, §. si de elect. ego puto cū Sanchez opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 6. num. 6. contra Padillam in l. cum quidam, ff. de legat. 2. num. 17. non habere locum in Patrono laico; sed tantum in Ecclesiastico,

Qui proinde
debet ab E-
piscopo con-
firmari.

Sic confir-
mare tene-
tur Archi-
episcopus
Panormit.
præsentari à
Senatu ad
beneficium
parochiale.

part. 2. tract. 15. res. 37. et part. 4. tractat. 4. resol. 170. Quoniam igitur Tridentinum non irritat præsentationem digni factam à Patrono laico, & illa sit valida etiam in conscientia, tenetur Episcopus illam confirmare, & nollet, posset cogi à superiore. Itaque Archiepiscopus Panormitanus tenetur confirmare præsentationem digni, omisso digniore, factam ab Illustrissimo Senatu hujus Urbis in aliquam Parochiam. Imò, si major pars Senatorum eligeret dignum, & minor pars digniorem, teneretur confirmare dignum, quia dignior se haberet, ac si non esset præsentatus. Ita Sanchez opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 6. num. 8. part. 4. tract. 4. resol. 270.

Resignans
beneficium
non tenetur
preferre
digniori.

13. Obligatio eligendi digniorem ad beneficium non se extendit ad resignantem beneficium. Nam hic non est locus concursui, sed pars parti jus suum transfert. Unde collator non peccabit, acquiescendo resignationi factæ minus di-

gno, relicto digniore. Ita contra Vasquez de benef. cap. 2. §. 4. dub. 7. num. 110. Aragonius in 2. 2. quæst. 62. artic. 2. qui testatur de praxi, etiam Summi Pontificis. part. 2. tract. 15. resol. 48.

14. Resignans beneficium ea intentione, ut resignatarius maneat obligatus iterum ut in sui favorem resignet, vel fructus solvat committit Simoniam; modo tamen intentio illa, recipienti beneficium manifestetur, aliter esset. Simonia mentalis, quæ pœnis Ecclesiasticis non subjacet; hęc autem in permutatione non accidit; de accessu, & regressu. Vide §. sed quia, part. 9. tract. 9. resol. 8.

15. Resignans beneficium reservans sibi pensionem sine licentia Papæ, non committit Simoniam confidentialem; sed prohibitam de iure Ecclesiastico, & non subjacet restrictioni, nec pœnis Simoniam, nec est excommunicatus, nec privatus beneficio, nec fructus tenetur restituere. Ibidem tr. 9. resol. 17.

16. Regula triennis circa possessionem beneficiorum debet esse completus moraliter, ita ut ultimus dies satis est si sit incæptus; non ita de Anno Novitiatu, qui integris physicè debet esse modò, una hora deficiente professio est nulla; pro curiositate amice Lector legetotam resolutionem, ibid. tractat. 8. resol. 67. Reliqua de beneficiis, videt Donatio, & Capitulum Sede vacante.

17. Universaliter ergo, potest ad beneficium admitti dignus omisso digniore. Primò, quando excessus dignitatis non est notabilis. Secundò, quando dignus est indigena, dignior vero alienigena. Tertio, quando major pars electorum inclinat in minus dignum, tunc alii omittere possunt digniorem. Quarto, si alias, ommissis digno, & digniore eligendus foret tertius indignus. Quintò, quando dignus præfesset alteri Ecclesie, & oporteret illum postulare. Sextò, quando dignior esset implicatus negotiis externis, quæ illum à residentia retardarent. Septimò, si dignior non esset expertus, sicut minus dignus. Octavò, quando collator tenetur confirmare electum à Patrono. Nonò, si beneficium, ex pri-

Resignans
animo, quo
resignatarius
solvat
fructus, vel
iterum re-
signat com-
mittit Si-
moniam si
illius intentio
ne, aliter es-
set mentalis.

Resignans
beneficium
cum reser-
vatione pen-
sionis absque
licentia Pa-
pa mortalis
ter peccat;
non subjacet
excommuni-
cationi.
Triennium
requisitum
rationaliter in-
teligitur phy-
sicè in novitiatu.

Vide hic
multos casus
in quibus
licet ad be-
neficium ad-
mittere mi-
nus dignum.

ex prima sui institutione per Ecclesiam accepta, conferendum sit alicui ex certa familia, vel oppido. Decimò, si fundator beneficii parochialis presentet minus dignum. Undecimò, quando quis resignat beneficium. Et tandem, Patronus laicus potest presentare minus dignum. Ita Valerus *diff. utriusque fori v. Elect.* diff. 2. numer. 1. part. 5. tractat. 5. *resolut. 110.*

Potest dignus beneficium acceptare, si praesentatur digniori. An etiam peteret

18. Potest dignus acceptare beneficium, etiam si sibi cerro constet, praetermissum esse digniorem. Ita Turrianus in 2. 2. tom. 2. *disputat. 22. dub. 3. nu. 3.* Qui notat, hoc procedere post electionem: nam antea non potest beneficium petere; peteret enim rem injustam cum peccato electorum & damno tertii. Sed Lessius *lib. 2. cap. 34. dub. 41. num. 70.* docet, minus dignum posse se offerre ad beneficium, non quidem petens illud sibi conferri, sed relinquendo totum iudicio collatorum, *ibid. §. Nota secundò.*

De suasionibus, ac precibus tam digni conferendum sibi proceperat

19. Sed quid dicendum de eo, qui non vi, & fraude, sed tantum suasionibus, & precibus, remouet collatorem à collatione beneficii in digniorem, cui iam determinaverat conferre; ut sibi vel alteri minus digno conferatur? Teneri ad restitutionem, respondent Vasquez *de benef. cap. 2. §. 3. dub. 19. num. 140.* & Villalobos *tom. 2. tractat. 11. diff. 44. nu. 9.* cum alijs multis, quia lædit iustitiam commutativam. Sed probabilissimè etiam docet Gurtierr. *99. can. lib. 2. cap. 11. num. 47.* non teneri. Quia beneficium non erat verè, & propriè debitum digniori, & sic nullam ipsi procuravit injuriam, *part. 3. tract. 6. resol. 34.* An verò dignior possit hanc vexationem pretio redimere, quare sub v. *Scandalum, num. 9.*

An ad Capellaniam eligi possit Clericus? Potest, si non est Sacerdos, salu actu, quod ex testatoru verbu colligeret.

20. Qui ad beneficium eligitur, aliquot conditiones pro qualitate beneficii habere debet, quas vide apud Toleum, & alios. †

21. Fundans Capellaniam in testamento, si dicat. *Instituatur Capellanus, qui Missas celebret*, institui potest Clericus 14. annorum. Nam, cum non dicat,

ut Missas celebret per se ipsum, potest institui alias capax beneficii simplex, qui Missas celebret per alium. Ita Palaus *tom. 2. tractat. 17. disput. 1. punct. 6. numer. 18.* contra Gurtierr. *2. conf. 1. num. 11.* Si verò dicat: *nullus alius eligatur, nisi, qui actu Sacerdos sit*, tunc institui non potest, nisi, qui sit actu Sacerdos. Sed quid, si solum dicat per verba affirmativa: *Instituatur Capellanus Sacerdos, qui Missas celebret?* Respondet Palaus *ubi supra num. 12.* tunc non posse conferri, nisi actu Sacerdoti. Sed contraria sententia Gratiani, *discept. for. c. 33. num. 1* est probabilis, & in praxi tuta, posse nimirum conferri Clerico, qui habilis sit esse Sacerdos intra annum. Nam huic conferri possunt Canonatus, & similia beneficia habentia adnexum Ordinem Sacerdotalem. Imò Piafecijs addit, talem Clericum cogi non posse ad Presbyteratum, quia potest satisfacere per alium, *p. 2. tr. 14. ref. 18. & p. 4. tr. 4. ref. 217.*

22. Nota hic, quod si aliqua Capellania sit Sacerdotalis actu, vel aptitudine, hoc non obstante, ait Lara *de Capellan. lib. 2. cap. 5. à num. 28.* posse Episcopum de consensu hæredis semel, vel iterum in tali qualitate dispensare, ut conferatur Clerico 14. annorum. Sed hoc negat Palaus *ubi supra num. 21.* Quia Tridentinum *sess. 24. cap. 5.* prohibet Episcopis, etiam de consensu hæredis, tollere conditiones in fundatione beneficiorum appositas *part. 4. tr. 4. ref. 227. §. Et tandem*

Imò Lara putat, etiam Sacerdotalem actu posse semel aut iterum ab Episcopo conferri Clerico minori. Sed cum consensu hæredis,

23. Beneficium non potest conferri Excommunicato, suspensò, vel interdicto. Et quidem, si conferatur excommunicato, collatio est invalida ex *cap. pastoratus, de cler. excommunic.* Quod secundum Avilam *part. 2. cap. 6. disput. 5. dub. 2. conclus. 1.* & DD. communiter verum est etiam in tolerato, imò etiam, si suam excommunicationem ignoret, aut quia oblitus est, se eam incurrisse, aut quia falsò putat, se validè absolutum esse. Quia ignoratia excusat quidem à culpa non tamen habilitat inhabiles. Sed quoad secundum dicendum est cum Fabro *in 4. dist. 25. quest. 1. disput. 4. cap. 4. n. 191.*

Beneficium invalide conferitur excommunicato.

contra duar. apud ipsum ibidem, quod, si quis ignoret ignorantia probabili se esse excommunicatum, collatio beneficii non est irrita. Quoad primum etiam contrarium sentit Hurtado de excommunic. disp. 6. diff. 2. num. 6. Quia ex Extrav. Ad evitanda scandala licitum est collatori, conferre beneficium excommunicato tolerato, ergo collatio illi facta non erit nulla. Quod verò in dicta Extravag. dicitur, quod nullus intenditur ei fieri favor, non obstat, quia in hoc favor non fit illi, sed fidelibus, ut absque scrupulo possint cum illo communicare, *part. 5. tract. 9. resol. 99.*

Non autem
suspensio, &
interdictio.

24. Collatio etiam beneficii facta suspensio, vel interdictio, secundum communioem, & probabiliorem est invalida. Sed contraria Lessii *lib. 2. cap. 34. dub. 22. num. 116.* est etiam probabilis & tuta. Nam Canonibus solum dicitur talem collationem esse irritandam, & ipsum privandum, quæ forma loquendi videtur requirere sententiam iudicis: unde in re dura, & difficili non debet extendi, & dici quod ipso jure sit irrita, *p. 5. tr. 9. res. 100.*

Titulus be-
neficii revali-
datur per
regulam de
triennali,
aut aliam
prescriptionem.

25. Inhabilis ex pœna, vel censura, vel irregularitate ad beneficium obtinendum, & non ex conditione personæ, ut sunt merè laici, si bona fide obtineat à legitimo collatore beneficium triennali pacifica possessione tutus est, & titulus revalidatur excepta inhabilitate ex Simonia scienter contracta, vel ex violenta intrusione, vel quando beneficium esset reservatum, reservatione clausa in jure communi, quia hos solos casus Regula excipit. Ita Thesaurus *in praxi de pœnis p. 1. c. 30. quæst. 3.* quæ quidem intelligenda sunt, ubicumque non sit clausula derogatoria hujus Regulæ. *part. 7. tr. 10. res. 26.*

Pensio verò
non irritat.

26. Adverte tamen, quod pensio non revalidatur per Regulam de triennali, quia Regula loquitur de beneficiis propriè dictis, quæ collatione, presentatione, vel institutione obtinentur, ut Gomez *sup. Reg. de triennali quæst. 4. Ibid. §. Not. 1.*

27. Adverte secundò, quod obligatio
Summa Diana.

restituendi fructus, verbj gratia, beneficiorum, non tollitur vigore Regulæ de triennali; quæ solum revalidat titulum beneficii, non autem juvat ad fructus acquirendos, quando à lege impeditur acquisitio, vel infertur privatio: sed bene tollitur dicta obligatio usucapione triennali, si intervenit continua bona fides eo triennio, scilicet ob ignorantiam invincibilem dictæ pœnæ privationem inferentis (nisi ubi lex derogat possessioni.) Imò tunc, secundum multorum probabilem sententiam, neque eam pœnam privationis incurrit, qui invincibiliter eam ignoravit. Hæc omnia Sanchez *in Decal. lib. 2. c. 5. nu. 11. & 12. Ibid. §. Not. 2.*

Nec ob-
stat re-
stitutio
fructus,
quæ tollitur
solum usucapione tri-
ennali, si inter-
venit con-
tinua bona
fides.

28. Posito autem, quòd collatio beneficii facta excommunicato sit invalida, & ipse teneatur illud relinquere, docet Suarez *disp. 13. sect. 1. num. 3.* quòd, si illi bona fide suscepto, servivit, re postea cognita, detinere potest fructus perceptos congruæ sustentationi respondentes, qui ei pro servitio debentur, alios vero teneri restituere, nisi bona fide consumpsisset, aut, ut ait Henriquez *lib. 13. cap. 3. num. 3.* illud beneficium legitime postea obtinisset, quia eo usque vacavit, & fructus beneficii vacantis debentur successori. Sed, ut hoc sit probabile, necesse est, ut ipse interim per se, vel per alium interservierit, aliàs esset melioris conditionis, qui invalidè, quam qui valide beneficium obtinisset, *p. 5. tr. 9. res. 99.* *Notandum est tamen.*

Excommu-
nicatus au-
tè, qui bene-
ficii bona
fide accepit,
& ei servi-
vit, potest
sibi retinere
fructus per-
ceptos, su-
stantationi
congrua re-
spondentes.

29. Quòd dictum est de beneficiis, quòd eorum collatio facta excommunicato sit invalida, dicendum quoque est cum Villalobos, *roma. tract. 19. diff. 9. num. 3.* de pensionibus quæ dantur titulo spirituali, & sunt beneficia Ecclesiastica. Minimè verò de aliis, quæ dantur titulo sæculari, quia hæc non sunt beneficia, & jura loquuntur solum de beneficiis. Ita Turrianus *lib. 2. disp. 16. dub. 1.* adversus Villalobos, *ubi supra.* Imò Præpositus *in 3. par. quæst. 2. dub. 22. num. 64.* probabiliter putat, etiam pensionem spirituales excommunicato validè conferri, quia incapacitas excommunicati

Pensio cum
titulo spiri-
tuali invali-
dè confertur
excommu-
nicato.

K ad be-

*Scilicet contra-
vium proba-
bile.*

ad beneficia, vel pensiones, non compe-
tit excommunicato ex natura rei, sed
ex iure canonico: jus autem solum lo-
quitur de beneficiis: ergo non debet ex-
tendi ad pensiones, maxime in odiosis,
pensionis enim Ecclesiasticae non sunt
simpliciter beneficia, licet cum illis con-
veniant in multis. Ita Praepositus. Sed
contra illum insurgit novissime Raynau-
dus de monit. part. 2. cap. 2. numer. 29.
p. 5. tract. 9. ref. 103. Et olim in part. 4. tr.
4. resol. 55. ubi sententiam Praepositi
probabilem iudicaverat. Sed ut ve-
rum fateor omnia supradicta video esse
contra stylum Curiae practicum in
Dataria & Cancellaria, in quibus inca-
pax beneficii, est etiam incapax pensio-
nis, ideo tu cogita. Ego enim, quae huc
usque scripsi, volo intelligenda secluso
stylo Romanae Curiae, & Praxi Datariae,
part. 7. tr. 10. ref. 7.

*Secluso ta-
men stylo
Romanae Cur-
iae & Praxi
Datariae.*

*Electio lega-
ti minori ex-
communicato
ad be-
neficiam non
est irritanda.*

38. Electio beneficii excom-
municati excommunicatione minori,
secundum Coninch de Sacr. disp. 12. sub.
17. num. 263. & Canonistas communiter;
irritari debet, etiam si electores illam
ignoraverint, quia talis irritatio est poe-
na electi, non eligentium. Secundum
Avilam par. 2. c. 6. disp. 12. dub. 4. concl. 4.
non est irritanda. Quia in c. ult. de Cler.
excom. dicitur irritanda esse, si scilicet ele-
ctus sit. Lex vero poenalis non debet ex-
tendi. Sed Laym. lib. 2. tract. 5. part. 2. cap.
3. num. 5. putat illud verbum scilicet re-
ferri ad ipsum excommunicatum, ut si
ille sciens se esse excommunicatum, &
inhabilem electionem acceperit, electio
sit irritanda, si vero electores noverint,
sive non. Omnes haec opiniones sunt pro-
babiles, p. 5. tr. 9. ref. 131.

*Excommu-
nicatus be-
neficiam an-
tea collatam
valide ac-
cepit.*

31. Si quis post collationem benefi-
cii incidat in excommunicationem, ait
Raynaudus de monit. par. 2. cap. 2. numer.
29. hunc invalide postea tale benefi-
cium acceptare. Quia acceptatio coe-
rit cum collatione ad causandum domi-
nium, ut concausa. Nam ut res aliqua
fiat mea, non minus dependet a volun-
tate mei acceptantis, quam alterius dan-
tis. Ergo, sicuti collatio facta excommu-
nicato est invalida, ita etiam acceptatio

excommunicati erit invalida. Imo po-
teriori iure, quia per acceptionem be-
neficii magis proxime acquiritur. Sed
dicendum est cum Tolet. lib. 1. cap. 13.
Talem acceptionem validam esse.
Quia cap. postulatus, annullat collatio-
nem beneficii factam excommunicato:
non autem acceptionem, nec extendi
debet. Deinde, quia acceptione non
acquiritur jus, nullus enim sibi confert
jus. Et tandem, quia acceptatio potius
pertinet ad factum, quam ad jus: estque
solum declaratio propriae voluntatis,
Lex facta, §. si quis rogatus 2. ff. ad S. C.
Trebellianum, quia excommunicatio
non privat. par. 4. tract. 4. ref. 56. Et par. 5.
tr. 9. ref. 102.

32. Haec autem doctrina procedit
quoad consensum declarationem, non
quoad acquisitionem juris. Nam, ut jus
acquiratur, debet absolvi a censura: sed
post absolutionem non requiritur nova
collatio, vel acceptatio: Unde, si is mo-
riatur ante absolutionem, beneficium
non vacat de novo, sed, si post absolutio-
nem, vacat de novo, par. 5. cit. §. Nec va-
let. Inferitur ex dictis, quod Canonici
excommunicati potest valide acceptare
beneficium pinguius. Ita Alterius de
cens. tom. 1. lib. 2. disp. 6. cap. 5. contra Fil-
licium tom. 1. tract. 12. cap. 5. num. 121.
part. 4. tract. 4. ref. 56 §. Hinc.

33. Major difficultas est, an excom-
municatus, cui facta est collatio bene-
ficii, possit illud post absolutionem ac-
ceptare, & retinere absque nova colla-
tione, si electores in eadem voluntate
permaneat? Et negativè respondet Les-
sius, lib. 2. cap. 34. dub. 22. num. 119. &
DD. communiter. Quia prima collatio
cum fuerit invalida, se habet, ac si
non esset: ac proinde nunquam conva-
lescere potest. Igitur tale beneficium re-
tineretur sine titulo. Confirmatur pri-
mo; quia matrimonium invalidum ob
impedimentum dirimens, non potest
revalidari absque novo consensu. Confir-
matur secundo; quia effectus istius ex-
communicationis frustra esset imposi-
tus. Nam in tali casu quilibet excommu-
nicatus differret acceptionem, donec
absolva-

*Non tamen
ius acquiritur,
nisi absolvan-
tur.*

*Collatio be-
neficii excom-
municato
invalida est
ex Lessio;
etiam si post
absolutionem
acceptetur.*

absolvatur. Ex quibus infertur, posse collatorem tali post absolutionem beneficium secundò conferre, & hoc etiam si prima vice noverit excommunicationem, quia nullo jure ostenditur, collatorem in eo casu privati potestate conferendi. Adde, quòd si ex justa causa collatio ad alium pertineat, qui sine infamia adiri non possit, potest Episcopus titulum revalidare. Sed probabile quoque est ipsi Lessio, talem excommunicatum validè tale beneficium post absolutionem acceptare, si concurrant tria. Primum, quòd impedimentum sit occultum. Secundum, ut in nullius iudicium cedat. Nam, si duo essent electi, esset preferendus ille, qui caret impedimento. Tertium, ut acceptans collationem cum cognitione sui impedimenti, impetret dispensationem, non solum illius prioris impedimenti, sed etiam illius, quòd incurrit per talem acceptationem; sit enim intrusus, & inhabilis ad idem beneficium. Probatum autem hæc opinio, quia electio ex parte eligentium fuit valida (idem die de presentatione, & collatione,) & solum deest capacitas in subiecto. Ergo simul, ac sit capax per absolutionem, ex vi prioris actus jus acquirit. Deinde, quia supponimus, electores permanere in eadem voluntate, ergo vis electionis durat, & sublato impedimento, acceptari potest. Hæc Lessius. Quæ confirmari possunt ex simili de collatione facta irregulari

Sed contrarium ipsi quoque probabile, concurrentibus.

Non tenetur tamen excommunicatus occultus se diffamare, ne acceptet beneficium.

Conferentes beneficium excommunicato quas penas incurrant?

cunctis §. Clerici, de elect. Panormitanus in cap. postulasti, num. 3. vult, incurrere etiam suspensionem à collatione aliorum beneficiorum, ex cit. cap. postulasti, de Clerico excommunicat. ministr. Sed verius est, hanc suspensionem non incurrere, nisi post binam monitionem. Ita Sayrus lib. 2. cap. 5. nu. 3. par. 5. tract. 9. resol. 107. Conferentes verdè excommunicato excommunicatione minori scienter, secundum Alterium de cens. tom. 1. disp. 4. cap. 2. sunt privati voce. Sed magis placet opinio negativa Bononiæ de elect. par. 2. cap. 2. dub. 61. num. 12. par. 5. tr. 9. resol. 132. in fine.

35. Excommunicatus non statim privatur fructibus beneficii ante excommunicationem legitime obtenti, sed potest illos retinere, dummodo perse. vel per alium oneribus beneficii satisfaciat. Nam id non exprimitur in aliquo jure. Quamvis enim in cap. pastoralis dicatur, illi proventus Ecclesiastici merito subtrahuntur, cui Ecclesie communitio denegatur. Sensus tamen est, id faciendum per sententiam iudicis, ut apparet ex petitione illius cap. Et alioqui, percipere fructus non est communicare cum fidelibus, quòd excommunicato interdicitur. Ita Hurtado de excommunicat. disp. 6. diff. 1. numer. 2. & alii contra Filiucium tom. 1. tract. 12. cap. 5. num. 129. Additque, quod quamvis cit. cap. privaret ipso jure: consuetudo tamen illud derogasset, par. 4. tr. 4. resol. 54. & par. 5. tract. 9. resol. 204. Sed stando in contraria sententia, si excommunicatus esset pauper, citrà extremam necessitatem (quæ non potest ei contingere, cum semper possit discedere à contumacia, & fructus percipere, &c.) ait Cornejo in 3. par. 5. tract. 5. disp. 10. §. 6. dub. un. num. 4. non posse fructus sibi retinere, quia, cum sint bona Ecclesiæ, non potest de illis contra ejus voluntatem disponere. Sed Avila par. 2. disp. 6. dub. 5. concl. 3. ait, posse. Quia potest stare alteri pauperi, nec ipse est pejoris conditionis, quam ceteri, par. 5. tract. 5. resol. 104. §. seu stando.

36. Si verdè collator beneficii sit excommunicatus toleratus, collatio est

Excommunicatus non privatur ipso jure fructibus beneficii.

Si autem privaretur, posset ne titulo pauperati sibi retineret? Virique Doctores, & rationes.

Excommunicatus toleratus validè confert beneficium. Denunciatus vero invalidè eligit.

Et si est clericus invalidè

de præsenti
at. occurrit
laicus.
Nam eius
præsentiatio
erit valida.

Valida. Ita Turrianus lib. 2. disput. 5. dub. 2. par. 5. tract. 9. res. 99. in fine.

37. Excommunicatus autem non toleratus, non solum invalidè eligit; sed etiam invalidè præsentiatur, si est Clericus; quia electio, & præsentiatio æquiparantur, & sunt ambæ actus jurisdictionis, quam excommunicatus exercere non potest. Si verò est laicus, teneo eum Villalobos *tomo 1. tract. 17. difficul. 12. n. 3.* contra Hurtadum *de excommunic. disp. 7. diff. 2. nu. 9.* Validè præsentiatur. Differt enim præsentiatio laici à præsentione Clerici, ut ex quodam jure colligit Abbas, ubi ait Pontifex, præsentionem laici mutari posse ante institutionem; Clerici verò minime. Ergo Clericus patronus dat jus præsentiatio, laicus non ita. Et jure quia laicus non potest tribuere jus spirituale, quale est jus ad beneficiū Ecclesiasticum. Ita distinxit Rota, & observatum fuit in quadam causa Zamorensi, apud Villalobos, *part. 5. tractat. 9. resol. 05.*

Adverò
Epi opus
vitiat
tam admittit
terci

38. Sed an teneatur Episcopus præsentionem laici excommunicati admittere? Negat Cornejo *in 3. part. tract. 5. disput. 10. §. 5. dub. 1.* quia cum iste præsentiando peccet, Episcopus tenetur illam non admittere, ne cum illo cõmunicet. Et sic Episcopus nolens acceptare, potest alteri conferri, quia jus præsentiandi ad ipsum devolvitur. Unde ait Suarez, præsentionem laici esse validam, quando admittitur, non ratione sui, sed ratione acceptationis Episcopi, in quem jus præsentiandi est virtualiter devolutum. Et hoc procedit etiam in excommunicato tolerato; nam quamvis cum hoc Episcopus communicare possit, & præsentionem illius acceptare, non tamen tenetur. Quod si ex justa causa talis præsentiatio postulata fuerit, erit licita. Hæc Cornejo, quicquid in contrarium asserat Vasquez *de excomm. dub. 5. Ibid. §. sed dubitatur.*

Et an resignatio bene-
ficii facta ab
excommunicato sit va-
lida?

39. Resignatio beneficii facta ab excommunicato, secundum Filliucium *tomo 2. tract. 12. cap. 6. num. 163.* est invalida, si fiat in favorem tertii; quia æquivaleret præsentioni, estque actus juris-

ditionis. Sed contraria sententia Turriani, *lib. 2. disp. 15. dub. 3.* non est minus probabilis. Nam resignatio non est electio, non præsentiatio, neque institutio beneficii. Nec requirit jurisdictionem, sicut eam non requirit resignatio absoluta. Nec est aliquod jus in contrarium. Adverte, hæc procedere de excommunicato vitando, nam de tolerato certum est, id posse, quia hic est favor resignatarii, non resignantis. Imò etiam sibi licet, si petatur ab aliis. Ita Filliuc. *par. 5. tr. 9. resol. 106.*

40. Pius V. in Extravag. *Quanta Ecclesia Dei*, præcipit beneficiorum collatoribus, ac illa conferant consanguineis, aut familiaribus resignantium, alias talis collatio nulla sit. Sed asserit Moscosus *summ. tract. cap. 10. numer. 2.* Philippum II. ab ea supplicasse, ac proinde in Regno Hispania non esse usu receptam. In aliis autem Regnis, ubi est usu recepta, occurrunt duo dubia. Primum est, an Patronus possit præsentiare ad beneficium resignatum consanguineum resignantis? Et Sanchez *opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 3. dub. 36. numer. 24.* affirmat; quia ibi prohibetur collatoribus, ne talibus conferant, non autem Patronis, ne præsentiarent. Secundum, an resignans possit nominare antecessorem, non cum pacto, quod detur ipsi, sed significando collatori, ut detur ipsi, si velit? Et idem Sanchez *ibid. nu. 23.* etiam affirmat, dummodo relinquat provisionem omnino in collatoris voluntate. Et verba Extravag. *carveant, ne nutu, aut verbo, &c.* significare pactum tacitum, vel expressum, nam alioqui Bulla puniret actum internum, *part. 5. tr. 14. res. 26.*

Virumque
probabile.
Sed, si est to-
leratus, cer-
tum est, esse
validum.

Beneficia res-
ignata non
possunt con-
ferri consan-
guineis resi-
gnantium,
aut eorum
familiaribus
ex Bulla
Pii V.
Qua ubi res-
ignata est, po-
test nihilominus pa-
tronus

Et resignans
nominare
sucessorem
absque pacto,
quod
ipsi detur.
Ita Sanchez.

41. In subreptione beneficii datur parvitas materiae, ut si non exprimaturs valor, sed paulò diminutus. Nam modicus defectus non vitiat actum, nec obest levis solemnitate omisso. Ita Riccius, *part. 2. decis. 208. n. 5. p. 5. tr. 5. res. 33.*

In subreptione,
ne beneficii
datur parvitas
materiae.

42. Quæ beneficia conferre possint Cardinales in suis Titulis, quare V. Cardinalis in suis Titulis.

De obligatione Horarum Canonica-
rum

rum pro beneficio; quare v. *Hora Canonica*, a num. 6.

Habens beneficium gaudet immunitate, de quo vide v. *Cleric. quoad forum*.

Beneficium principis latissime interpretandum, *part. 9. tractat. 1. resolut. 1. & tract. 2. resol. 10.*

Non habens
Erevariium
sed diurnu
non tenetur
ad officium.
Nec occu-
patu legiti-
ma occupa-
tione.
Interruptio
moralis non
constituit p.
m. nec iteru
recitare.
Fructus 25.
ducatorum
non consti-
tuit obliga-
tionem of-
ficii.
Pensio non
soluitur an-
te resigna-
tionem.
Repetere ex-
pensas factas
est simonia.
Expositi pos-
sunt admitti
ad Ecclesias
Cathedrales;
sed non de
genere in-
fidelium.
Beneficia-
rius tenetur
expendere
fructum in
usus pios.
Prius in
pauperes
magis ege-
nt.

43. Beneficiarius carens breuiario, & habens diurnum, non tenetur nec ad partem, nec ad totum officium. Escobar; occupatus ex aliqua magna occupatione, infirmitate, vel causa, &c. non tenetur ad aliquam partem minorem officii: quia major includit minorem. Lessius, & alii, *par. 10. tr. 16. r. 47.* Et interruptio notabilis officii non constituit peccatum mortale, nec obligationem iterum recitandi illud. Marr. de S. Joseph *ibid. §. Sed quia.* Beneficiarius fruens tantum 25. ducatis ex fructibus non tenetur ad horas Canonicas. *Et ibidem.*

44. Non potest resignari beneficium cum pacto ut resignatarius redimat pensionem ante resignationem, potest post illam, & non est simonia, Flaminius, & alii *p. 10. tr. 14. ref. 1.* Committit verò simoniam resignans petendo à Resignatario expensas factas in acquisitione beneficii. Lessius, & alii *ibid. §. Nota etiam.*

45. Expositi possunt admitti in Ecclesiis Cathedralibus, quia ex presumptione juris habent puritatem sanguinis. Sac. Rota; Dummodo baptizati iurent se non esse de genere Judæorum, vel Conversorum. *Concludendum est, p. 10. tr. 16. ref. 96.*

46. Beneficiarius ex communi sententia DD. & etiam Ecclesiasticus tenentur ex natura rei, & eorum institutione bona Ecclesiastica, bene expendere, cum sit grave peccatum in usus profanos illa expendere, sed in pios usus erogari debere, quamquam aliter dicant nonnulli, quod Summus Pontifex possit in hoc dispensare, ut in prophanos usus expendantur. Dian. & alii *p. 10. tr. 11. ref. 35.* Et debet seruari hic ordo in dispensando, id est in pauperes, qui majori penuria premuntur preferendi sunt; & his intelliguntur non solum carentes victu, & vestitu, sed etiam carentes rebus ne-

cessariis juxta suum statum, & primo in sua Parochia, vel Diocesi. Garzias, & alii *ibid. ref. 36.* Filii Spurii possunt alii ex fructibus beneficii, ac dotari. Valen. *ibid. §. Notandum;* Et valide, sed non licite de his testari possunt *ibid. ref. 10.*

47. Prælatus, & beneficiarius possunt locare fructus beneficiorum absque licentia Pontificis ultra triennium. Reditus Cancellariæ Episcopalis possunt locari; sed exerceri per ministros Episcopi S. Congr. *ibid. §. Non desinam.*

48. Quoad habenda plura beneficia simul curata, & simplicia; multi multa dicunt, & præsertim circa dispensationem Pontificis in foro externo, & ad distributionem fructuum ad pios usus, unde unusquisque videat in facti contingentia, quid faciat, & viros doctos, & timoratos consulat, & ne dicat ille, vel ille hoc facit quando, & mihi licet. Vide Petrum Marchant. & alios *p. 10. tr. 16. r. 1.*

49. Non debet resignari beneficium cum pacto de pensione redimenda, quippe hoc pactum simoniacum est. Tolet Less. Gare. & Comp. Idem est, addit Palao. *tom. 3. disp. 3. de simon. punct. 17. n. 14.* si resignans obliget resignatarium ad aliqua onera subeunda, v. g. ut aliquam hypothecam assignet, ut illi anticipatè solvat, &c. Sic Less. & Suarez: & pensio si constituta non posset solvi, ac beneficium tanquam vacans posset impetrari. At verò si constituta pensione ad hoc resignatarius obligaretur, non foret Simonia. Sic Flamin. cum communi, *p. 10. tr. 14. ref. 1.*

50. Probabile satis est expositos admittendos esse in Ecclesiis Cathedralibus, in quibus adsunt statuta de puritate sanguinis, eaque exposcant sufficientem probationem. Namque esse puri & de hæcatis sanguinis reputandos expositos tradunt innumeri Doctores, *p. 10. tr. 16. resol. 96. verb. Verum.* Quod sapius affirmavit Rota; & Ratio omnium est, quia ex Juribus quisque præsumitur bonus, & præsumptio juris inducit plenam, & sufficientem probationem. Quod verò statuta petant notos parentes, & avos

Spurii pif-
sunt alii, &
dotari fru-
ctibus bene-
ficii.

Potest loca-
re fructus
alii absque
licentia
Pontificis.

In pluralita-
te beneficia-
rum consu-
lendi sunt
viri timora-
ti.

Resignandū
non est bene-
ficiū cum
pacto de pen-
sione redi-
menda.

Quando
pensio non
posset solvi.

Circa expo-
sitos admittē-
dendos in
Ecclesiis
Cathedrali-
bus.

ideo est, ut melius puritas sanguinis innotescat. Quam tamen nostram sententiam multorum non infimæ notæ dictis citatam, subijcio prudenti Ecclesiarum judicio, nec non Illustr. SS. Inquisit. viris. Oppositam mordicus sustinet à Corro tract. de purgat. & nobil. prob. p. 2. quest. 8. ff. 3. num. 27. cum seqq. Et ego de his latè citata resol. 96. tr. 16 p. 10.

Debet ad
Episcopatus
digniores
nominari.

51. Pro-Reges debent en la nomina, ut vulgò dicitur, quam mittunt ad Regem, nominare ad Episcopatus digniores, dignis postpositis. p. 9. tr. 7. resol. 7 & 52.

BIGAMIA

Bigamia
quid?

Et quatuor-
plex.

1. † Bigamia dicitur multiplicatio nuptiarum qualiscunque. Nam qui plures, quam unam, duxerit, dicitur bigams. Dividitur primò in veram, interpretativam, & similitudinariam. Interpretativa item alia est simpliciter talis, alia ex juris fictione. Quæ omnia, tu- sus invenies apud auctores. Ex bigamia oritur irregularitas, de quo vide, V. Irregularitas, à num. 8.

BLASPHEMIA

Blasphemia
quid?

Quatuorplex?

Quomodo
differant in-
ter se?

1. † Blasphemia est maledicentia contra Deum ex malo voluntatis affectu. Unde blasphemus est, qui aufert à Deo bonum, quod habet, negando, vel illi imponit malum, quod non habet affirmando, dicens, *Deus non est justus, aut, est impius.*

2. Et quidem blasphemix modò dictæ sunt per modum enunciationis. Sunt autè aliæ per modum detestantis, ut si quis dicat, *Pereat Deus.* Et per modum irridētis, ut, *Vah, qui destruis templum Dei.* Sunt item ex blasphemis aliqua hæreticales, aliæ non ita. Vide v. *Inquisitorum, n. 66.* Contingunt etiam blasphemix in sanctos, & alias creaturas. †

3. An verò omnes blasphemix sint ejusdem speciei? Negativè respondent alii, qui, cum quibus sentit novissimè Mendoza in 2. 2. disp. 91. sect. 12. §. 54. Probans

blasphemias hæreticales differre specie ab imprecativis, & in Confessione distinctè explicandas; tum quia illæ habent oppositionem cum fidei confessione, tum etiam; quia diversum convicium est assertio rei turpis, ac imprecatio. Differunt item specie blasphemias in Deum, & in sanctos; nam per blasphemias in Deum violatur Religio, per blasphemias in Sanctos, Dulia: à qua quia Hyperdulia, aut specie differt, aut ea est valdè major intra eandem speciem, blasphemias in B. Virginem seorsim explicandas in Confessione à blasphemis in Sanctos, ut potè quæ vel specie differunt, vel sunt peccata notabiliter graviora. Ita ille, probabiliter quidem. Sed non minus probabile est, omnes blasphemias, sive sint in Deum, sive in Sanctos; esse ejusdem speciei, nisi hæresim contingant, vel à formali odio Dei procedant. Vide Faustum de Sacrament. Pœnit. lib. 4. quest. 137. Cælestinum, Comp. tract. 1. cap. 9. diff. 4. & Duvallium in 2. 2. tract. de fide, q. 9. art. 2. p. 1. tract. 7. ref. 50. & p. 5. tr. 13. ref. 21.

4. Cæterum non est blasphemia, vocare amasiam Deam, aut Idolum suum: nam hæc verba non dicuntur, aut capiuntur in sensu proprio, sed hyperbolico. Ita Mendoza in 2. 2. disp. 91. sect. 4. §. 16. p. 5. tr. 13. ref. 20.

5. † Blasphemia est ex suo genere peccatum mortale. † Et in blasphemis in Deum non datur parvitas materia: quia quævis adversatur virtuti Religionis notabiliter: dehonorat enim Deus non immodicè, cum ab infinita vilitatis homunculo injuria afficitur, quantumvis minima. Ita Sylvius in 2. 2. quest. 13. art. 2. & alii. Cæterum admittimus parvitate materia: in blasphemis in sanctos, non ut sancti, sunt, sed ex alio respectu, ut, si quis per jocum diceret, Sanctos Joannem, & Paulum fuisse eunuchos. Ita Duvallius in 2. 2. quest. 9. art. 2. Et quamvis Lorca in 2. 2. quest. 13. artic. 2. numer. 9. id non admittat, cum in rebus tanti momenti jocus ipse sit illicitus, & injuriosus, puto tamen utramque sententiam esse probabilem. Imò

Et, an sit
blasphemia
vocare ama-
siam Deam?

Blasphemia
est peccatum
mortale ex
genere suo.

Sed, an ad-
mittat par-
vitate
materia?
saltem in illis,
qua diri-
guntur in
sanctos?

Villa-

Villalobos, tom. 2. tract. 1. diff. 15. num. 5. docet universaliter; dari posse parvitatem materiæ in blasphemis, unde fiant peccata solum venialia: quia non est major ratio, cur in aliis peccatis, quæ etiam sunt offensæ Dei, detur, & in hoc non, aitque, esse solum veniale, rebus ridiculis adhibere verba Sacræ Scripturæ absque debita reverentia, p. 5. tract. 5. resol. 3.

Et certum est, fieri veniale ex defectu deliberationis. Etiam in consuetudinariis.

6. † Omnes autem admittunt blasphemiam esse posse peccatum veniale & defectu deliberationis, seu ex inadvertentia. † Quod etiam procedere dicendum est cum Laymann lib. 1. tract. 2. cap. 3. numer. 6. contra Tannerum in 2. 2. disputat. 1. quæst. 8. dub. 7. num. 141. si inadvertentia contingat in prava consuetudine blasphemandi? Nam, ubi poenitens pravam consuetudinem per poenitentiam retractavit, si acindè inadvertentur in blasphemiam incidat, non ei imputabitur ad peccatum, quia nō est voluntarium in se, ut supponimus nec in causa, nimirum in consuetudine: nam hæc, cum sit retractata, non est amplius voluntaria, p. 3. tr. 5. resol. 62.

Blasphemia consuetudinaria non habet novam malitiam, præter ipsam consuetudinem.

7. Blasphemia consuetudinaria non habere aliam malitiam, quam pravam ipsam consuetudinem, quæ est sua causa, modò inadvertenter proferatur, docet contra Texeda, Mazuch de Casib. refer. disp. 2. cap. 16. diff. 4. n. 74. Cujus eadem ratio est, quæ de juramento inadvertenter dicto, p. 10. tr. 14. res. 13.

Blasphemia in ebrietate proferens non incidit in censuram

8. Blasphemiam in ebrietate proferentem, etsi illam præviderit, dū ebrius factus est, non incurrere censuram, quæ in aliis blasphemis posset coerceri, docet idē Mazuch. ibid. q. 3. n. 55. Quia nempe blasphemiam unum est peccatis quod vim rationis requirit, ut contumelia, maledictio, &c. p. 10. tract. 14. res. 68.

Blasphemia publica quæ dicitur.

9. Blasphemia publica (hæc enim, & consuetudinaria est quæ reservatur) dicitur, quæ coram sex personis proferretur: dum hæc sex personæ non sint filii vel famuli blasphemantis Sic Vid. & Finell. p. 10. res. & tractat. cit. vers. Notandum est.

Not vicep.

10. Ad blasphemiam autem ex consue-

tudine, alii, ut Finell. cum sectatoribus, requiri decem vicibus in die blasphemari solitum: Alii, ut Vid. Homob. Petr. Belloch. quinque vicibus volunt part. & tract. cit. vers. Notandum, post principium.

in die ad blasphemiam consuetudinariam requirantur.

BULLA CŒNÆ.

1. † Bulla Cœnæ dicuntur processus generales, & sententiæ excommunicationis, quas singulis annis Feria V. in Cœna Domini Summus Pontifex fulminat contra quascunque personas delinquentes, & committentes crimina in eadem Bulla contenta. Sunt autem hujusmodi excommunicationes 20. totidem canonibus distinctæ.

Bulla Cœnæ continet viginti excommunicationes Papales latae contra

2. Prima excommunicatio fulminatur contra hereticos cujuscunque sectæ, eorumque credentes, receptatores, & fautores, Libros hereticorum legentes, imponentes, schismaticos, eosque, qui à Romani Pontificis obedientia pertinaciter recedunt. Circa hæreticos, quid requiratur, ut hanc excommunicationem incurrant, vide v. Hæresis. Circa hæreticorum fautores, receptatores, &c. adverte eos excommunicationem non incurrere, nisi fautori sit formalis, id est, nisi faveant præcisè, quia sunt hæretici, secus si ratione consanguinitatis, &c. Incurrere verò, etiam si effectus factoriæ non sequatur. Vide v. Inquisitionum, à numer. 154. ubi etiam invenies, an in aliquibus casibus quis hæreticorum fautor dicatur. Circa legentes libros hæreticorum. Vide v. Hæreticorum libri.

Hæreticos, eorum fautores, libros legentes, & schismaticos.

3. Secunda excommunicatio fulminatur contra appellantes ab ordinationibus Summi Pontificis ad futurum Conciliū; & dantes ad hoc auxilium, consilium, vel favorem. Tertia contra omnes piratas cursarios, & latrones maritimos discurreres mare Ecclesiæ, eorumque fautores, & receptatores: Pro hoc adverte non comprehendi decurrentes per alia maria Papæ feudalia, nec decurrentes.

Appellantes à Papa ad futurum concilium. Piratas. Surripientes bona Christianorum naufragantium.

Occurrentes per alia maria feudalia Papa non incidunt in excommunicationem, Bona naufragantium ab alto accepta per donationem, vel furtum non inducunt excommunicationem, nec similia.

Nec qua reperiantur in flumine cum cymba, sed qua à mari ingrediuntur flumen.

Nec qua cura animæ Domino reddendi, nec bona capta fidelibus ad infidelibus etiam iusta.

Imponentes nova pedagia & gabellas, vel augentes antiquas.

rentes, & non deprædantes, *par. 9. tract. 7. resol. 73.* Quarta contra surripientes bona naufragantium, sive in navibus, sive ex illis eiecta, sive in littore, quocumque privilegio non obstante. Sed nota per bona naufragantium ab alio accepta, per donationem, vel furtum non incurrunt in excommunicationem, *par. 9. tr. 8. ref. 36.* Nec qui consilium, auxilium, & favorem præstat, *ibid. §. mihi verò.* Item dicendum est de Christianis auferentibus bona piratarum naufragantium, nec surripientes bona Christianorum, quæ in manibus infidelium cum assicuratione illa reddendi in certo loco, vel quomodolibet pereant, vel transportentur: sed si bona infidelium in manibus Christianorum cum simili assicuratione, sint surripientes talia bona, incidunt in excommunicationem, *ibidem. §. Nota etiam.* Quod si imminente tempestate, & periculo naufragii bona in mare eiecta, vel in navi posita surripientis est immunis ab hac excommunicatione. Non valet tamen si auferatur aliquid positum in Cymba posita in flumine; sed si bona per flumen à mare ingrediuntur, incidunt talia bona surripientes; si verò accipitur cum animo Domino reddendi, etiam si illis utantur non incurrunt, sed si animo mutato non reddendi incurrunt, quando verò surripiant bona fidelium ab Infidelibus capta, licet iuste, non incurrunt in excommunicationem, (capta ex naufragio loquitur,) *ibidem in fine. Notandum 4.*

4. Quinta, contra imponentes pedagia, sive gabellas novas in terris suis, præter casus à jure concessos, sive licentia Summi Pontificis, aut impostas exigentes. Quam excommunicationem Gambarupta *de cas. reser. capitul. 5. num. 7.* & alii dicunt incurrere à Barone, vel Universitate prohibente, ne panis, vinum, & alia comestibilia vendantur in alia taberna, quam in ea, quam ipsi constituunt, vulgò *Zagato*, si absque auctoritate id faciunt, quia hæc est quedam species vectigalis. Sed Fillucius *tomo 1. tract. 16. cap. 5. num. 110.* negat, atque hoc non revocari ad vectigal, sed potius ad

monopolium. Sed quidquid sit de hoc, certè dictæ tabernæ, seu *Zagato* non præjudicant Clericis, *pari. 5. tract. 1. resol. 20.*

5. Sexta fertur contra falsarios litterarum Apostolicarum. Septima, contra deferentes arma infidelibus, aut hæreticis per Sedem Apostolicam denunciatis. Vide partem nonam, *tract. 7. resol. 15.* ubi curiosa invenies pro hac materia. Necnon etiam armorum materiam, ferum, stannum, instrumenta bellica, & quos, & cæter. Item contra omnes narrantes res ad statum Christianæ Reipublicæ pertinentes in damnum Christianorum. Item contra consilium eisdem dantes in damnum Christianorum. *ibidem ref. 16. per totam.*

6. Circa hanc censuram, putat Reginaldus, *tom. 1. lib. 9. cap. 18. num. 301.* probabile esse, non incurrere à deferentibus arma infidelibus cum majori utilitate, & minori damno Christianæ Reipublicæ. Sed contrarium docet Mendoza *in 2. 2. disput. 76. sect. 3. num. 130.* Nam alioqui omnes censerent, suam mercaturam utiliore esse Christianis; si talis lex in perpetuum oblivionem duceretur, cum nemo facile ob violationem puniri posset. Unde, si qua Respublica id de suis mercatoribus censeret, consulere deberet Summum Pontificem, ut de Rebus publicis Genuensium, & Venetorum piè credendum est, *p. 5. tract. 13. ref. 15.* Et qui vendunt in terris Christianorum arma, *p. 9. tr. 7. ref. 16. §. Quarto 2.*

7. Narrantes consilia ver. gr. nostri Regis referentes illa infidelibus, secundum Suarez *in 3. par. tract. 5. disputat. 21. sect. 2. n. 58.* non incurrunt hanc excommunicationem. Nam putat, pronomen *illis* quando dicit Pontifex: *Illasque ad id consilium, aut auxilium præstant*, referri ad Turcas, non ad facientes certiores de rebus Christianorum Turcam. Sed secundum Mendozam *in 2. 2. disput. 76. sect. 3. §. 68.* incurrunt, quia putat pronomen *illis* ad utrosque referri; quia utrunque juvat intentionem Pontificis. Et præterea ipsum consilium datum proditori Turcæ est favor Turcæ, quem *carò*

Falsificantes litteras Apostolicas.

Deferentes ad infideles arma, alia, ve bello inservientia, vel consilia.

caro emeret. Utraque sententia est probabilis, p. 5. tr. 13. ref. 13. Adverte etiam non prohiberi in hoc canone deferre arma haereticis non denunciatis; quia solum fit mentio de denunciatis. Nec verò comprehenduntur sub nomine hostium Christiani nominis, ut ait Lora in 2. 2. disp. 52. n. 7. quia gloriantur nomine Christiano, & Turcis nobiscum bellum indicunt. Ita Mendoza in 2. 2. disp. 76. sect. 3. §. 83. † Hic est verus sensus, p. 5. t. 13. r. 14. †

Excommunicantur ite impedientes eos, qui Romam transferunt vi- tualia &c. Seclusa urgente neces- sitate.

8. † Octava excommunicatio lata est contra impedientes, ne victualia, alique necessaria, ad usum Romanae Coenae deferantur. † Circa hanc excommunicationem est unum dubium: an si v. g. in Sicilia adesset maxima frumenti penuria, & navis frumentaria Romam pergens, ventorum impetum ad nostrum litus accederet. Prorex, & Ministri ejus, tale frumentum detinentes, incidere in excommunicationem? Negat Duard, in Bull. Coen. l. 2. can. 8. q. 4. num. 2 quia fames in tali casu excusat à culpa mortali, & ubi lethalis culpa non contrahitur, ibi excommunicatio locum non vendicat, can. nullus 11. quest. 3. Sed Sousa ibid. c. 9. disp. 53. conclus. 1. n. 3. id verum putat si Romae non esset eadem indigentia; secus verò, si esset. Sed, si casus contingeret, cogitarè. Nam, ut ait Glossa in cap. discipulos, distinct. 5. tempore necessitatis omnia sunt communia, maxime cibaria, p. 3. tr. 6. ref. 32. §. Non reticent, & p. 9. tr. 11. ref. 17.

Item vexantes eos, qui commorantur in Curia vel ad illam veniunt, aut ab ea recedunt. Item ledentes Romipetas, &c. Item offendentes S. R. E. Cardina, les & alios Prelatos.

9. † Nona excommunicatio fertur contra eos, qui venientes ad Sedem Apostolicam, aut ab ea recedentes, interficiunt, mutilant, spoliants, capiunt, detinent: vel id faciunt, usurpara temerè jurisdictione, quando in Curia commorantur. Decima, contra interficientes, mutilantes, vulnerantes, depradantes Romipetas, id est eos, qui devotionis causa Romam petunt, vel in ea commorantur, aut ab ea recedunt.

10. Undecima, contra interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capiunt, carcerantes, detinentes, vel hostiliter persequentes Sanctae Romanae

Summa Diana,

Ecclesiae Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Sedisque Apostolicae Legatos, vel Nuncios. Circa hunc Canonem multa dicenda sunt in gratia Cardinalium. †

11. Primum ergo, hanc excommunicationem non incurrit Cardinalis seipsum percutiens; sicut nec Clericus percutiens seipsum incurrit excommunicationem, cap. si quis suadente. Ita Bonica disputat. l. 9. q. 12. punct. 3. num. 3. contra Duardum hic quest. 8. num. 8. & q. 22. n. 2. p. 3. tract. 5. ref. 81. in fine, & par. 5. tr. 2. ref. 84.

Sed hanc excommunicationem non incurrit Cardinalis seipsum percutiens.

12. Secundò, incurrit percutiens Cardinalem, etiam si nondum cappellum habuerit: quia, quando quis in Cardinalem nominatur, & assentitur, verè Cardinalis efficitur; cappellum verò accidentarium est. Ita Bonacina in hunc locum disp. 2. q. 12. punct. 2. num. 3. & alii par. 5. tr. 2. resol. 74. §. Unde ex his.

Incurrit verò alius, etsi percussus, nondum gallorem habet.

13. Tertio, incurrit excommunicationem, insultum faciens ad domum Cardinalis, & sic ei verecundiam inferens. Nam finis hujus Canonis est, providere dignitati Cardinalium, ut ab omnibus debito afficiantur honore, cui finis hujusmodi verecundiam multum contrariatur. Ita Alterius de cens. tom. 1. l. 5. disp. 12. c. 3. contra Fillucium tom. 1. tr. 16. c. 9. n. 245. par. 5. tr. 2. ref. 81.

Et incurrit insultum faciens ad ejus domum cum decore.

14. Quarto, offendentes Clericos familiares Cardinalium incurrun sine dubio excommunicationem reservatam Summo Pontif. in cap. felicitis, de poenis in 6. de quo infra. Excommunicationem verò hujus canonis Acofta in Bull. Coen. q. 65. ait, non incurrere, etiam si illos offendant in ipsorum Cardinalium praesentia, & ipsorum intuitu, quia in canone non exprimentur. Sed Sayrus l. 3. c. 15. n. 3. putat, hanc etiam incurrere, par. 5. tr. 2. resol. 83.

Offendens ejus familia, rem.

15. Quintò, hanc excommunicationem incurrun, ratam habentes offensivam Cardinalium suo nomine factam. Item, satis probabile est incurrere mandantes offendi Cardinales; etiam si effectus non sequatur. Nam in hoc Canone aequè principaliter excommunicantur mandantes offendi, & offendetes. Ita Duardus hic lib. 2. can. 11. q. 12. num.

Offensionem Cardinalium suo nomine factam ratam habens. Mandantes Cardinalem offendi, etiam si effectus non sequatur.

L 1. et 4.

1. 4. contra Ugolinum hic p. 2. c. 11. Et alioqui tales incurrunt excommunicationem cap. felicis, ut docet Peregrinus. p. 5. tr. 2. r. 87.

Cardinali
offensionem
non impe-
diens.

16. Sexto, hanc excommunicationem incurrit, qui offensionem Cardinalis, cum potest, non impedit. Nam talis favore dicitur ex cap. quanta, de sentent. excommunic. Idque verum est, non solum in Magistratibus, qui ad id tenentur ex officio, sed etiam in personis privatis, ex eod. cap. ut ait Ugolin. par. 2. c. 11. qui idem dicendum esse ait, si quis sine vitæ periculo poterat Cardinali opem ferre clamando, & non clamavit, pecunia redimendo, & non redemit. Ita ille contra Bonac. hic disp. 1. q. 12. punct. 7. n. 14. p. 5. t. 2. r. 88.

Et conspi-
rites con-
tra Cardina-
lem non re-
levant.

17. Septimo dubium est, an sciens, alios quos contra Cardinalem conspirasse, si non denunciaret, incurrat in excommunicationem hujus Canonis? Sed quid sit de hoc, certum est, ut notat Peregrinus de immunit. c. 11. n. 4. talis incurrere excommunicationem, & omnes pœnas cap. felicis ex Bulla Pii V. lata occasione mortis attentatæ contra S. Carolum Borromæum, in qua præcipitur, ut quis qualemcumque talis delicti notitiam habeat, teneatur revelare, p. 5. tr. 9. ref. 29. An verò reus in tali casu sit revelandus si per fraternali correctionem speratur emendatio, & periculum non sit in mora? Respondeo, id petendum ex iis, quæ dicemus de hæretico, & Confessario sollicitante. V. Denunciare, n. 50.

Et tandem
ejiciens Car-
dinalem de
sua terra
dominus,
&c.

18. Octavo, hæc excommunicatio extenditur etiam ad ejicientes Cardinales, & alios Prælatos à suis diocœsibus, terris, vel dominiis. Et quidem Duardus in hunc Canon. q. 6. num. 6. putat incurrere, si aliquis ex his ejiciatur ex aliqua terra, in qua habet jurisdictionem spirituales, temporalem, vel mistam. Sed ego tenco cum Naldo in sum. V. Bull. Cœn. num. 46. incurrere, etiam si ejiciatur à civitate, in qua natus est, vel domicilium habet, etiam si ibi nullam habeat jurisdictionem. Quia in hoc casu verificantur simpliciter verba Canonis: ordinario enim lo-

quendi modo terra originalis, domicilii, &c. dicitur sua. Incurrunt verò non solum Judices, & Magistratus, sed etiam jussa exequentes; nam idem est utrumque delictum, ex Souvain Bull. Cœnæ ante disp. 60 n. 3. Item incurrunt ejicientes non solum vis, sed etiam verbis comminatoriis, dum modo sequatur effectus, & Card. recedat. Ita Filiuc. tom. 2. tr. 16. c. 19. n. 249. p. 5. t. 2. ref. 82.

Etiam in
quibus nul-
lam habet
jurisdictionem.

19. Non nota, quod in cap. felicis de pœnit. in 6. offendentes Cardinales, declarantur rei læsæ majestatis, & incurrunt omnes pœnas quæ à jure latae sunt contra reos læsæ majestatis, ut sunt perpetua infamia, confiscatio bonorum, destructio ædificiorum, ineptitudo ad quemlibet actum judicii, &c. Vide Farinacium prax. crim. quæst. 112. à num. 75. Has autem pœnas ait Albanus de Card. quæst. 41. priv. 7. non incurrere eum, qui in Cardinalem injuriam solum verbalem proferret. Sed Manfred. de Card. det. 205. & alii tenent, incurrere etiam percussio, quæ hic nominatur, verificari potest tam de percussione reali, quam de verbali. Unde, eum hæc constitutio, ut potest in favorem Cardinalium lata, sit favorabilis, ad percussioem etiam verbalem extendi debet. Nota hic eum Gambacusta de immunit. lib. 5. cap. 40. n. 5. etiam Imperatorem offendendo Cardinalem, esse reum læsæ majestatis ex hoc capite, quia in eo nullus excipitur, p. 5. tr. 2. ref. 80.

Qui omnes
præterea sunt
læsæ majes-
tatis rei.

Etiam, si in
juriam sit tan-
tum verbalem
secundum
aliquos.

Et etiam si
offendat his
juri modis sit
Imperator.

20. † Duodecima excommunicatio fertur contra occidentes, percipientes aut spoliantes eos qui recurrunt ad Rom. Curiam ob sua negotia, vel causas, aut eorum procuratores, advocatos, judices, &c. Decimatercia contra appellantes à litteris Apostolicis ad Curiam seculari, & subterfugium quærentes vel dantes ab illarum executione, persequentes eos, qui Romam recurrunt gratias impetraturi, eosque impediētes, ne obtentis utantur, &c.

Fertur pro-
pterea in hoc
Bulla excommu-
nicatio
contra latters
res recurrentes
ad Rom.
Curiam.
Contra ap-
pellantes ad
laicam potes-
tatem à Papa.
Et advocates
ad laicam tri-
bunalia caus-
as spirituales.

21. Decimaquarta, contra eos, qui per se vel alios auctoritate propria, cujuscumque privilegii prætextu avocant causas decimarum, vel alias spirituales,

aut

aut spiritualibus adnexas, ab Auditoribus, & Commissariis Papae aliisque iudicibus Ecclesiasticis ad laica tribunalia.

A quocun- que iudice Ecclesiastico.

22. Hanc excommunicationem, ait Bonacina, in Bull. Coen. tom. 3. disputat. 1. quast. 15. punct. 1. num. 7. incurrunt ab iis tantum, qui ad laica tribunalia advocant causas spirituales à iudicibus Sedis Apostolicæ. Nam illud aliisque est particula repetitiva, & relativa similitum. Sed dicendum cum Filliucio, tom. 1. tractat.

Etiā prae- textu negli- gentia.

16. cap. 20. num. 150. incurrunt ab advocantibus à quocunque iudice Ecclesiastico. Et falsum esse, quod particula *Missis*, semper sit repetitiva similitum, ut patet in l. fundum sub conditione, §. libertus, ff. de legatis. Adverte etiam, incurrunt ab advocantibus prædictas causas, eo quod iudices Ecclesiastici sint negligentes in iis cognoscendis. Ita Reginaldus tom. 1. lib. 9. cap. 22. num. 36. cap. verò filius, & alia similia, abrogari in hoc Canone, p. 3. tr. 1. ref. 55. Vide V. Iudex laicus, & v. Princeps secularis.

Contra Prin- cipes, & iu- dices laicos offendentes Ecclesiasticam libertatem.

23. Decimaquinta excommunicatio fertur contra Principes, & iudices laicos, qui quovis prætextu trahunt ad suum forum personas Ecclesiasticas, præter iuris canonici dispositionem, aut pragmaticas, & leges condunt, quibus in totum, vel in partem, directè, vel indirectè Ecclesiastica immunitas læditur, v. de etiam loca citata.

Vbi vide, quid dicen- dum de Mo- narchia Sici- lia, & simili- bus privile- giis Gallia- rum.

24. Quæres, an per hos Canones revocentur privilegia Regni Galliarum circa casus privilegiatos, quos ponit Chastaneus, in quibus laici Magistratus se intromittunt contra Clericos? Et privilegium Monarchiæ Regni Siciliae? Resp. Circa privilegium Galliarum, Binsfeldius com. de injur. & damno dato, cap. 7. concl. 13. ait revocati, Bovius part. 4. adag. 10. negat. Monarchiam Siciliae impugnant acriter Baronius, tom. 12. anno 1097 & Catena in vita Pii V. defendunt verò Xibeca. alleg. manuscript. ad Marc. Anton. colum. Guevara de origine, & usu Monarchiæ Siciliae, & alii, part. 3. tr. 1. ref. 74. Vide loca citata.

Item contra

25. Decima sexta excommunicatio est

lata contra impediētes jurisdictionem iudicum Ecclesiasticorum. Decima septima, contra usurpantes jurisdictiones, seu fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos sine licentia Papæ.

impediētes jurisdictionem Ecclesiasticam.

26. Decima octava, contra imponētes, & exigentes gabellas, & onera quæcumque à personis Ecclesiasticis, eorumque bonis, sine expressa licentia Summi Pontificis. Vide circa hunc canonem v. Gabellas imponere. Verum hic nota, quod, si possunt Barones, & universitates statuere, ut comestibilia in una tantum taberna vendantur, vulgò Zagato, de quo supra dictum est, numer. 4. hoc tamen statutum non potest ligare Clericos, sed si possunt aperire tabernas, & vendere vinum, nivem & alia recollecta in eorum prædiis, par. 5. tr. 1. ref. 20.

Eamque, vel Ecclesia fructus, & redditus sibi usurpantes. Item, contra imponētes, & exigentes gabellas à personis Ecclesiasticis. Contra officiales laicos se intromittentes in causis capitalibus Ecclesiasticorum.

27. Decimanona fertur contra iudices, & alios officiales laicos qui modolibet se interponentes in causis capitalibus personarum Ecclesiasticarum, illas processando, banniendo, capiēdo, &c. sine speciali licentia Summi Pontificis. Circa hanc excommunicationem dicemus v. Iudex laicus numer. 21. Quod Iudex laicus occultè processans Clericum; etiam animo mittendi informationes ad Iudicem Ecclesiasticum, illam incurrit. Vide ibi.

Etiā processum capiētes occultè, mittendum ad iudicem Ecclesiasticum.

28. Vigesima excommunicatio lata est contra quoscunque usurpantes, invadentes, destruentes, detinentes Urbem, Regnum Siciliae, Sardiniam, Corsicam, & omnes civitates, terras, & loca, vel iura, ad Romanam Ecclesiam pertinentia.

Et tandem contra usurpantes, & invadentes bona, aut terras Romane Ecclesiae.

29. Post hæc Pontifex hos casus, & excommunicationes, extra mortis articulum sibi reservat, & revocat quæcumque privilegia Principum, ut nequeant excommunicari, & fulminat excommunicationem latæ sententiæ contra eos, qui præsumerent absolvere aliquem ex prædictis aliter, quam per Bullam decretum est.

Haec autem excommunicationes sunt reservatae Pontifici.

30. Hac autem clausula derogatoria docet Garcias tom. 2. part. 11. cap. 10. n. 30. derogari facultatem Bullæ Cruciatæ, sine per

An autem absolvi possint per

Cruciatam?
Aliquis ne
gant.

absolvendi ab hujusmodi casibus Bullæ Cœnæ, & testatur, sic dixisse Clement. VIII. in quodam examine Episcoporum. Et Bleda *opus. defens. fidei in causa Moriscorum, cap. 31.* observat, duos viros Hispanos repulso ab Episcopatu, cum examinarentur coram dicto Pontifice, quod dixerint, in Hispania casus Bullæ Cœnæ absolvi posse per cruciatam. Sed, hoc non obstante praxis Hispaniarum est, ut per cruciatam absolvantur casus hujusmodi præter hæresim, & fieri posse docent Rodriq. Sanch. & alii multi, quos citat, & sequitur Ludovicus à Cruce *in Cruc. disp. 1. cap. 10. dub. 12. num. 8.* Ratio est primò; quia in Bulla Cruciatæ hoc expressè conceditur; ergo si per Bullam Cœnæ singulis annis revocaretur, Pontifex singulis annis sibi contradiceret. Deinde; quia Sixtus V. post generalis derogationem supra factam apposuit exceptionem: nisi hujusmodi casus Bullæ Cœnæ in eis patentibus litteris expressè comprehendantur. Sed in Bulla Cruciatæ comprehenduntur, excepta hæresis ergo. Vide dictum de la Cruz, *p. 1. tr. 11. ref. 96. & p. 4. tr. 4. ref. 18.*

31. Sacerdos approbatus ab Ordinario potest absolvere à casibus dubiis incœna Domini, Pelizarius, & alii, *par. 2. tr. 14. r. 8. v. 63. §. Nota.*

Appellans
ad concilium
generale cō-
gregatum à
Papam non
incidit in cen-
suram Bullæ.
Nec qui le-
git Adonem
Marini.

32. Appellans à Papa ad Concilium generale congregatum actu existens, non ad futurum, non incidit in censuram Bullæ Cœnæ, cum Ugolino, nec consilium dantes. Reginald. & coram DD. *par. 10. tract. 11. ref. 60.* & maximè quando esset evidens injustitia, *ibidem §. Nota hic etiam.*

Libros pro-
hibitos pos-
sumus con-
signare con-
fessario, &
non per nos
comburare.

33. Legens Adonem Marini non incurrit in censuram Bullæ Cœnæ Carena, *p. 10. tr. 12. ref. 48.* Tutius est libros prohibitos deferre confessario, ut sancto Officio deferat, quam per se comburere. Dian. *ibid. §. Sed si aliquis.*

Legens in-
scriptionem
libri hæreti-
calis, non in-
currit cen-
suram.

34. Legentem inscriptionem libri hæreticalis, quemadmodum & qui minus legent quam unicam paginam, dixere Sanch. Sà, Vidald. & alii non incurrit Bullæ censuram. Puto tamen ea censura

ligari, qui legeret Epistolam, concionem, aut aliam papyrum hæretici soluta, quavis liber non sit, *p. 10. tr. 12. ref. 47.* ubi curiosa hac de re variorum placita.

Bene tamen
qui legeret
Epistolam,
concionem,
&c.

BULLA COMPOSITIONIS.

1. **B**ulla Compositionis est peculiare diploma Pontificis, in qua conceditur cuilibet habenti debita incerta, aut bona male acquisita ignoto domino, infra summam 300. aureorum, & viginti unius cum carenis octo, & granis. ut accipiendo tot Bullas, quot requiruntur, computando per singulas Bullas uncias duas tarenos septendecim & granos quatuor, illa sibi retineant. Ita tamen, ut talia debita, aut furta incerta facta non sint ex confidentia talis Bullæ. Si verò summa debitorum, &c. excedat summam præfatam, non potest debitor uti beneficio Bullæ, saltem quoad excessum, sed potest facere peculiarem compositionem cum Commisario Cruciatæ. Circa hanc Bullam sunt aliqua dubia, *†*

Bulla com-
positionis
quid sit, &
ad quantam
summam
infervidat?

2. Primum est. An debitum contractum cum multis de civitate, ut est illorum, qui falsis mensuris, aut ponderibus vinum, frumentum, oleum, & similia vendunt, dicatur incertum, ut per Bullam compositionis possit retineri? Affirmat Trullench *in Cruc. lib. 2. dub. 4. numer. 4.* Sed Becanus *in 2. 2. tomo 2. quest. 44. numer. 2.* & alii communiter negant. Nam in his casibus, quamvis ignorentur omnes ementes in particulari, & summa, in qua unusquisque fraudatus sit; est tamen conjectura plus; minus perseverare eisdem ementes, vel illorum hæredes: quibus proinde fieri par restitutio, modo quem ponit Filliucius, *tomo 3. tractat. 32. cap. 4. numero 97.* & Molina *de institut. tomo 3. tractat. 2. disputat. 745. numero 4.* Ut scilicet, quanto in mensura, & pondere carius vendebat, tanto majoribus utens vilius vendat, usquequò totam summam restituat saltem pluribus eorum, qui damnium passi sunt. Igitur, cum hujusmodi

Bulla com-
positionis
non possunt
uti fraudan-
tes in pon-
dere, & mē-
sura, quia
hoc debitum
non est in-
certum.

Idem die de
Senatore quò
vendebat ci-
vitati fru-
mentum ca-
rius, quam
emebat.

*Sed contra-
ria opinio
est proba-
bilis.*

modi debitum non sit incertum, non potest restitui pauperibus, nec consequenter componi per Bullam. Ita Petrus de Navarra de restit. lib. 4. cap. 2. num. 69. part. 4. tractat. 4. resolut. 46. §. Sed Resolutio, & resolut. 113. Quod etiam dicendum de Senatore, qui frumentum, quod ipse emebat rarens 30. vendebat Civitati 36. Nam hodie debitum toti populo restitui potest, augendo panem in pondere: & sic non potest per Bullam componi. Sed contraria sententia Vasquez de restit. cap. 5. §. 4. num. 47. videtur probabilis propter auctoritatem D. Thomæ in 5. distinct. 15. quæst. 1. art. 5. docentis, quod prædator civitatis possit damnum expendere in usus civitatis, secundum arbitrium Episcopi, par. 4. tr. 7. res. 46.

*Falsa com-
positione
per Bullam,
non tenetur
qui restitui-
re domi-
no compa-
renti.*

3. Secundum dubium est. An, si post factam compositionem per Bullam dominus compareat, debeat illi restitui? Et, si debitum existat, aut ex eo debitor factus sit locupletior, affirmat Villalobos tom. 1. tract. 19. num. 9. Quia non est credendus Pontifex velle privare dominum jure suo. Sed magis placet negativa sententia Trullench in Bull. lib. 3. dub. 4. num. 8. Quia hæc compositio æquivaleret præscriptioni. Sicut etiam Respublica transfert dominia media præscriptione, ita Pontifex media compositione, quia ipse est administrator omnium bonorum temporalium, quatenus concernunt spirituale, part. 4. tr. res. 112.

*Bullam com-
positionis
concedere
potest Episcopus
pro sua
diocesi.*

4. Tertium est. An Bullam Compositionis possit concedere Episcopus pro sua diocesi? Et affirmativè respondendum est cum Villalobos, tom. 1. tract. 19. num. 11. contra Sylvestrum. Quia nullo jure constat, id esse reservatum Papæ. Et credi potest voluntatem creditorum esse, quod in debitis incertis Episcopus consulari conscientis suarum ovium. Fortasse verd illam non conceditur, quia concedit Papa. Ibid. §. Notandum.

BULLA CRUCIATÆ,
Quoad indulgentias.

*Bulla Cru-
ciatæ quid
sit*

1. Bulla Cruciatæ est diploma Pontificium, per quod certæ Indul-

gentiæ, & privilegia conceduntur solventibus certam elemosynam in subsidium belli contra infideles. Unde privilegia Bullæ, & Jubilæi circa dispensationem latè interpretanda sunt, p. 8. tr. 3. res. 45.

2. Pleraque, quæ hijs differimus de Bulla transfer ad Jubilæum: Nam quoad Indulgentias, onera, &c. in multis conveniunt.

3. Per Bullam Cruciatæ conceditur confessis, aut Contritis Indulgentia plenaria semel in vita, & semel in morte. Ita Leone de Jubil. p. 1. q. 6. n. 229. Illi vero, qui pergit ad bellum, conceditur, toties, quoties peccaverit & confessus fuerit. Ita Villalobos to. 1. tr. 27. n. 3. p. 1. tr. 11. res. 109.

*Bulla conce-
dit Indul-
gentiam ple-
nariam se-
mel in vita,
& semel in
morte.*

4. Adverte primò, quod Indulgentia conceditur tantum pro articulo, non pro periculo mortis.

5. Forma eam applicandi hæc est: Si vere mortem obieris, impertior tibi Indulgentiam Bullæ: alioquin servet tibi Deum illam ad instar mortis. Ita Vegha summ. tom. 2. cap. 7. cas. 23. Ratio e. d. quia, cum hac conditione applicatam, si æger convalescat, lucrabitur postea in sequenti mortis articulo, p. 1. tr. 11. res. 106.

*Quando ap-
plicanda est
cum condi-
tione, (si
illam ad instar
mortis.)*

6. Adverte secundò, quod Indulgentia Bullæ non debet negari moribundo sensibus destituto, qui antea petiit Confessionem, etiam si postea nullum habeat signum. Idque etiam stando in opinione, quod tali non sit impertienda absolutio, neque sub conditione. Quia non stet per illum, quin confiteretur. Et ita habetur in Bulla, ut observat Villalobos tom. 1. tr. 27. clas. 1. num. 1. p. 1. tr. 11. res. 109. Ep. 5. tr. 3. res. 133.

*Applicanda
autem est
etiam sensu-
bus destituo-
to.*

7. Adverte tertio, quod Indulgentia Bullæ applicari potest moribundo per Laicum, si Sacerdos, & Clericus deficiant. Quia remissio pœnæ, quæ fit per Indulgentiam, non est absolutio à peccatis, nec ab ea dependet. Unde nec est necessarium quod concedens Indulgentias sit Sacerdos, ut docent DD. communiter. Ita Navarrus, & Trullench in Bull. libr. 1. part. 7. cap. 2. dub. 6. contra Ludovicum à Cruce in Bulla. disp. 1. cap. 8. dub.

*Et si non ab-
est Sacer-
dos, per Cle-
ricum, vel
laicum.*

14. num. 2. par. 1. tr. II. resolut. 106. in fine, par. 2. Add. secundum. resolut. 12. in fine, & par. 5. tr. 3. r. 134 & r. 12. r. 46.

Etiam absente.

8. Adverte quartò, quod indulgentia Bulla potest in aliquo casu applicari moribundò absenti. Nimirum, si Parochus postquam contulit extremam Unctionem aegrotò, oblitus est illi hanc Indulgentiam applicare, & infirmus jam moritur, nec potest illum adire, tunc potest applicare absenti. Quia hæc Indulgentia applicari potest extra Confessionem, cum non dependeat ab illa; & ex alio capite, hic est capax Indulgentiæ, nec aliud requiritur ex parte ipsius. Id quod dicitur communiter de absolutione censurarum. Ita Trullench. in Bull. l. 1. §. 7. art. 2. dub. 19. n. 7. par. 5. tr. 3. resolut. 134 in fine, & r. 12. res. 46. in fine.

Et confers potest verbis absolutionis, si adsit intentio.

9. Adverte quintò, quod forma tradita à Commissario non est necessaria, sed potest applicari Indulgentia per verba absolutionis sacramentalis, Absolvo te. Dummodo Confessarius intendat absolvere non solum à culpa, sed etiam à poena. Ita Trullench. ibid. num.

Saltem interpretativa.

13. Qui addit, Confessarium, his verbis ea intentione Prælati concedere, etiam si nesciat indulgentiam poenitentis, nec poenitens illam petat. Quia adest utriusque intentio interpretativa petendi, & conferendi quantam remissionem possunt, part. 1. tract. 11. res. 10. §. Notandum, & p. 5. tr. 3. res. 133.

Bulla concedit etiam Indulgentias Stationum. Etiam plenarias.

10. † Vivis verò conceduntur etiam Indulgentiæ Stationum, dummodo visitentur quinque Altaria. Non solum non plenariæ (ait Trullench. in Bull. Cruc. libr. 1. §. 6. dub. 1. numero 5. contra Cordubam de Indulgent. lib. 5. quest. 41.) sed etiam plenariæ. Nam in Bulla plumbea habent, quod in Bulla conceduntur Indulgentiæ Stationum, in quibus cum expresse contineantur Indulgentiæ Plenariæ, illa locutio æquivaleret specificæ. Deinde Commissarius post titulum in Bulla Hispana. Sumario de las estaciones y Indulgentias de Roma, las quales su Santidad concede à todas las personas, que tomaren est a Bulla, &c. Sequitur: El primero dia de Quaresima en S. Sabina

Indulgentiæ plenariæ, &c. Necus autem est, credere, Commissarium in re tam gravi velle fideles decipere, vel hanc formam à Pontifice ignorari, imò præsumendum est scire, p. 5. tract. 2. r. 2.

11. Hæc verò Indulgentia obtineri possunt multoties in eodem die, replicando visitationem Altarium. Et possunt etiam applicari animabus defunctorum, ut habetur in Bulla Latina. Idem die de Indulgentia concessa visitantibus talem Ecclesiam in tali die Ita Rodriguez in Bulla, §. 8. numero 15. Villalobos tom. 1. tract. 27. claus. 8. numero 8. part. 1. tract. 11. resolut. 104. & part. 5. tract. 12. res. 45.

Qua multoties obtineri possunt eodem die, multoties quinque altaria visitando. Et applicari possunt defunctis.

12. Visitatio autem quinque Altarium fieri potest secundum Vegham tr. 2. cap. 7. cns. 3. ab eodem loco, absque ullo motu corporali, & cum sola variatione intentionis. Trullench. verò in Bull. Cruc. l. 1. §. 6. dub. 2. n. 4. ultra requirit, ut, qualibet visitatione finita, saltem inclinetur caput profundè, p. 1. r. 102. & p. 3. Add. res. 25. & p. 5. tr. 12. r. 16.

Altaria quomodo visitanda?

13. Sed quando quis visitat Ecclesiam, de foris, non valens intrare præ multitudinem, dicitur quidem visitare Ecclesiam, & in ea unum Altare; non autem plura. Nam ex eo, quod verè visitat Ecclesiam, visitabit saltem unum Altare, plura verò minime ob eandem rationem, quia id moraliter loquendo dici non potest. Ita Nugnus in 3. part. tom. 2. de Bull. §. 10. contra Glosam in Clem. de reliq. & vener. Sanct. negantem, & Villalobos tom. 1. tractat. 27. claus. 8. numero 7. docentem generaliter, id sufficere ad lucrandam Indulgentiam, part. 1. tract. 11. res. 103. & part. 5. tr. 12. res. 19.

Et an sufficiat orare præ foribus Ecclesiæ?

14. Sufficit verò visitare quinque Altaria ejusdem Ecclesiæ, etiam si in opido sint quinque Ecclesiæ. Quando verò est una tantum Ecclesia cum tribus, vel quatuor Altaribus sufficit visitare semel omnia, & iterum unum, vel duo; vel unum solum quinquies, quod secundum est magis secundum litteram. Ita Nugnus in 3. p. tract. 2. de Bull. §. 10. part. 1. tractat. 11. res. 102. Nominè autem Ecclesiæ

Certe sufficit visitare quinque Altaria unius, vel plurimum Ecclesiarum.

Ecclesiæ intellige etiam cæmeterium Ecclesiæ adjunctum, & Oratorium privatum. Ita Trullench lib. 1. §. 6. dub. 2. p. 5. tr. 12. ref. 43.

Lucrativus Indulgentiam debet confiteri, si habet mortalia. Minime vero si tantum venialia.

15. Confessionem, quæ ad lucrandam Indulgentiam Bulla requirit, probabilis est, non requirit, si adsint tantum venialia. Quia Ecclesia non solet præcipere confessionem, nisi de mortalibus. Neque verò a Bulla exigitur ut opus iunctum, ut docet Acofta in Bull. quæst. 14. dub. 2. quia non dicit: Præmissa, aut facta Confess. Imò (ait Coninch de Sacram. disp. 12. d. 7. num. 38.) etiam si hoc diceret intelligendum esset de mortalibus. Ita Suarez in 3. p. 1. 4. disput. 52. sec. 3. p. 1. tr. 11. ref. 107.

Imò probabile est factu esse, quod habens mortalia contrahitur.

16. Imò est probabilis, sententia Fillicii tom. 1. tr. 8. cap. 6. quæst. 8. num. 148. contra Acoftam in Bulla quæst. 14. quod, etiam si adsint peccata mortalia, satis sit confessio præterita Quadragesimæ cum contritione præsentis, & proposito confitendi in futura Quadragesimæ: nam sic contritus dicitur confessus secundum jus p. 1. tract. 11. ref. 105.

Si autem confiteatur, lucrabitur etiam si Confessarius iniquus non absolvas.

17. Sed, stando in prima opinione, ait Fernandez p. 3. cap. 9. §. 10. numer. 3. quod si quis confiteretur animo lucrandi Indulgentias Bullæ, & illum confessarius ex malitia non absolveret, lucraretur nihilominus Indulgentias, p. 1. tr. 11. ref. 106. propè finem.

BULLA CRUCIATÆ. Quoad Confessarium.

Primum privilegium Bullæ est de eligendo Confessario.

18. ¶ Per Bullam conceditur Privilegium eligendi confessarium approbatum ab Ordinario, qui habentem Bullam absolvat à reservatis, & censuris. Sed quoad absolutionem dicemus infra. Nunc dicendum de qualitate confessarii. ¶ Igitur.

Nemo quidem approbatus à Prælato Regularium tantum.

19. Per Bullam non potest eligi Regularis approbatus à suo Prælato tantum, quia per Ordinarium non intelliguntur Abbates, & Prælati Regularium. Ita Nugnus in 3. par. tom. 2. quæst. 8. art. 5. disputat. 3. concl. 4. pars. 1. tractat. 11. ref. 7. In fine. Item non potest eligi approbatus

ab Episcopo titulari. Quia hic non dicitur Ordinarius. Ita Nugnus ibid. Posito autem, quod Regulares possint secularium confessiones audire cum sola licentia Ordinarii, sine licentia sui Prælati, huiusmodi Regulares sic approbati eligi possent per Bullam. Quia Bulla solum requirit, quod Confessarius sit approbatus ab Ordinario, par. 1. tract. 11. resolut. 13. in addit. par. 3. resolut. 7. §. Sed incidenter, & par. 5. tract. 12. resolut. 49.

Vel ab Episcopo titulari. Potest verò eligi Regulari approbatus ab Episcopo.

20. Approbatus ab Ordinario in una Diœcesi, eligi potest virtute Bullæ in alia Diœcesi. Nam, cum Bulla solum requirat approbationem Ordinarii, nec faciat mentionem ejus, nomine Ordinarii intelligi potest. Episcopus originis, beneficii, domicilii, sive Confessarii, sive penitentis. Ita Coninch de Sacramen. disputat. 8. dub. 7. numer. 53. & alii contra Layman libr. 5. tractat. 6. cap. 11. numer. 8. Declarationes Ordinarium pro contraria sententia non apparent authenticæ Imò Valerius diff. utriusque fori. Absolut. diff. 1. nu. 7. affert pro nostra alias Declarationes par. 1. tr. 11. ref. 7. & par. 5. tr. 22. resolut. 52.

Cuiuscumque Diœcesis sit.

21. Potest item eligi à mulieribus per Bullam approbatus tantum pro viris, ex defectu ætatis. Ita probabiliter Fay. addit. ad 3. par. quæst. 8. art. 5. disp. 3. concl. 5. contra Homobonum de cas. reserv. part. 1. cap. 5. & alios, probabiliter item negantes. Ratio est, quia talis absolute est approbatus ab Ordinario, nec illa limitatio ad viros tantum, fuit appositæ ex defectu scientiæ. Et sic approbatus non peccaret mortaliter contra obedientiam, ut putat Nugnus addit. ad 3. par. quæst. 8. artic. 5. dub. 9. quia Episcopus interpretandus est rationabiliter, ut illa restrictio habeat locum quoad jurisdictionem à se commissam, non quoad delegatam à Papa. Ita Fagundez tract. 2. lib. 7. cap. 2. numer. 45. par. 1. tract. 11. resolut. 9. par. 3. tract. 2. resolut. 95. & in Addit. resolut. 7.

Et si est approbatus tantum ad viros, eligi potest à mulieribus.

22. Unde regularis expositus ad Confessiones virorum tantum, non poterit à suo superiore puniri, si per Bullam aut Jubilæum Confessiones excipiat

Et illas impune audire.

fœminatum: quia operatur juxta opinionem probabilem, qui verò operatur ex opinione probabili, non potest puniri, ut docet Sancius *disp. 44. num. 27.* quia pœna supponit culpam, *parte 3. tract. 2. resol. 93.*

*Approbatu
pro uno op-
pido ex defe-
ctu scientiæ
non potest
eligi in alio.*

23. Similiter approbatus pro uno tantum oppido, non potest eligi per Bullam in alio oppido, si illa limitatio appositâ fuit defectu scientiæ, quia talis non est absolute & simpliciter approbatus, nec in forma juris censetur idoneus, nisi pro illo oppido. Secus si limitatio non fuit appositâ defectu scientiæ. Ita Valerius

*Sicut appro-
batus ad non
habentes ne-
gotia diffici-
lia, non po-
test eligi ab
habentibus
Ma.*

diffic. utriusque fori V. Absolut. diff. 1. numer. 15. Quamvis Fernand. *par. 4. cap. 8. §. 8. num. 6.* absolute affirmet. Nugnum *in addit. ad 3. par. som. 2. quest. 8. art. 5. dub. 9.* absolute neget, uterque etiam probabiliter, *par. 1. tr. 11. resol. 10. & p. 5. tr. 12. resol. 48.* Ex quibus inferit, quod approbatus ab Episcopo cum limitatione, ut non audiat Confessiones habentium negotia difficilia, non potest eligi ab habente negotia difficilia: quia hæc limitatio apponitur ex defectu scientiæ. Ita Ledesma *to. 1. de Sacram. Pœnit. c. 13. dub. 9. ibid. in fine, & p. 5. tr. 12. res. 48.*

*Et approba-
tus pro certo
tempore non
potest eligi
post illud
tempus.*

24. Confessarius approbatus ab Ordinario pro certo tempore, transacto tali tempore non potest secundum Ledesma *como 1. de Confess. c. 13. dub. 10.* eligi virtute Bullæ, quia talis fuit, sed non est approbatus. Sed admitti potest contraria sententia Acoftæ *expl. Bull. q. 39.* cum limitatione Fay. *in addit. ad 3. par. quest. 8. art. 5. disp. 3.* nimirum, si limitatio sit voluntarie imposta, & sine causa, *p. 1. tr. 21. res. 11.*

*Nisi sit Re-
gularis.*

25. Confessarius Regularis, semel ab Ordinario approbatus, semper est eligibilis per Bullam. Ita habetur in Bulla plumbea, *par. 1. tract. 11. resol. 12. & in addit. par. 3. res. 7. 8. Nota.* Confessarius item secularis semel approbatus, sed postea illegitimè, ac sine justa causa, reprobatu ab Ordinario, secundum Acoftam *expl. Bull. q. 40.* eligi potest. Quam sententiam probabilem putat de la Cruz *par. 2. de Pœnit. quest. 5. dub. 8. conclus. 4.* Sed ipse contrarium tenet, ex exceptio-

*Auc secu-
laru repro-
batus sine
iusta causa.*

ne Bullæ plumbeæ dicentis, & de Regularibus semel tantum approbatus: nam ex hoc inferitur, quòd secularis debet esse actu approbatus, *par. 1. tr. 11. res. 12.*

26. Per Bullam eligi potest Parochus, ubicumque reperitur, absque approbatione Episcopi. Quia Parochus per Tridentinum absolute approbatur; nec exprimitur, quòd ab hoc, vel illo Episcopo reputetur idoneus: unde, ubicumque reperitur, est proxime capax jurisdictio- nis, si aliunde illi conferatur ab habente Bullam, vel simile privilegium. Ita DD. communiter cum Reginaldo *tom. 1. lib. 1. cap. 15. quest. 3. num. 189.* contra Nugnum *in addit. ad 3. par. som. 2. quest. 8. art. 5. dub. 9.* Neque obstat, quod in Bulla fiat mentio solum de approbato ab Ordinario; nam: Parochus æquiparatur approbato ab Ordinario, & ex regulis juris, & quæ per Gloss. in l. si quis servit, C. de furtis, & alibi, quod dicitur de uno æquiparatorum, debet dici de alio. Nomine Parochi venit etiam Abbas, Archipresbyter, & habentes beneficia superiora cum cura animarum. Debet autem beneficium actu retineri, ex illis verbis Concilii. *Nisi aut parochiale beneficium.* Ita Leone de Iubil. *part. 2. quest. 9. num. 21.* Licet Rodriguez *in add. ad Bull. §. 9. nu. 4.* doceat, sufficere, quòd quis beneficium parochiale habuerit, licet illi renunciaverit. Quam opinionem non immeritò probabilem vocat Cruz *in Bull. disputat. 2. cap. 2. dub. 7. numero 4. part. 1. tractat. 11. resolut. 8. & part. 5. tract. 12. resolut. 47. †* Illud de Parocho docuit etiam *part. 3. tract. 4. resolut. 146.* in fine.

*Eligi potest
ubicumque
reperatur
sine appro-
batione Epi-
scopi Para-
chus.*

*Archipres-
byter, Ab-
bas, & cetera
beneficia cura
actu ha-
bentes.*

27. Secundum Suarez *3. part. tractat. 4. disputat. 28. sect. 8. num. 2.* eligi non potest per Bullam Prælatus Regularis, non approbatus ab Ordinario; quia non habet beneficium parochiale, quod requirit Tridentinum. Quod cum ait Religiosos non posse secularium Confessiones audire, non excipit Prælatos. Et, si hoc esset verum tales Prælati eligi possent absque Bulla, & Jubilæo. Sed affirmativam sententiam docuerunt Man- tius, Gallus, Bannez, & alii apud Henri- quez

*An etiam
Prælatus Re-
gularis.*

quez lib. 5. cap. 6. numero 2. in gloss. lit. E. & novissime Bossius de lubil. sect. 3. cas. 2. §. 2. num. 53. Quia nomine beneficii parochialis videntur comprehendi omnes, quibus, ratione dignitatis, vel officii, demandata est cura animarum, quales sunt Generales, Provinciales, & Priores, seu Guardiani. Idem enim Concilium admittit Parochos, quia illis commissa est animarum cura. Adde, quod Prælati Regulares ut plurimum sunt litteris, & moribus probatioris plerisque sæcularibus habentibus beneficia curata. Et tandem Canonici pœnitentiarii, qui plerumque in Cathedralibus eliguntur contra Episcopi voluntatem, est eligibilis per Bullam, sine licentia Episcopi, quia eo ipso, quod eligitur in pœnitentiarium, ipso jure datur ipsi animarum cura; & tamen is non est propriè Parochos, nec Ordinarius, Prælati verò sic, p. 2. tr. 16. ref. 34. & p. 5. tr. 12. resol. 51.

Hoc privilegio eligendi Confessarium probabile est frui posse Regulares pro non reservatis.

28. Probabilius est opinio Rodriguez sum. tom. 3. cap. 7. num. 2. & DD. Salmanticensium, quod hoc privilegio Bullæ eligendi sibi Confessarium frui possint etiam Regulares. Nam ex præmio Bullæ Clement. VIII. constat, ejus mentem esse, quod Regulares virtute Bullæ non eligant sibi Confessarium pro absolutione reservatorum, non autem quod non eligant pro non reservatis. Sed nihilominus opinio negativa Lamas summ. par. 1. cap. 5. §. 8. & aliorum est communior, & probabilior, p. 1. tract. 11. resol. 14. An verò virtute Bullæ absolvi possint à reservatis cum Confessario ex approbatis in Ordine, vide infra num. 37.

Quid de Novitiis

29. Certum est autem, hoc privilegio frui posse novitios, etiam pro reservatis. Ita Ledesma tom. 1. de pœnit. c. 3. dub. 4. contra Vechium p. Novit. 9. dub. 5. num. 7. Qui addit: quod si Prælati aliquod Breve obtineant, ne eorum Religiosi virtute Jubilæi, vel alterius indulti, eligant Confessarium extraneum, hoc non obstante, possent novitii Confessarium eligere virtute Cruciatæ, p. 1. tr. 11. ref. 15.

Posita autem,

30. † Posita autem sententia Rodriguez Summa Diaria.

quez, vel etiam dato, quod Superior Regularis concedat ex suis subditis, ut virtute Bullæ eligat Confessarium, † tunc secundum Naldum sum. V. Indulgen. n. 9. eligere debet approbatum ab Ordinario, vel habentem beneficium parochiale, ut dictum est de sæcularibus. Sed contrariam sententiam tenet Valerius diff. utriusque fori V. Absolutio, diff. 1. nu. 33. ex eo, quod habetur in declaratione Clement. VIII. in omnibus spectantibus ad Confessionem Regularium standum esse dispositioni suorum Prælatorum, & aliis rationibus, Fernandez par. 3. c. 9. §. 8. num. 7. tam si eligatur Confessarius ejusdem, quam alterius Religionis, p. 3. tract. 2. resol. 21.

quod possent, an eligere debeant approbatum ab Ordinario

Res in ambiguo.

BYLLA CRUCIATÆ,

Quoad reservata.

31. † Virtute Cruciatæ potest quis per Confessarium ut supra eligendum absolvi à casibus reservatis. Et quidem à reservatis Papæ semel in vita, & semel in morte, à reservatis autem Episcopo, toties, quoties. † Sed, quoniam casus Papales; cum sunt occulti, per Tridentinum facti sunt Episcopales, docet Sanchez summ. tom. 1. lib. 4. cap. 54. num. 2. & novissime Trullench in Bull. lib. 1. §. 7. cap. 7. dub. 6. num. 3. contra Henriquez lib. 6. c. 4. num. 7. & alios casus Papales occultos absolvi posse per Bullam toties quoties part. 1. tr. 11. resol. 28. & in Add. part. 3. resol. 17.

Secundum privilegium Bullæ est absolvi posse per Confessarium electum ut sup. à reservatis.

Episcopalis bus quidem, vel Papalibus occultis toties quoties: à Papalibus publicis semel in vita, & semel in morte.

32. Possunt etiam virtute Bullæ absolvi casus Bullæ Cœnæ, excepta hæresi. Vide V. Bulla Cœnæ, num. 30. Nomine autem hæresis secundum Ledesmam veniunt omnes casus positi in primo canone dictæ Bullæ. At secundum Sanchez, solum hæresis formalis. In qua sententia omnes alii casus per Bullam absolvi possunt. Utraque opinio est probabilis, p. 1. tract. 5. ref. 6. & tr. 11. ref. 29. Vide V. Absolvere, n. 79.

Absolvi autem possunt etiam casus Bullæ Cœnæ, excepta hæresi.

33. Per Bullam Cruciatæ absolvi possunt casus reservati, non solum ante, sed etiam post Bullæ susceptionem commissi. Quia verba Bullæ sunt generalia,

Etiam post Bullæ susceptionem commissi.

M & non

& non debeat restringi. Ita Sanchez summ. tom. 3. lib. 4. cap. 53. num. 26. & alii contra Sotum de iust. lib. 8. quest. 4. art. 3. part. 2. tr. 11. ref. 17.

Vel commissi
ex fiducia
Bulla.

34. Propter eandem rationem, absolvi possunt reservata commissi ob spem absolutionis Bullæ. Quia, ubi lex non distinguit, neque nos debemus distinguere; præsertim in gratiosis. Ita Filliuc. tom. 1. tr. 8. cap. 10. n. 262. contra Covarr. lib. 2. c. 2. n. 26. p. 1. tr. 11. ref. 16.

Qui in vali
de absolvi
tur à reser
vatis per
Bullam, pro
babile est sol
vi ab onere
reservationis.

35. Qui facit scienter Confessionem in validam cum Confessario electo per Bullam obtinendo absolutionem à reservatis, secundum Villalobos tom. 1. tr. 27. claus. 9. §. 3. num. 16. non remanet liber ab onere reservationis, ita ut postea possit ab illis per quemcumque Confessarium absolvi. Quia Papa concedit absolutionem reservatorum pro lucranda Indulgentia, sed talis non lucratur Indulgentia, ergo nec valet ipsi absolutio à reservatis. Unde non est paritas cum eo, qui invalidè confessus est superiori, ut dictum est V. Absolvere, num. 28. Sed est etiam probabilis opinio contraria Comitolii lib. 1. quest. 30. n. 2. quia talis, præsentando se Confessario habenti ad id facultatem per Bullam, satisfecit legi Ecclesiasticæ reservationis, quamvis, quia non satisfecit legi divinæ Confessionis, teneatur iterum eadem peccata confiteri. Hanc opinionem tenent novissimè Trullench in Cruciat. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 3. num. 9. & Ochagavia de Sacram. tom. 2. q. 12. concl. 2. n. 5. p. 1. tract. 11. ref. 18. & in Addit. p. 3. ref. 16.

Sicut, si in
Confessione
valida omis
sa sine ex
absolutione.

36. Ut per Bullam absolvantur reservata, requirit Vasquez in 3. p. tom. 4. q. 91. art. 3. dub. 5. quod Confessarius habeat cognitionem illorum, vel saltem intentionem auferendi quamcumque reservationem: unde, si quis obliviscatur peccata reservata in Confessione, quamvis remaneat ab illis absolutus indirectè, teneri tamen, si non habet amplius Bullam, quando meminerit, legitimo superiori confiteri. Sed dicendum cū Coninch de Sacram. disp. 9. dub. 12. nu. 98. quod talis remanet liber ab onere reservationis, sicut diximus V. Absolvere n. 9. de eo,

qui sic confitetur superiori, part. 1. tr. 11. ref. 19. & p. 11. tr. 2. ref. 39.

37. Hæc facultate Bullæ absolventi à reservatis non possunt uti Regulares cum Confessariis extra Religionem. Apparet clarè ex mente S. D. N. Urbani VIII. in confirmatione Decreti Clem. VIII. Unde opinio Trullench in expl. Bull. lib. 1. §. 7. cap. 1. dub. 9. & aliorum affirmativa, non est amplius probabilis, part. 2. tr. 14. ref. 14. & p. 3. in Addit. ref. 9. An verò Regulares absolvi possint à reservatis cū Confessario sui Ordinis approbato? Affirmativè respondet Villalobos tom. 1. tr. 27. claus. 9. §. 2. n. 12. in terminis Constitut. Clem. VIII. citatque DD. Salmanticensis Academiæ. In terminis verò Constitut. Urbani negativè respondet Ludovicus de la Cruz in expl. Bull. disp. 1. c. 1. dub. 12. num. 2. & ita tenendum est. Nam in dicta Constitut. Summus Pontifex declarat, suæ mentis intentionem esse, quod Regulares, quoad absolutionem reservatorum, ordinariæ suorum Prælatorum & dispositioni subiecti sint: Sed, quia dictus de la Cruz hanc sententiam veteriorem appellat, videtur contrariam, quam ipse asserit aliquos docere putare probabilem, part. 1. tr. 21. ref. 14. & p. 4. tr. 4. ref. 43. p. 6. tr. 6. ref. 10. §. Notandum.

Hoc privilegio uti possunt Regulares cum Confessariis extra ordinem.

Nec etiam proprii Ordinis.

BULLA CRUCIATÆ

Quoad censuras.

38. ¶ Er Bullam conceditur etiam absolutio censurarum, partis satisfactione præmissa. ¶
39. Quæ quidem absolutio, si præbeatur in articulo mortis, non relinquit onus comparandi, si æger convalescat. Nam absolutio cum tali onere præberi potest sine Bulla: & alioqui certum est, Bullam concedere aliquod privilegium pro illo articulo. Ita Mendoza volum. de fide disputat. 82. sect. 8. §. 135. p. 5. tract. 3. ref. 66.

Absoluitur item per Bullam omnium censura. Et in articulo mortis sine onere comparandi.

40. Absolvi autem potest per Bullam excommunicatus nominatim, & publicus Clerici percussor, vel alius, cuius excommunicatio deducta est ad forum

Et in specie excommunicatio canonica, (si quis suadente.)

tum

rum contentiosum, atiam lite non finita. Ita Sanchez *summ. tom. 2. lib. 6. cap. 17. num. 49.* contra Avilam *de cens. p. 2. cap. 7. disp. 3. dub. 10. concl. 1. part. 5. tr. 11. ref. 26. & p. 9. tr. 4. ref. 27.*

Item excommunicatio incurfab intronissio nem sumina in monasteria viro nam. Suspendio à divini incurfa ob causam predictam.

41. Absolvi etiam potest excommunicatio Pii V. lata contra introducetes fœminas in monasteria virorum. Ita Meroll. *tom. 1. disp. 1. c. 2. diff. 10. num. 527.* Item excommunicatio lata in Tridentino contra ingredietes Monasteria Monialium. Ita absolvi potest suspensio à divinis, quam incurrunt intronittentes fœminas intra septa Regularium: non solum semel, sed toties, quoties, & etiam si causa fuerit deducta ad forum contentiosum. Ita Sanchez. *sum. tom. 1. lib. 6. c. 17. num. 41. p. 2. t. 16. ref. 33. & p. 3. tr. 2. ref. 66.*

Vel ob suscepiorem Ordinum anteatatem legitimam.

42. Absolvi etiam potest suspensio incurfa per ordinationem antea legitimam, aut sine titulo, quia hæc est simpliciter censura, & Bulla generaliter, & absque ulla exceptione, concedit omnes censuras absolvi posse. Ita Cornejo in 3. *p. tractat. 5. disputat. 4. cas. 3.* contra Rodriguez *addit. ad Bull. §. 9. num. 59.* Verum non potest dispensari per Bullam, ut ordinatus ante atatem legitimam in susceptis Ordinibus ministraret, sed expectari debet ætas, *p. 4. tr. 4. ref. 115. & p. 5. tr. 10. ref. 53.*

Item excommunicatio ex duello.

43. Potest item secundum Mendozam absolvi per Bullam excommunicatio Clemens VIII. contra duellum perpetrantes, &c. quia Bulla Cruciatæ non revocatur, nisi per expressam derogationem, quæ derogatio non habetur in motu proprio dicti Clementis. *p. 5. tr. 14. ref. 104.*

Vel abortu.

44. Excommunicatio Sixti V. lata contra causantes, vel procurantes abortum videtur absolvi non posse per Bullam. Quia ita expressè cavetur in motu proprio ipsius Sixti, & ita tenet Rodr. *expl. Bull. §. 9. n. 90.*

Sed tenendum est cum Henriquez *lib. 6. cap. 10. gloss. litt. E.* absolvi posse. Quia in Cruciatæ conceditur facultas absolvendis omnes censuras Papales præter hæresim. Neque obstat quod id prohi-

buerit Sixtus V. Nam ille non potuit coactare potestatem successorum Pontificum, à quibus Bulla cum tali facultate emanat. Et præterea Commissarius ex facultate Apostolica suspendere potest, & de facto suspendit omnia contraria Cruciatæ, etiam si habeant clausulam contrariam tali suspensioni, ut ipsemet Commissarius, quibusdam Doctoribus professus est. *p. 5. tr. 9. ref. 40.*

45. Potest item Confessarius per Bullam absolvere aliquem ad cautelam, si probabiliter dubitet in aliquam censuram publicè latam incurrisse. Ita Cornejo *de Sac. disputat. 14. dub. 16. num. 200.* contra Navarum *cap. 27. num. 273. ibid. in fine.*

Et dicitur an aliquam censuram incurrit, potest absolvi ad cautelam.

46. Nomine censuræ per Bullam absolvibilis secundum Henricum *lib. 15. cap. 17. num. 14. litt. L.* non comprehenditur irregularitas; quia non est censura. Sed est etiam probabilis sententia Cornejo *tract. 5. disputat. 2. differ. 2.* quod absolvi possit per Bullam omnis irregularitas proveniens ex delicto, quia hæc sunt veræ pœnæ, & censuræ. Vide *V. Censura, num. 1. part. 10. tr. 15. ref. 22.*

Per Bullam an absolvi possit aliqua irregularitas? Probabile, absolvi posse provenientem ex delicto.

47. Igitur in hac opinione Clericus, qui Missam celebravit, vel confessio nem audivit sine Presbyteratu, ab irregularitate ex tali delicto contracta juxta *cap. 1. de Cler. in ord. ministr.* absolvi potest per Bullam, quando tamen delictum est occultum, & pro foro conscientie tantum. Item, si ante atatem ordinatus & sic suspensus, vel alio pacto censuratus, celebravit. Nam talis irregularitas est pura pœna ac censura. Absolvi inquam potest tam quoad suscepti Ordinis ministerium, quam ad ulteriorem receptionem. Ita Cornejo in 3. *par. tract. 5. disput. 1. dub. 2. diff. 2. par. 4. tractat. 2. resolut. 77. & 81.* utrobique in fine. In quibus irregularitatibus dispensare possit Commissarius Cruciatæ, inquire *V. Commissarius Cruciatæ, num. 1.*

Ut qua incurritur celebrando, aut Confessione excipiendi sine Presbyteratu vel celebrando, de seum suspenzione.

48. Absolutio à censuris virtute Bullæ dari potest extra Confessionem. Quia nulla est connexio inter confessionem, & absolutionem censurarum. Et sæpè

Absolutio à censuris per Bullam dari potest extra Confessionem.

expedit dari extra confessionem, ut si reus deberet statim absolvi, & non esset paratus ad confitendum. Ita de la Cruz par. 2. tractat. de excomm. dub. 5. contra Vasq. in 3. par. tom. 4. tractat. de excomm. dub. 20. numer. 9. & alios, Avila de cens. par. 2. cap. 7. disp. 13. dub. 13. testatur ita, declarasse Commissarium Cruciatæ Quod verò dicat Bulla, eligi posse Confessarium, qui absolvat à peccatis, & censuris, non concludit, utramque absolutionem simul tradi debere. Ad declarationem, quam afferant Pii V. in Bulla Jubilæi ann. 1558. responderetur, habuisse locum pro Jubilæo tantum. Et tandem illud *audita Confessione*, quod appositum est in Bulla, refertur ad absolutionem peccatorum, non censurarum. par. 1. tractat. 11. resolut. 25. & par. 5. tract. 9. resolut. 13. in fine.

Censura à jure absolvi-
tur per Bullam pro utroque foro.

49. Si censura est à jure, absolutio per Bullam valet etiam pro foro exteriori. Si verò ab homine, non ita. Ita Acofta *quæst. 50.* contra Medinam lib. 1. cap. 12. qui putat, etiam censuras ab homine absolvi per Bullam quoad forum externum. Ratio est, quia Bulla asserit absolutionem prædictam non cadere super censuras latis ab homine in foro exteriori: ex quo colligitur, cadere in hoc foro super latis à jure. Et ideo Presbyter Clericum percutiens, per Bullam absolutus, potest publicè celebrare, nec potest à Fiscali accusari, ut excommunicationis penas solvat, dummodo schedulam absolutionis ostendat; quia talis excommunicatio est à jure.

Censura ab homine non valet.

50. Absolutus verò à censuris latis ab homine, debet se gerere in publico tamquam excommunicatus ad evitandum scandalum. Potest tamen in secreto Missam audire, Sacramenta recipere, & cum aliis colloqui, ostendens, se esse absolutum per Bullam. Ita Avila *ubi supra dub. 12 & DD. communiter.* Sed Suarez *disp. 7. sect. 5. numer. 20.* & de la Cruz *part. 2. dub. 5. conclus. 3.* existimat, quamvis censuram absolvi posse per Cruciatam pro foro exteriori, quia Bulla generaliter loquitur Henriquez verò *lib. 8. cap. 60. n. 4.*

Sed Suarez idem de hac dicendum videtur.

in gloss. littera L. posse Judicem talem absolutionem pro foro exteriori acceptare. *part. 1. tractat. 11. resolut. 26. & part. 5. tract. 9. resolut. 13.*

51. Ad hoc, ut quis per Bullam absolvatur ab aliqua censura, quæ exigit satisfactionem partis, hæc præmitti debet. Unde, qui virtute Bullæ confessus, talem censuram confiteri oblitus esset, non remaneret absolutus per illam generalem absolutionem, quæ datur ad cautelam. Quia non est præsumendum, Confessarium velle absolvere hanc excommunicationem contra tenorem Bullæ. Secus, si excommunicatio non requirat satisfactionem, ut supra diximus de peccatis reservatis, *num. 36. part. 1. tract. 11. resolut. 19. §. Notandum.*

Ad absolutio-
nem cen-
suræ per Bul-
lam præmis-
si debet sa-
tisfactio par-
tis si censura
illam exigit.

52. Quod si Confessarius omitta satisfactionem partis, quempiam excommunicatum absolvet, hic remaneret à tali censura absolutus, cum onere tamen satisfactionis. Ratio autem est; quia Pontifex in illis verbis, *prius satisfacta parte* non intendit limitare potestatem Confessarii; sed illum admonere de sua obligatione juxta jus commune. Ita Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 3. disp. 33. numer. 3.* contra Henriquez *lib. 7. cap. 13. numer. 2.* & alios. Confessarius autem peccaret mortaliter & teneretur ipse restituere. Excommunicatus verò sic absolutus posset cum alio Confessario absolvi à peccatis, & circa satisfactionem partis observare regulas generales circa debitores, *part. 1. tr. 11. resolut. 22. & part. 5. tr. 9. resolut. 12.*

Sine qua si
Confessarius
absolvet, ab-
solutio est
set valida.

53. Nomine satisfactionis in illa clausula *satisfacta parte* intelligitur restitutio, honoris, famæ, vel aliorum bonorum. Ita Suarez *in 3. part. tom. 5. disp. 7. sect. 5. numer. 47.* Nomine verò partis intelligitur persona, cui injuria facta est in delicto, ex quo prodiit excommunicatio. Non autem Judex, cui ipso jure applicanda esset pœna pecuniaria. Ita Henriquez *lib. 13. cap. 28. num. 1. part. 1. tract. 1. resolut. 22. §. Notandum, & part. 5. tract. 9. resolut. 1. in fine.*

Nomine sa-
tisfactionis
intelligitur
restitutio
famæ, bono-
rum tempo-
ralium, &c.

54. Sed quid, si persona offensa sit publica, ut Religiosus? Tunc satisfaciendum

Nomine
partis per-
sonæ

nam offensa, non autem iudicem, cui applicanda foret pena pecuniaria.

Si vero persona offensa sit publica, ut Religiosus, satisfaciendum communitati seu Conventui.

Sed probabile est, sufficere satisfactionem factam ipsi Religioso. Si excommunicatus non potest satisfacere potest nihilominus per Bullam absolvi.

Satisfaciendo, si potest, in partem.

Et, si non potest, dando pignus. Fidei iussio nem.

Vel saltem iuramentis satisfaciendi, cum potest.

ciendum Reipublicæ, seu Conventui, docet Riccius *decis. Cur. Archiep. Neapol. part. 1. decis. 86. num. 4.* & *part. 5. decis. 34. num. 3.* Quia iniuria facta Monacho, censetur facta Monasterio; & Abbati ex *h. in personam, ff. de pact.* Idem asserit de Clerico. Bonacina *de cons. disput. 2. quest. 4. punct. 5. num. 5.* & dat modum satisfaciendi. Sed contraria opinio Avilæ *cap. 7. disput. 3. dub. 11. concl. 2.* est etiam probabilis; quia damnum infamiae Monachi tangit principaliter Monachum, & minus principaliter bonum publicum, unde sufficit satisfactio, vel remissio ejus, qui fuit principaliter offensus, ex *cap. quamvis pactum part. 1. tr. 11. resolut. 23.*

55. Quando excommunicatus non potest parti satisfacere, ait Sotus *in 4. dist. 22. quest. 2. post 2. concl. absolvi non posse per Bullam, & si absolvatur, absolutio nem fore nullam.* Sed probabilior est sententia affirmativa Coninch *de Sacrament. disput. 14. dub. 17. num. 206.* Quia non est verisimile, Papam voluisse requirere conditionem impossibilem. Imò Sanchez *summ. tom. 1. lib. 2. cap. 20. num. 19.* docuit, quod si in quopiam privilegio caveretur, ne quis extra mortis articulum absolvi possit non satisfacta parte, posita nihilominus impotentia, etiam extra mortis articulum, absolutionem impendi posse. Ideò, qui non potest satisfacere in totum, restituat partem, & si non potest sine gravi jactura, det cautionem pignoratitiam. Sufficeret tamen fideiussoria, etiam si dari posset pignoratia. Et, si nullam ex his dare possit, de juratoriam satisfaciendi, quando poterit. Ita Henriquez *lib. 15. cap. 28. num. 1.* contra Cajetanum *ver. Absolutio, num. 4.* Imò aliqui probabiliter putant, sufficere juratoriam, etiam si dare posset fideiussoriam, vel pignoratitiam. Et hoc procedit etiam in causis decimarum, non obstante Trident. *sess. 25. cap. 12.* dicente, non esse absolvendum, nisi plena decimarum restitutione secuta, *part. 1. tractat. 11. resolut. 24.* & *part. 5. tractat. 9. resolut. 1.* & *passim 11. 25. & 39.* Nota etiam cum Turxiano *de censur. lib. 2. disputat. 24.* quod,

si pœnitens habet probabilem opinionem quòd non teneatur solvere, ad nihil tenetur, & si habet purum dubium, potest restitutionem suspendere, donec liberetur à dubio. Quia in dubiis in materia justitiæ melior est conditio possidentis. Et in his casibus absolvi potest sine satisfactione, & *c. paid. 5. tract. 9. resolut. 11. §. Notandum.*

56. Adde quod Valerus *diff. utriusque fori, ver. Absolutio, diff. 5. num. 3.* & alii putant, has cautiones dandas esse pro foro exteriori tantum: nam pro foro conscientie deficiente possibilitate satisfaciendi propositum firmum tantum valere, quantum cautio juratoria, pignoratitia, & c. in foro judiciali. Quæ opinio est probabilis, *part. 2. tr. 16. resolut. 42.*

57. Per Bullam Cruciatæ potest tolli irregularitas in foro conscientie per reiterationem Baptismi, quando delictum est occultum, Cornejo. potest tolli contracta ex violatione censurarum, & Prælati Regularis vi suorum Privilegiorum potest dispensare. Sayr. etiam per illegitimam ordinum susceptionem. Lezan *part. 10. tr. 11. resolut. 22.*

58. Potest per Bullam commutari cum necessitate votum ingrediendi Religionem strictiorem ad largiorem, & existente justa causa T exed, & alii, *part. 10. tract. 14. resolut. 27.*

59. Possunt etiam per Bullam Cruciatæ omnia vota oblita in generali commutatione post transactum tempus Bullæ, vel Jubilæi. Quintanad. *part. 10. tr. 14. resolut. 28.*

Imò aliqui dicunt pro foro conscientie sufficere propositum firmum.

Quando delictum est occultum potest tolli irregularitas & per violationem censurarum.

Potest commutari votum religio nis strictioris.

Etiam vota oblita post generalem commutationem.

BYLLA CRUCIATÆ, QUOAD VOTA.

60. ¶ Per Bullam conceditur privilegium commutandi omnia Vota præter Vota castitatis, Religionis, & peregrinationis ultramarinæ. Per peregrinationem ultramarinam intellige eam, quæ fit ad Hierusalem, quæ posita est ultra nostrum mare. Unde vota peregrinationis Romam, & Compostellam, quæ alioqui sunt reservata ¶ commu-

Per Bullam commutari possunt omnia vota non reservata. Ac etiam peregrinatio nis Romam, & Compostellam.

rari possunt per Bullam. Ita Fernandez *part. 3. cap. 9. sect. 2. §. 17. num. 7 part. 1. tr. 11. resol. 68*

Et omnia, qua dispensat Episcopus, p[ro]ut ut Episcopus.

61. Commutari ergo possunt per Bullam omnia vota, quæ commutare, & dispensare potest Episcopus. Id quod etiam de iuramento. Quæ inquam dispensare potest Episcopus, ut Episcopus & potestate ordinaria, non quæ dispensare potest ex consuetudine, vel & ut delegatus Sedis Apostolicæ. Ita Leonæ *de Iubil. part. 2. quest. 13. sect. 2. numer. 97. part. 1. tractat. 12. resol. 56.* Unde quia Episcopus cum eo, qui post votum castitatis contraxit, dispensat ad perendum debitum ex consuetudine, non & potestate ordinaria, ait Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 4. cap. 34. numer. 20.* non posse cum hoc dispensari per Bullam. Quamvis Vivaldus *part. 3. cap. 14. numer. 41.* Sicut, posse *part. 1. tractat. 11. resol. 66.* Quæ autem sint vota, quæ dispensari possunt ab Episcopo iure ordinato, & consequenter commutari per Bullam, vide *V. Episcopi jurisdictionis vota, & iuramenta.*

Non tamen dispensari.

62. Adverte autem, quod per Bullam non possunt vota dispensari, sed tantum commutari; nam hoc solum in illa conceditur, & potestas dispensandi est maior potestate commutandi, undè in illa non comprehenditur. Ita Fernandez *part. 3. cap. 9. sect. 2. §. 17. num. 6 part. 1. tract. 11. resol. 42.*

Item commutari potest votum p[er]onale quoad p[er]nam peccati.

63. In specie verò præter vota, quæ dispensari posse dicemus ac Episcopo, commutari potest per Bullam votum p[er]onale quoad p[er]nam pecuniariam ex eius fractione incursum; quia talis p[er]na debetur tantum ex vi voti, quod per Bullam est commutabile. Ita Villalobos *part. tractus. 27. claus. 9. §. 3. num. 32.* Quamvis dissentiat Azorius *part. 1. lib. 11. cap. 18. q. 11.* Et hæc doctrina habet locum, etiam si Pontifex commutando votum, iusserit solvi partem p[er]næ. Nam hæc pars commutari potest per Bullam, *part. 1. tr. 11. resol. 46.*

Et emissam in favorem tertii.

64. Potest etiam commutari votum emissum in favorem tertii, ut votum de-

danda elemosyna alicui Ecclesiæ. Nisi tale votum acceptatum sit à Præposito illius Ecclesiæ. Nam, præcisè acceptatione, Ecclesia nullum jus acquirit ex illo voto. Aliqui præterea limitant, nisi votum dirigatur in San-ctum. Sed hanc limitationem impugnat, & rectè Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 4. cap. 41. numer. 9 part. 1. tract. 11. resol. 47 & part. 5. tract. 12. resol. 56 §. Notandum.*

65. Porrò vota per Bullam commutari debent in temporale belli subsidium per elemosynam. Non tamen in totum, ut vult Ledesma *tom. 2. tract. 10. cap. 8.* Sed satis est, si partim commutentur in elemosynam, partim in opera aliarum virtutum. Ita Sanchez *ubi sup. cap. 54. numer. 58.* Qui putat, etiam vota pauperum commutari debere in exiguam elemosynam suæ paupertati conformem. Sed probabilem docuit Suarez *de Religion. tom. 2. lib. 6. cap. 19. numer. 18.* vota pauperum commutari posse totaliter in pia opera aliarum virtutum. Nam, quamvis intentio Bullæ sit de subsidio temporali, potest tamen in favorem pauperum parti Epicheiam, *part. 1. tractat. 11. resol. 21.* Probabilius item puto, quod docuit Lessius *lib. 4. cap. 40. dub. 16. numer. 19.*

Et commutatio fieri debet in elemosynâ. Non tamen in totum.

vota per Bullam commutari posse in minus bonum. Nam in bonum, æquale commutari possunt auctoritate simplicis Confessarii, vel etiam propria ipsius p[er]nitentis, ut dicemus *V. Voti, numer. 37.* & sic Bulla nihil operaretur. Item dic de Iubilæo, *part. 1. tractat. 12. resol. 40 & part. 2. tractat. 16. resol. 8. in fine.* Nec requiritur justa causa; quia Pontifex hoc indultum concedit in subsidium belli, tamquam propter causam finalem unicam. Ita Suarez *tom. 2. lib. 6. cap. 19. numer. 10 part. 1. tractat. 11. resol. 39 & part. 2. tractat. 16. resol. 8. §. Nota.* Confessarius verò, qui sine iusta causa nollit commutare vota per Bullam, peccaret; quia est iudex delegatus per Bullam ad concedendū p[er]nitenti favorem virtute illius, ad quem p[er]nitens habet jus per Bullæ susceptionem.

Et fieri potest in minus bonum.

Absque iusta causa.

Et Sacerdos nolens commutare, peccaret.

prionem. Ita Sanch. ubi supra n. 12. p. 8. d. 1. tract. 31. resol. 44.

Possunt etiam commutari vota emissam post Bullam susceptam.

66. Vota praedicta commutari possunt per Bullam, etiam si post ejus suspensionem emissam sint; quia gratia sunt amplianda, & ubi lex non distinguit, neque nos debemus distinguere. Ita Villalobos tom. 1. tractat. 27. clausul. 9. §. 3. num. 40

Et transferri commutanda post Bullam.

67. Confessarius commutans vota per Bullam, potest suspendere assignationem novae materiae, assignaturus post annum illius Bullae, ut dicitur de Jubilaeo V. Jubilaeum, num. 41. Interim vero votum ad nihil tenetur: quia obligatio prioris voti suspensa est per illam commutationem. Ita Lessius lib. 2. cap. 40. dub. 16. num. 109. part. 1. tractat. 11. resol. 52. Potest etiam Confessarius concedere aliquod tempus ad revocandum votum commutandum in mentem. ibid. resol. 94. in fine.

Et commutari extra Confessionem.

68. Ad commutationem votorum per Bullam non requiritur, quod fiat in Confessione. Et qui semel aut pluries votum sibi commutavit, redire potest ad prius votum, & eligere quod maluerit. Vide V. Voti, num. 40. & num. 43.

BULLA CRUCIATAE, QUOAD Carnes, & Lacticinia.

Possunt ederi per Bullam in Quadragesima, de licentia utriusque medici, carnes. Etiam si causa non sufficiat secundum Sancium.

69. Conceditur etiam per Bullam facultas comedendi lacticinia in Quadragesima, & de licentia utriusque Medici, carnes.

70. Quoad privilegium edendi carnes, aliqui ex doctrina Lessii lib. 4. cap. 2. dub. 6. numer. 48. putant, illud valere, quando causa est dubia. Sed Sancius in select. disputat. 51. numer. 9. docet, valere etiam, si causa non sit sufficiens ad edendas carnes, sed tantum ad petendam dispensationem, ut si timeretur aliquale detrimentum ex abstinentia carniarum promanaturum, quod tamen, si existeret, non tolleretur obligatio de non edendis carnibus, cum leges positivae obligent cum aliquo labore.

Ratio vero est; quia, quando causa est dubia, potest carnes quis comedere sine Bulla. Vide infra V. Jejunium, numer. 46. part. 3. tract. 5. resol. 70

71. Dispensatus ad carnes per Bullam, intelligitur dispensatus etiam ad jejunium, quia abstinentia carniarum est de essentia jejunii. Quamvis probabilis sit sententia negativa, Vide etiam V. Jejunium, num. 18.

Dispensatus ad Carnes, quatenus ei bi Quadragesimales sint illi nocivi, non tenetur sumere secundam comestionem, cum dispensatio solum respiciat, ut adaequatum obiectum bonum nutrimentum ex qualitate ciborum, & non corroborationem virium, part. 9. tractat. 6. resol. 11. Unde si dispensatus ad edendas carnes non potest comedere pisces, nisi in levissima quantitate, ut in consideratione non veniat. Ibidem §. sed mihi; & si quis in die jejunii frangit illud comedendo plures carnes unum tantum peccatum facit. Ibidem §. Nota hic obiter, &c. Sed si inadvertenter ex oblivione carnem comedit in magna quantitate non frangit jejunium, & tenetur servare formam jejunii reliquo tempore, eodem modo, ac si carnem non comedit, sicque etiam si quis in die comedit carnem ignorans ea die jejunari, tenetur reliquo tempore servare jejunium; ac si nihil comedit, part. 9. tractat. 6. resol. 38.

Dispensatus ad carnes tenetur retere. Noquet propter in firmitatem.

Non possunt comedere pisces nisi in levissima quantitate.

Comedens carnes plures in die jejunii unum tantum peccatum committit.

72. Quoad ova, & lacticinia. Adverte, in Quadragesima cum Bulla edi possunt ova inventa intra gallinas, quia sunt ejusdem speciei cum aliis, part. 3. tract. 6. resol. 80 §. Notandum est.

Sancius concedit Bulla ova, & lacticinia in Quadragesima.

73. Conceditur autem haec facultas Laicis, & Clericis, ac Religiosis sexagenariis commorantibus in Regnis Hispaniarum Clericis autem, & Regularibus juvenibus, & laicis, ac etiam Religiosis senibus extra Regna commorantibus, non suffragatur.

Dum videretur in Regni Hispan.

74. Sed quid, si laicus, extra Hispaniarum Regna proficiscatur, brevi reversurus? (breve tempus quoad hoc aliqui judicant remittendum arbitrio boni viri.

Imò probabiliter etiam si, incola Hispaniarum.

Et alibi
maneat
brevis in pa-
triam re-
versuri.

viri: Nam in jure aliquando est trium dierum *l. fin. §. illico, Cod. de judic. vel decem, leg. quod dicitur, ff. de solut. interdum unius mensis. Alexand. in leg. divor- tium, n. 10. ff. de solut. matrimon. & duorum mensium, l. aufertur, §. 1. ff. de ju- re fisci. At Piccinus lect. manuscript. in Cruciat. à num. 63. putat esse semestre: quam opinionem aliqui nimis latam ap- pellant.) Respondeo, P. Piccinum in suis manuscriptis in Collegio Panormitano dictatis, docuisse, quod talis possit ova, & lacticia edere virtute Bullæ. Et Qui- dem probabiliter, ac (si absit scandalum) tutè? Hanc enim sententiam docerent Sanchez, & Palatius, si de hac re interro- garentur: Nam ille *de matrimon. tom. 1. lib. 3. disputat. 18. num. 7.* docet, Medio- laneensem transeuntem per oppidum, ubi viget jus commune, brevi reversurum in patriam, posse velci carnibus quatuor primis diebus Quadragesimæ, quod est privilegium locale Mediolani. Hic cu- rem in 4. distinctione 15. disputatione & post & conclusionem docet, Castellani per Lusitaniam transeuntem cibari posse animalium intestinis & more patriæ, quamvis id Lusitanis non permittatur. Et ratio horum omnium est, quia brevi reversurus non dicitur abesse, sed ad- esse *l. post l. d. n. §. captivus, & alibi, & ex Tridentino sess. 23. cap. 4.* Sicut è con- tra, qui brevi residet in loco, non dicitur moraliter in eo esse, *l. questum, §. fin. ff. de legat. 3. part. 5. tract. 14. resolut. 20* † Quamvis *part. 4. tractat. 4. resolut. 190* de probabilitate hujus opinionis dubi- taverit. †*

Si lacticia
prohibita
sunt in jeju-
niis jubilæi,
Vigiliarum,
&c. comedi
possunt cum
Bulla.

75 Probabilis est, lacticia in jeju- niis jubilæi, voti, &c. extra Quadragesi- mam edi posse sine Bulla, ut invenies in- fra V. *Jejunium à num. 54.* Sed posita contraria sententia Navarri *lib. 3. conf. 4. vel 5.* certum est, talia jejunia impleri posse edendo lacticia per Bullam: quia sic impleri possunt jejunia Quadragesi- mæ. Ita Sanchez *summ. tom. 1. lib. 4. cap. 11. num. 49 part. 1. tractat. 11. resolut. 3.* Pro- babile item est, Regulares, & seculares Presbyteros non posse cum Bulla comede- re lacticia in Dominicis Quadra-

Et à Regu-
laribus ac

gesimæ, ut tenet Vega *tom. 1. cap. 14. cas. 29.* & declaravit Summus Pontifex apud Rodriguez. Ordines militares, etiam si sint sacerdotes, possunt per totam qua- dragesimam. Mendo in *Bull. Cruc. disp. 18. c. 3. num. 20 p. 11. r. 2. ref. 53.* Item Cardi- nales si sint in Hispania; quia hi in odio- sis non comprehenduntur, nisi expri- mantur, probabiter possunt ova & lacti- cinia edere; manet tamen contraria sen- tentia communis, *p. 11. r. 2. ref. 38.* Sed etiam probabile est, posse, ut tenet Lla- mas *part. 3. cap. 5. § 26.* Quia in jure com- muni dies Domini non appellantur dies quadragesimales, *part. 1. tract. 11. resolut. 5* & magis absolute, *part. 5. tract. 14. resolut. 13* §. Et tandem.

BULLA CRUCIATÆ, QUOAD
Reliqua Privilegia.

76 Concedit item Bulla Cruciatæ, ut illam suscipiens eligere possit Sacerdos, non solum, cum quo confiteatur, sed etiam à quo Sacram- munionem extra Pascha, & Extre- mam Unctionem recipiat, Nam id ex- pressè habetur in ea. Ita contra Suarez in *3. part. tom. 3. disputat. 72. sect. 4* & Nu- gnum in *3. part. tom. 1. quest. 2. articul. 3.* Vasquez in *3. part. tom. 3. disputat. 219. cap. 5. num. 47.* qui verba Bullæ circa hoc privilegium adducit, *part. 1. tractat. 11. resolut. 20*

77. Imò in die Paschatis potest, qui habet Bullam communicare in privato Oratorio. Nam Summus Pontifex in il- la clausula, *excepto die Paschatis* excipit Communionem Paschalem formaliter, id est illam, quæ fit ad implendum præ- ceptum: unde, qui præceptum implevit, aut implere vult post Pascha, potest in die Paschæ in privato Oratorio com- municare. Ita Suarez in *3. p. quest. 28. ar- ticul. 3. disput. 72* contra Trullench in *expl. Bull. lib. 1. §. 3. dub. 7. num. 9 part. 4. tr. 4. resolut. 81.*

78 † Conceditur etiam, ut tempore interdicti habens Bullam unà cum fa- milia audire possit Sacrum in Ecclesia;

Presbyteri
saecularibus
in Domini-
cis Quadra-
gesima.

Per Bullam
eligi potest
Sacerdos,
qui commu-
nicant in Pa-
schate, &
Extremam
Unctionem
ministret.

Et quidem
Communionem
etiam
in privato
Oratorio.

Habens Bul-
lam potest
unà cum fa-
milia
audire

milia audire Sacrum, vel celebrare interdictum in Ecclesia vel Oratorio privato. Sed non propterea tenetur in festo Sacrum audire.

aut Oratorio privato, & si est Sacerdos, celebrare. Nisi interdictum per ipsum inceperit, aut perseveret. Porro, quia hoc est privilegium, non tenetur habens Bullam tempore Interdicti audire Sacrum: quia nemo tenetur uti privilegio sibi concessio, aliud non esset privilegium, sed onus. Ita Avila de censur. part. 5 disputat. 4 sect. 2. dub. 6. contra Bonacinam de censur. disp. 5 punct. 4 num. 2 part. 1 tract. 11 resolut. 2 & part. 4 tractat. 4 resolut. 80. Sed, stando in prima opinione, quod tenetur, audiens Sacrum tempore Interdicti tenetur aliquas preces Deo fundere pro unione Principum Christianorum contra infideles, & impetratione victoriae contra eosdem. Et hoc subveniali. Ita Villalobos tomo 1 tractat. 27 claus. 4 numer. 13 part. 1 tractat. 11 resolut. 2. §. Hoc unum.

Et privilegium Oratorii valet multo magis extra interdictum

79. Licentia praedicta audiendi, aut celebrandi Missam in Oratoriis privatis per Bullam, concessa est pro toto tempore. Apposita autem est clausula tempore Interdicti, quia pro hoc tempore erat major difficultas. Igitur per Bullam in Oratoriis celebrari potest etiam in diebus Paschae Resurrectionis, Pentecostes, & in aliis solemnitatibus, quae in concessione Oratorii excipiuntur. Quia Bulla Cruciatæ ampliat talem concessionem, cum nullam exceptionem contineat. Ita Rodriquez in Addit. ad Bull. §. 5 num. 1. part. 4 tract. 4 resolut. 76

Nomine vero familiae, veniant consanguinei utriusque linea, familiae rei, & domestici. Quos aliqui docent posse Sacro inter esse absente domino. Oratorium vero approbandum ab Episcopo, sed sufficit

80. Nomine familiae cum qua habens Bullam audire potest Sacrum tempore interdicti intelliguntur consanguinei usque ad quartum gradum in linea tam recta, quam transversali, uxor, famuli, & famulae. ac domestici omnes, quos omnes absente domino sacrum audire posse, probabiliter multi docent contra Rodriquez in Bull. §. 5. num. 5. Oratorium autem debet esse ab Episcopo approbatum, quicumque ille sit: & si sit idoneum, ac decens, & Episcopus approbare nollet, posset nihilominus in eo celebrari; quia talem licentiam justè petitam, & injustè negatam

Summa Diana.

consetur concedere Paps, & Episcopus ad idoneum Oratorium approbatum compelli posset. Ita Cruz in Bull. disput. 1. cap. 5 dub. 1. numer. 4 part. 5 tractat. 10 resolut. 76

licentia jure petita, & non obtenta.

BULLA CRUCIATÆ,
Quoad Susceptionem.

81. Quando quis suscipit Bullam, non oportet esse in gratia, et tanquoad consequendas indulgentias: quia illud verbum *conscriptis*, quod in Bulla Latina ponitur, refertur ad instantes consequendæ Indulgentiæ, non ad tempus susceptionis. Ita Villalobos tom. 1. tractat. 27 in titul. num. 5 contra Cajetanum de Indulgent. tract. 1. quest. 2 part. 1. tract. 11 resolut. 6.

Qui suscipit Bullam non tenetur esse in gratia, dum suscipit.

82. Si aliquis accipiat Bullam pro amico, & faciat inferibi illius nomen, potest amicus non acceptare pro se, & nomen suum tollere, ac alteri applicare. Ita Villalobos tomo 1. tractat. 27 claus. 4 numer. 23 part. 1. tractat. 11. resolut. 95 & in Addit. part. 3 resolut. 24. Non tamen potest illam alteri applicare, qui semel applicavit uni. Ita Vegha tomo 2. cap. 7 cas. 26. Non oportet autem, quod susipientis Bullam sit nomen inscriptum in illa. Ita Henriquez lib. 7. cap. 20. numer. 5. part. 1 tractat. 11 resolut. 95 à §. Notandum. vide p. 11. tract. 2. resolut. 47.

Bullam sua nomine acceptam, ab amico potest, qui alteri applicari. Sed qui applicavit uni, non potest alteri.

83. Accipiens Bullam tenetur adhibere diligentiam mediocrem, ut integra per totum annum servetur. Si vero sine culpa perdat, aut comburatur, hoc non obstante, potest quis illa frui. Quia non debet esse major obligatio in hac parte; quam in aliis rebus. Ita Acosta in Bull. question. 12. & alii. Sed ex verbis Bullæ contrarium dicendum apparet. *Ibidem* in fine. Qui autem culpabiliter amittit, vel abiicit bullam, privatus est illius usu licet Eleemosynam pro ea dederit Bardi in Bull. Cruciatæ part. 2 tractat. 8. cap. 2 sect. 3 cujus sententia non est deferenda, p. 11. tr. 2. resolut. 46.

Bulla absque negligentia amissa, &c. adhuc valet.

Probabile
est, ut possit
Bulla, prae-
denter iudi-
cans sibi ab
amico susce-
ptam.

84. Qui scit, patrem vel amicum sin-
gulis annis sibi Bullam sumere, ait Ro-
driguez in Bull. §. 12. non posse ea uti,
antequam pater, vel amicus eum de
Bullæ susceptione certum faciat; quia
in re tam ardua non sufficit præsum-
ptio. Sed contraria opinio Henriquez
apud Villalobos, ubi infra est probabilis,
& tuta in praxi. Quia sufficit hæc certi-
tudo moralis. Imò Villalobos *romo 1.*
tract. 27. claus. 12. num. 25. idem dicen-
dum asserit, si cui amicus fidelis, dum à
loco Bullæ recedit, promittat, se illac-
cepturum statim, ac publicatur, *part. 1.*
tract. 11. resol. 90.

Bullam ac-
cipere potest
meretrix ex
quæstus tur-
pi.
Non autem
fur furto.

85. Videtur Rodriguez in Bull. §.
1. in *Addit. dub. 7.* docere, quod valeat
Bulla suscepta ex pecuniis ablatiis, fur-
tivis, &c. Sed dicendum, quod valeat,
si illam sumat meretrix de quæstu tur-
pi, quia hæc turpiter peccat, at receden-
dem non turpiter recipit. Minimè verò
de pecuniis ablatiis, &c. Quia Ponti-
fex vult, hanc eleemosynam solvendam
esse ex propriis facultatibus. Ita Acofta
in Bull. *Can. questione 12. part. 1. tract. 11.*
resol. 101.

Principes &
similes in ta-
xa commissi
sarii nomi-
nati debent
solvere pro
quolibet Bul-
la decem ta-
renos. Sicut
viri uxores
maritu vs-
ventibus.
Non autem
defuncti, si-
cut nec eorū
filii dum in
usufructu non
gaudent.

86. Eleemosyna pro Bulla danda est,
quæ unicuique præscribitur. Præscri-
bitur autem Principibus, & Dominis
vassalorum, Consiliariis Regiis, & ma-
joribus Commendatariis ut solvant
octo drachmas, seu decem tarenos.
Quam etiam summamolvere debent
eorum uxores, etiam si non habeant
bonorum administrationem. Vifren-
tibus tamen maritis, nam illis defun-
ctis, si non manent dominæ, nec usu-
fructuaris talium bonorum, licet vo-
centur Comitissæ, & Marchionissæ,
non tenentur ad hanc taxam. Sicut
nec filii familias, qui, licet sint proprie-
tarii, non sunt tamen usufructuarii di-
ctorum bonorum. Item nec titulares
suorum cognominum sine vassallis.
Ita Trullench in Bull. *lib. 1. §. 3. dub. 1.*
à numer. 12. Princeps verò, &c. tenen-
tur hanc summam majoremolvere,
non solum in prima, sed etiam in secun-
da Bulla, si illam accipiant. Ita etiam
Trullench *ibidem.* contra Henriquez

lib. 7. cap. 20. numero 3. part. 5. tractat. 13.
resolutione 53.

87. Hispani, Siculi, &c. existentes ex-
tra regna Hispaniarum, & Siciliae pos-
sunt sumere per alios in Hispania Bul-
lam Cruciatæ, ejuisque privilegiis uti,
secluso privilegio edendi lacticinia. Sed
immeritò, quia est contra Privilegii
verba. Sic aliqui apud Quintanad. qui
& docet posse Regulares vi Cruciatæ
absolvi à peccatis mortalibus non re-
servatis. Cujus oppositum tenet Lugo,
uterque probabiliter, *part. 9. tractat. 6.*
resolut. 10.

88. Utrum quis accipiendæ hujus Bul-
læ causa adiens Hispaniam, statimque i-
terum excedens, ea uti possit? affirmat
Mendo, quia verè declinat in ditionem
Hispaniæ, ut dicitur in Bulla: Gallego
probabiliter negat; quia videtur fieri in
fraudem. *p. 11. tr. 2. ref. 37.* & huic senten-
tiæ magis accedendum.

BULLA CRUCIATÆ,
Quoad Durationem.

89. Satis probabiliter docet Henri-
quez *lib. 7. cap. 20. num. 2.* contra
Rodriquez in Bull. §. 1. numer. 2. annum
Cruciatæ computandum esse more Ec-
clesiastico ab una publicatione in aliam,
ita ut si transacto anno à prima publica-
tione adhuc secunda non publicetur,
prima interim valeat, *part. 2. tr. 11. resol.*
61. Addit Henriquez lib. 2. cap. 19. num. 2.
in Gloss. litt. O. quod in magna civitate
non tenetur quis suscipere novam Bul-
lam primo die publicationis, sed potest
ejus privilegiis uti virtute præcedentis,
& novam intra tres dies, aut hebdoma-
dam recipere. Vide Sanctium in *select. dist.*
55. num. 5. part. 1. tr. 11. resol. 92.

90. Si ante annum elapsum nova Bul-
la publicetur, ait Gomez *explicit. Bull.*
claus. 5. numer. 1. priorem extingui. Sed
Rodriquez in Bull. §. 5. numer. 2. proba-
biliter contrarium docet; addens talem
publicationem fore contra mentem Pa-
pæ, & Regis; unde, si fieret, adverten-
dum esse è suggestis, quod Bulla præte-
rita

Possunt His-
pani extra
Hispaniam
degentes per
alios in His-
pania Bullæ
sumere.

Bulla durat
ab una pu-
blicatione in
aliam.

Et secundū
Henriquez
in magna
Civitate ali-
quid plus.

Si nova Bul-
la infra an-
num publi-
cetur proba-
bile est, prio-
rem non
extingui.

rita non antiquatur usque ad talem diem
part. 1. t. 7. 11. resol. 93]

Confessio ce-
piat tempore
Bulle absol-
vi potest post
illam.

91 Si Confessio incipiat tempore du-
rationis Bullæ, prosequi potest transacta
illa, etiam quoad absolutionem reserva-
torum, & censurarum. Ita Rodriquez §.
5. num. 2. part. 1. tract. 11. resol. 94. Idem di-
ctum est supra de commutatione voto-
rum, num. 64

**BULLA CRUCIATÆ,
Quæ Privilegia suspendat.**

Bulla Cruci-
ata suspen-
dit omnia
privilegia
Mendican-
tium quoad
eorum fratres
Ac etiam
Indulgen-
tias eorum?

92 Bulla Cruciatæ suspendit om-
nia privilegia, & Indulgentias,
præter privilegia Regularium Mendi-
cantium quoad ipsos Regulares tantum
† Nomine vero facultatum, & privile-
giorum Regularium quæ excipiuntur
per Bullam, Acoſta in expl. Bull. question.
108. ait non venire eorum Indulgentias,
& consequenter Indulgentias Regulari-
um etiam quoad ipsos per Bullam sus-
pendi Sed contrarium tenendum cum
Nugno in 3 part. tomo 2. de Bull. §. 14
& exceptionem extendi ad omnia con-
cessa in Bulla, part. 1. tract. 11. resol.
88

Vbi nomine
Mendican-
tium Henri-
quez ait,
non venire
alios Regu-
lares como-
municantes.
Villalobos
ait, venire.

93 Nomine Mendicantium, quorum
privilegia, ut dictum est, non suspen-
duntur in Bulla, docet Henriquez
lib. 7. cap. 22. numer. 4. in gloss. lit. Y
non includi alios Religiosos non Men-
dicantes, ideoque eos non posse hac
clausula gaudere, etiam per communi-
cationem privilegiorum. In qua opi-
nionem talium Religionum Prælati non
possent absolvere suos subditos à casu
reservatis Sedi Apostolicæ, & eo-
rum subditi eligere possent virtute Bul-
læ Confessarium extra Religionem
pro reservatis; quia privilegium quod
Regulares non eligant Confessarium
extra Ordinem concessum est Præla-
tis Mendicantium. Sed Villalobos,
tomo 1. tract. 27. claus. 12. numer. 11.
clausulam prædictam extendit etiam
ad Ordines non Mendicantium, qui
cum Mendicantibus in privilegiis com-
municant. Nam si in aliis communicant,

cur non etiam in hoc? part. 1. tract. 11.
resol. 89. Adverte etiam sub nomine
fratrum in illa clausula Bullæ, quoad eorum
fratres tantum, intelligi etiam Novi-
tios, & Moniales. Ita Nugno in 3 part.
tract. 2. de Bull. §. 14. ibid. in fine. & resol.
88. in fine.

Nomine ve-
ro fratrum
veniunt etiam
Novitii, &
Moniales.

94 Privilegia verò Regularium com-
mutandi vota, absolvendi à reservatis,
& c. putat Trullench in Bull. lib. 1. quest.
9. cap. 3. dub. 3. numer. 8. suspendi per
Bullam. Quia per illam suspenduntur
omnia privilegia concessa tam singula-
ribus personis, quàm monasteriis, &
locis piis, exceptis privilegiis concessis
Mendicantibus quoad eorum fra-
tres tantum, quæ clausula frustratoria
esset, si Regulares uti illis possent et-
iam quoad laicos. Sed tenendum est
contrarium cum Rodriquez apud ipsum
ibidem & Villalobos, part. 1. tract. 27.
claus. 9. numer. 6. 7. 21. Quia cum Re-
gularium privilegia sint favorabilia, &
concessa toti Religioni, non autem pec-
cularibus personis, aut monasteriis
non suspenduntur per clausulas gene-
rales. sed debent expresse suspendi. part.
1. tract. 11. resol. 100 & in Add. part.
3. resol. 23

Nomine ite[m]
[privilegii]
intelligitur
etiam p[ro]ce-
pta p[ro] dile-
cta dispensa-
tione ad de-
bitum &
commutan-
di vota.

95 Altaria privilegiata sita in Eccle-
siis Regularium probabile est suspendi
per Bullam, etiam quoad Missam cele-
brandam pro Regulari defuncto, ut do-
cet Villalobos, tomo 2. tract. 27. claus. 12.
num. 3. part. 1. tract. 11. resol. 86. Sed pro-
babile etiam est, non suspendi, neque
pro defunctis secularibus, ut docet
Trullench in Bull. lib. 1. qu. 9. cap. 3. dub.
4. n. 3. Quia Pontifex censeatur solum sus-
pendere Indulgentias concessas pro vi-
vis, ne tam pium opus disturberetur, nam
Indulgentia pro defunctis concessa pa-
rum impedit Bullæ acceptionem, cum
ipsis non proſit, nisi per Bullam. Adde,
quod in suspensione generali Indulgentiarum
non suspenduntur Indulgentiæ
pro defunctis concessæ, nisi de eis fiat
expressa mentio, quæ in Bulla non efficitur.
Et ita docet Carillo in exp. Bull. de-
funct. part. 2. cap. 9. in Addit. part. 3. reso-
lut. 21

Altaria privi-
legiata
Regularium
probabile est
non suspendi
pro defun-
ctis seculari-
bus.

Bulla non suspendit privilegia concessa in iure communi, vel approbata per antiquam consuetudinem.

95. Bulla non suspendit privilegia concessa in iure communi, neq; approbata usu tolerata consuetudinis. Quia hæc non exprimit. Et idem possunt Regulares uti privilegio celebrandi tempore interdicti in aliquibus festivitibus, & ad officia divina ac recipienda Sacramenta omnes admittere. Ita Villalobos tom. 1. tractat. 27. claus. 12. num. 7. part. 1. tract. 11. resol. 87.

Et indulgentiæ, quas Commissarius Cruciatæ suspendit, publicari possunt de ejus licentia, acquirendæ tamen ab habentibus Cruciatam. Sed in hac licentia nec ipse, nec ejus Notarius, possunt aliquid accipere vel jure laboris. Vide V. Commissarius Cruciatæ, numer. 5.†

96. † Indulgentiæ, quas Commissarius Cruciatæ suspendit, publicari possunt de ejus licentia, acquirendæ tamen ab habentibus Cruciatam. Sed in hac licentia nec ipse, nec ejus Notarius, possunt aliquid accipere vel jure laboris. Vide V. Commissarius Cruciatæ, numer. 5.†

BULLA CRUCIATÆ

Quoad alia.

Bulla Cruciatæ non suspenditur per Bullam Cæna. Nec per Iubilæi anni sancti.

97. Bulla Cruciatæ, quoad facultatem absolvendi à reservatis in ipsa non suspenditur per Bullam Cæna. Vide V. Bullæ Cæna num. 37. Item non suspenditur per Jubilæum anni sancti. Ita Rodriquez in Bull. §. 12. dub. 6. n. mee. 8. asserens pro hac sententia declarationem Clement. VIII. in Jubilæo anni 1600. sicut etiam declaravit S. D. N. Urbanus VIII. pro Jubilæo anni 1625. ut testatus est vir fide dignus. Ratio autem est; quia Bulla est concessa per modum contractus, per Jubilæum vero non revocantur privilegia concessa in formam contractus. Sed Navarr. not. 33. num. 3. & alii contrarium docent. part. 1. tract. 11. resol. 97.

Bulla privilegii uti quis potest extra Regna Hispaniarum.

98 Privilegiis Bullæ potest quis uti extra Regna Hispaniæ, ubi Bulla non publicatur: & sic sumens Bullam in Sicilia, si postea Romam petat, potest sibi Confessarium eligere, & cum illo à reservatis absolvi. Excipe tamen privilegium edendi carnes, & lactinia, nam hoc conceditur tantum commorantibus in Regnis Hispaniarum. Ita Villalobos tom. 1. tract. 27. in tit. num. 3. part. 1. tract. 11. resol. 1.

Excipe esum verum, ut sup. n. 70.

99. Bullæ privilegia sunt favorabilia, ac proinde amplianda. Quia sunt beneficium Principis, sine alicujus præjudicio. Sunt opus liberalitatis, clementiæ, &c. Et tandem ordinantur ad publicam Ecclesiæ necessitatem sublevandam. Ita Suarez de relig. tom. 2. lib. 6. cap. 16. num. 3. contra Sanchez de matrimon. tom. 3. lib. 8. disp. 2. num. 7. part. 1. tract. 11. resol. 98.

Bulla privilegia favorabilia, & idem amplianda.

CALIX.

1. † Calix debet esse consecratus: † Et quidem consecratus remanet, si in illo non consecrato aliquis ignoranter celebret. Nec iterum consecrari debet, nisi usu aurum amittens, iterum deauratur. Vide ver. Vasa sacra. Celebrari in calice non consecrato, vel ligneo peccare, sed non incurrere pœnâ depositionis, docet Tamb. opus. de sacrif. miss. l. 1. c. 1. §. 3. Sed non audeo discedere à cõmuni DD. sententiâ quæ habet, quod incurrat pœnam. Dicast. de Sacr. 20. l. 1. tr. 5. disp. 4. dub. 9. p. II. tr. 8. res. 31. pœna autem est, depositio ab officio & beneficio, c. ult. de col. miss.

Calix debet esse consecratus, sed quo modo?

CAMBIVM.

1. † Cambium est permutatio negotiatoria numismatis pro numismate. Ejus quatuor sunt species. Cambium per minutum, cambium fictum, cambium per litteras, & cambium reale. Circa cambium per litteras. † 2. Frequens est hodie cambium, vulgo dictum collaricorsa, in quo procurator campforis respondet pro campfario cum pecuniis ipsius campforis. Illius praxim invenies apud Salonium de justitia. tom. 2. quæst. 4. artic. 2. contr. 12. Porro hoc cambium Sotus justit. libr. 6. Pars negati. quæst. 10. artic. 1. & quæstion. 13. art. 1. v. probati. & alii vocant usurarium. Quia in vetero cambio, sicut interveniunt diversi domini, ita intervenire debet versa pecunia: nam pecuniæ unius personæ

Cambium quid; & quotuplex?

Cambium [con la ricorsa] an licitum?

Pars negati. quæst. 10. artic. 1. & quæstion. 13. art. 1. v. probati.